

GRUPA
KAPITAŁOWA
Banku BGŻ BNP Paribas S.A.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018

BGŻ BNP PARIBAS

Bank zmieniającego się świata

SPIS TREŚCI

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE	6
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	8
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	10
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	11
1. INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ BANKU BGŻ BNP PARIBAS S.A.	13
2. ZASADY RACHUNKOWOŚCI PRZYJĘTE DO SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	15
2.1. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	15
2.2. Kontynuacja działalności	15
2.3. Oświadczenie o zgodności z MSSF	16
2.4. Ujmowanie transakcji pod wspólną kontrolą	18
2.5. Połączenie jednostek gospodarczych	18
2.6. Zmiany zasad (polityk) rachunkowości oraz zmiany w prezentacji danych finansowych	18
2.6.1. MSSF 9 „Instrumenty Finansowe”	18
2.6.2. MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”	26
2.6.3. MSSF 16 „Leasing”	27
2.7. Konsolidacja	30
2.8. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych	30
2.9. Przychody i koszty z tytułu odsetek	30
2.10. Wynik z tytułu opłat i prowizji	31
2.11. Przychód z tytułu dywidend	33
2.12. Wynik z działalności handlowej	33
2.13. Wynik z działalności inwestycyjnej	33
2.14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	34
2.15. Podatek dochodowy	34
2.16. Klasyfikacja oraz wycena aktywów i zobowiązań finansowych	35
2.17. Utrata wartości aktywów finansowych	38
2.18. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	40
2.19. Nieruchomości inwestycyjne	40
2.20. Wartości niematerialne	41
2.21. Rzeczowe aktywa trwale	41
2.22. Rachunkowość zabezpieczeń	42
2.23. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	43
2.24. Rezerwy	43
2.25. Zobowiązania z tytułu umów z klientami (odroczone przychody)	44
2.26. Leasing finansowy	44
2.27. Leasing operacyjny	44
2.28. Gwarancje finansowe	45
2.29. Świadczenia pracownicze	45
2.30. Kapitały	46
2.31. Działalność powiernicza	46
2.32. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	46
2.33. Zmiana w prezentacji danych finansowych	47
3. WARTOŚCI SZACUNKOWE	47
4. POŁĄCZENIE JEDNOSTEK GOSPODARCZYCH	50

4.1. Przejęcie przez BGŻ BNP Paribas S.A. Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej „Rafineria” w Gdańsku	50
4.2. Transakcja nabycia podstawowej działalności Raiffeisen Bank Polska S.A.	51
5. WYNIK Z TYTUŁU ODSETEK	59
6. WYNIK Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI	60
7. PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND	61
8. WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI HANDLOWEJ	61
9. WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ	61
10. WYNIK ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH ORAZ REZERW NA ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	62
11. OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE	63
12. KOSZTY ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH	63
13. AMORTYZACJA	63
14. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	64
15. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	64
16. PODATEK DOCHODOWY	65
17. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	65
18. KASA I ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM	66
19. NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	67
20. POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE	68
21. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ	72
22. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	75
23. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO	80
24. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	81
25. AKTYWA FINANSOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	81
26. PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	82
27. INSTRUMENTY FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	84
28. PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	86
29. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE	87
30. WARTOŚCI NIEMATERIALNE	88
31. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	90
32. INNE AKTYWA	92
33. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW	92
34. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	93

35.	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	94
36.	ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	94
37.	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	95
38.	REZERWY	95
39.	ODROCZONY PODATEK DOCHODOWY	99
40.	DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA	101
41.	PŁATNOŚCI W FORMIE AKCJI.....	101
42.	ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	103
43.	USTANOWIONE ZABEZPIECZENIA	103
44.	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH.....	104
45.	LEASING	110
46.	DZIAŁALNOŚĆ POWIERNICZA	111
47.	AKCJONARIAT BANKU BGŻ BNP PARIBAS S.A	112
48.	KAPITAŁ ZAPASOWY I POZOSTAŁE KAPITAŁY	113
49.	WYPŁACONE DYWIDENDY	114
50.	PODZIAŁ ZYSKU	115
51.	ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH.....	115
52.	INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH	115
53.	TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI.....	116
54.	INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI	119
55.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM.....	124
55.1.	Strategia wykorzystywania instrumentów finansowych.....	124
55.2.	Ryzyko kredytowe.....	124
55.3.	Ryzyko rynkowe i ALM (zarządzanie aktywami i pasywami)	137
55.4.	Ryzyko płynności	141
55.5.	Ryzyko kraju i kontrahenta.....	144
55.6.	Ryzyko operacyjne.....	145
56.	ZARZĄDZANIE ADEKWATNOŚCIĄ KAPITAŁOWĄ	147
57.	ZDARZENIA PO DNIU BILANSOWYM	149

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE

Wybrane skonsolidowane dane finansowe

w tys. PLN

w tys. EUR

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

	31.12.2018 (narastająco)	31.12.2017 (narastająco)	31.12.2018 (narastająco)	31.12.2017 (narastająco)
Wynik z tytułu odsetek	2 106 851	1 926 744	493 766	453 918
Wynik z tytułu prowizji	567 390	485 979	132 795	114 491
Wynik przed opodatkowaniem	468 896	453 885	109 891	106 930
Wynik po opodatkowaniu	360 378	279 707	84 459	65 896
Całkowite dochody ogółem	359 569	422 192	84 269	99 463
Przepływy środków pieniężnych netto, razem	(17 752)	959 582	(4 160)	226 066

WSKAŹNIKI

	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Liczba akcji (szt.)	147 418 918	84 238 318	147 418 918	84 238 318
Zysk (strata) na jedną akcję	3,63	3,32	0,85	0,78

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa razem	109 022 519	72 655 491	25 354 074	17 419 620
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	70 997 701	52 967 568	16 511 093	12 699 314
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 416 249	-	561 918	-
Zobowiązania razem	98 462 706	66 096 028	22 898 304	15 846 946
Zobowiązania wobec klientów	87 191 708	56 328 897	20 277 141	13 505 214
Kapitał akcyjny	147 419	84 238	34 283	20 197
Kapitał własny razem	10 559 813	6 559 463	2 455 770	1 572 673

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Fundusze własne razem	12 206 789	7 696 324	2 838 788	1 845 243
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	83 451 251	55 988 130	19 407 268	13 423 513
Łączny współczynnik kapitałowy	14,63%	13,75%	14,63%	13,75%
Współczynnik kapitału Tier1	12,38%	10,81%	12,38%	10,81%

Dla celów przeliczenia prezentowanych danych na EUR, Grupa stosuje następujące kursy:

Dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej kurs NBP:

- na dzień 31.12.2018 r. - 1 EUR = 4,3000 PLN

- na dzień 31.12.2017 r. - 1 EUR = 4,1709 PLN

Dla pozycji rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych kurs EUR liczony jako średnia arytmetyczna z kursów ogłaszanych przez NBP na ostatni dzień każdego miesiąca w okresie:

- dla okresu od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r. - 1 EUR = 4 2669 PLN

- dla okresu od 1.01.2017 r. do 31.12.2017 r. - 1 EUR = 4,2447 PLN

Kalkulacja zysku (straty) na jedną akcję została opisana w Nocie 17.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Przychody z tytułu odsetek	5	2 983 829	2 665 218
Przychody z tytułu odsetek obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej		2 790 197	-
przychody z tytułu odsetek od instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		2 622 392	-
przychody z tytułu odsetek od instrumentów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		167 805	-
Przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		193 632	-
Koszty z tytułu odsetek	5	(876 978)	(738 474)
Wynik z tytułu odsetek		2 106 851	1 926 744
Przychody z tytułu opłat i prowizji	6	724 714	601 481
Koszty z tytułu opłat i prowizji	6	(157 324)	(115 502)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		567 390	485 979
Przychody z tytułu dywidend	7	4 860	10 360
Wynik na działalności handlowej	8	330 773	251 408
Wynik na działalności inwestycyjnej	9	48 838	28 398
Wynik z tytułu wyceny według wartości godziwej na rachunkowości zabezpieczeń	21	(9 997)	3 304
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	10	(557 682)	(355 299)
Ogólne koszty administracyjne	11,12	(1 859 672)	(1 506 866)
Amortyzacja	13	(189 714)	(174 064)
Pozostałe przychody operacyjne	14	387 778	131 282
Pozostałe koszty operacyjne	15	(147 407)	(141 495)
Wynik na działalności operacyjnej		682 018	659 751
Podatek od instytucji finansowych		(213 122)	(205 866)
Zysk brutto		468 896	453 885
Podatek dochodowy	16	(108 518)	(174 178)
Zysk netto		360 378	279 707
przypadający na akcjonariuszy Grupy		360 378	279 707
ZYSK (STRATA) NA JEDNĄ AKCJĘ (WYRAŻONY W PLN NA JEDNĄ AKCJĘ)	17		
Podstawowy		3,63	3,32
Rozwodniony		3,63	3,32

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Zysk netto za okres	360 378	279 707
INNE CAŁKOWITE DOCHODY		
POZYCJE, KTÓRE ZOSTANĄ NASTĘPNIE PRZEKLASYFIKOWANE NA ZYSKI LUB STRATY PO SPEŁNIENIU OKREŚLONYCH WARUNKÓW	88	141 509
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	174 113
Wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	789	-
Podatek odroczony	(701)	(32 604)
POZYCJE, KTÓRE NIE ZOSTANĄ PRZEKLASYFIKOWANE NA ZYSKI LUB STRATY	(897)	976
Wycena metodą aktuarialną świadczeń pracowniczych	(1 107)	1 849
Podatek odroczony	210	(873)
INNE CAŁKOWITE DOCHODY (NETTO)	(809)	142 485
CAŁKOWITE DOCHODY OGÓŁEM	359 569	422 192
w tym przypadające na akcjonariuszy Grupy	359 569	422 192

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	Nota	31.12.2018	31.12.2017
Kasa i środki w Banku Centralnym	18	2 897 123	998 035
Należności od banków	19	961 496	2 603 689
Pochodne instrumenty finansowe	20	715 671	474 421
Korekta wartości godziwej pozycji zabezpieczającej	21	130 405	32 730
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	22	70 997 701	52 967 568
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	24	2 416 249	-
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	25	-	13 922 540
Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	26	11 939 238	-
Instrumenty finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	27	204 421	-
Papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	28	15 875 339	-
Nieruchomości inwestycyjne	29	55 868	54 435
Wartości niematerialne	30	520 767	288 340
Rzeczowe aktywa trwałe	31	511 275	500 647
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	39	1 034 313	512 045
Inne aktywa	32	762 653	301 041
Aktywa razem		109 022 519	72 655 491
ZOBOWIĄZANIA	Nota	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania wobec banków	33	3 976 469	3 891 235
Korekta wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej	21	123 600	(2 992)
Pochodne instrumenty finansowe	20	783 818	427 710
Zobowiązania wobec klientów	34	87 191 708	56 328 897
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	35	2 179 424	2 471 966
Zobowiązania podporządkowane	36	1 875 769	1 645 102
Pozostałe zobowiązania	37	1 711 641	1 131 555
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		174 589	117 699
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	39	8 276	8 003
Rezerwy	38	437 412	76 853
Zobowiązania razem		98 462 706	66 096 028

KAPITAŁ WŁASNY	Nota	31.12.2018	31.12.2017
Kapitał akcyjny	47	147 419	84 238
Kapitał zapasowy	48	9 111 033	5 127 086
Pozostałe kapitały rezerwowe	48	1 208 018	909 629
Kapitał z aktualizacji wyceny	48	141 179	141 988
Zyski zatrzymane		(47 836)	296 522
- wynik z lat ubiegłych		(408 214)	16 815
- wynik bieżącego okresu		360 378	279 707
Kapitał własny razem		10 559 813	6 559 463
Zobowiązania i kapitał własny razem		109 022 519	72 655 491

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane		Razem
					Wynik z lat ubiegłych	Wynik bieżącego okresu	
Stan na 1 stycznia 2018 roku (dane zatwierdzone)	84 238	5 127 086	909 629	141 988	16 815	279 707	6 559 463
Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9	-	-	-	-	(407 752)	-	(407 752)
Stan na 1 stycznia 2018 roku (dane przekształcone)	84 238	5 127 086	909 629	141 988	(390 937)	279 707	6 151 711
Całkowite dochody za okres	-	-	-	(809)	-	360 378	359 569
Wynik finansowy netto za okres	-	-	-	-	-	360 378	360 378
Inne całkowite dochody za okres	-	-	-	(809)	-	-	(809)
Podział wyniku za rok ubiegły	-	-	298 389	-	(18 682)	(279 707)	-
Podział zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	-	298 389	-	(18 682)	(279 707)	-
Emisja akcji	63 181	3 983 947	-	-	-	-	4 047 128
Emisja akcji serii	63 181	3 986 814	-	-	-	-	4 049 995
Koszty emisji	-	(2 867)	-	-	-	-	(2 867)
Pozostałe (kapitał spółek zależnych)	-	-	-	-	1 405	-	1 405
Stan na 31 grudnia 2018 roku	147 419	9 111 033	1 208 018	141 179	(408 214)	360 378	10 559 813

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski zatrzymane		Razem
					Wynik z lat ubiegłych	Wynik bieżącego okresu	
Stan na 1 stycznia 2017 roku	84 238	5 108 418	860 241	(497)	17 561	76 860	6 146 821
Całkowite dochody za okres	-	-	-	142 485	-	279 707	422 192
Wynik finansowy netto za okres	-	-	-	-	-	279 707	279 707
Inne całkowite dochody za okres	-	-	-	142 485	-	-	142 485
Podział wyniku za rok ubiegły	-	-	49 388	-	27 472	(76 860)	-
Podział zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	-	49 388	-	27 472	(76 860)	-
Pozostałe (kapitał spółek zależnych)	-	18 668	-	-	(28 218)	-	(9 550)
Stan na 31 grudnia 2017 roku	84 238	5 127 086	909 629	141 988	16 815	279 707	6 559 463

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ:			
Zysk (strata) netto		360 378	279 707
KOREKTY RAZEM:		(8 806 415)	2 283 858
Podatek dochodowy w rachunku zysków i strat		108 518	174 178
Amortyzacja		189 714	174 064
Przychody z tytułu dywidend		(4 860)	(10 360)
Przychody z tytułu odsetek		(2 983 829)	(2 665 218)
Koszty z tytułu odsetek		876 978	738 474
Zmiana stanu rezerw		162 499	(42 331)
Zmiana stanu należności od banków		68 820	(74 632)
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		42 967	(150 416)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu		2 010 302	2 054 347
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		(2 419 182)	-
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		(2 060 509)	(1 436 058)
Zmiana stanu zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu		59 268	-
Zmiana stanu pasywów z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		43 813	155 953
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		(2 710 188)	1 459 487
Zmiana stanu innych aktywów		(3 948 365)	66 539
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań oraz rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego		(95 649)	(211 910)
Inne korekty	52	264 524	86 059
Odsetki otrzymane		2 502 542	2 681 221
Odsetki zapłacone		(913 778)	(715 539)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(8 446 037)	2 563 565

	Nota	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
PRZEPIY W ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ:			
WPŁYWY		27 784 175	22 572 934
Zbycie papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		-	22 519 282
Zbycie dłużnych papierów wartościowych	25, 26	23 877 234	-
Środki pieniężne przejęte w wyniku połączenia jednostek		3 854 038	-
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		48 043	32 882
Otrzymane dywidendy i inne wpływy inwestycyjne		4 860	10 360
Zbycie akcji lub udziałów w jednostkach zależnych		-	10 410
WYDATKI		(20 024 220)	(23 950 531)
Nabycie papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		-	(23 746 923)
Nabycie dłużnych papierów wartościowych		(19 743 134)	-
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(228 574)	(203 379)
Inne wydatki inwestycyjne		(52 512)	(229)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		7 759 955	(1 377 597)
PRZEPIY W ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ:			
WPŁYWY		4 219 127	2 406 276
Zaciągnięcie długoterminowych kredytów otrzymanych		-	225 426
Emisja dłużnych papierów wartościowych		-	2 180 850
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych		172 000	-
Wpływ netto z emisji akcji i dopłat do kapitału		4 047 127	-
WYDATKI		(3 550 797)	(2 632 662)
Splaty długoterminowych kredytów otrzymanych		(3 265 797)	(2 514 100)
Wykup dłużnych papierów wartościowych		(285 000)	(109 000)
Inne wydatki finansowe		-	(9 562)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		668 330	(226 386)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM		(17 752)	959 582
Środki pieniężne na początek okresu		3 443 205	2 483 623
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	51	3 425 453	3 443 205
zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		6 314	(61 222)
o ograniczonej możliwości dysponowania		626	855

INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ BANKU BGŻ BNP PARIBAS S.A.

Bank BGŻ BNP Paribas S.A. („Bank” lub „BGŻ BNP Paribas”) jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku BGŻ BNP Paribas S.A. („Grupa”).

Bank posiada siedzibę w Warszawie przy ul. Kasprzaka 10/16 i jest zarejestrowany w Polsce, przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000011571. Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Od dnia 27 maja 2011 roku decyzją Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), akcje Banku zostały dopuszczone do obrotu na GPW w Warszawie i zakwalifikowane do działu finanse - sektor bankowy.

Przeciętne zatrudnienie w roku 2018 dla Banku wyniosło 10 853,60 etatów, a dla Grupy wyniosło 11 255,30 etatów.

BGŻ BNP Paribas jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonych w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych polskich, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi działalność maklerską i leasingową oraz świadczy inne usługi finansowe.

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiał się następująco:

IMIĘ I NAZWISKO	FUNKCJA W ZARZĄDZIE BANKU
Przemysław Gdański	Prezes Zarządu
Jean-Charles Aranda	Wiceprezes Zarządu
Daniel Astraud	Wiceprezes Zarządu
Philippe Paul Bézieu	Wiceprezes Zarządu
André Boulanger	Wiceprezes Zarządu
Przemysław Furlepa	Wiceprezes Zarządu
Wojciech Kembłowski	Wiceprezes Zarządu
Kazimierz Łabno	Wiceprezes Zarządu
Jaromir Pelczarski	Wiceprezes Zarządu
Jerzy Śledziwski	Wiceprezes Zarządu

Zmiany w składzie Zarządu Banku w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2018 roku:

- 19 lutego 2018 r. pan Bartosz Urbaniak złożył rezygnację z funkcji Członka Zarządu Banku ze skutkiem na dzień 31 marca 2018 roku.
- 10 kwietnia 2018 r. Komisja Nadzoru Finansowego, na podstawie art. 22b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, jednogłośnie wyraziła zgodę na powołanie pana Przemysława Gdańskiego na Prezesa Zarządu Banku

BGŻ BNP Paribas S.A. W związku z powyższym, z dniem 10 kwietnia 2018 r. weszła w życie uchwała Rady Nadzorczej Banku z dnia 26 października 2017 r. o powołaniu pana Przemysława Gdańskiego na Prezesa Zarządu Banku.

- 16 maja 2018 r. Rada Nadzorcza powołała Zarząd Banku w niezmienionym składzie na nową, trzyletnią kadencję. Zmianie uległa funkcja pana Jean-Charlesa Arandy, który do tej pory pełnił funkcję Członka Zarządu Banku. Uchwała Rady Nadzorczej weszła w życie z dniem odbycia się Walnego Zgromadzenia Banku BGŻ BNP Paribas S.A. zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za rok 2017, tj. z dniem 18 maja 2018 r.
- 26 września 2018 r. pan Blagoy Bochev złożył rezygnację z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku ze skutkiem na dzień 31 października 2018 r. W tym samym dniu Rada Nadzorcza powołała pana André Boulanger do Zarządu Banku na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 1 listopada 2018 r. na okres do czasu zakończenia bieżącej trzyletniej wspólnej kadencji członków Zarządu Banku.
- 8 listopada 2018 r. Rada Nadzorcza powołała pana Kazimierza Łabno do Zarządu Banku na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 8 listopada 2018 r. na okres do czasu zakończenia bieżącej trzyletniej wspólnej kadencji członków Zarządu Banku.

Skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiał się następująco:

IMIĘ I NAZWISKO	FUNKCJA W RADZIE NADZORCZEJ BANKU
Józef Wancer	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Jarosław Bauc	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej, członek niezależny
Jean-Paul Sabet	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Francois Benaroya	Członek Rady Nadzorczej
Stefaan Decraene	Członek Rady Nadzorczej
Jacques d'Estais	Członek Rady Nadzorczej
Michel Falvert	Członek Rady Nadzorczej
Piotr Mietkowski	Członek Rady Nadzorczej
Monika Nachyła	Członek Rady Nadzorczej
Stéphane Vermeire	Członek Rady Nadzorczej
Mariusz Warych	Członek Rady Nadzorczej, członek niezależny

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2018 roku:

- 23 stycznia 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku powołało pana Francois Benaroya na członka Rady Nadzorczej Banku do końca bieżącej pięcioletniej wspólnej kadencji członków Rady Nadzorczej.
- 25 maja 2018 r. pan Alain Van Groenendael, członek Rady Nadzorczej, złożył rezygnację z funkcji Członka Rady Nadzorczej Banku z dniem 25 maja 2018 r.
- 13 czerwca 2018 r. pan Yvan De Cock, członek Rady Nadzorczej, złożył rezygnację z funkcji Członka Rady Nadzorczej Banku z dniem 13 czerwca 2018 r.
- 24 sierpnia 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku powołało pana Michela Falvert oraz pana Stéphane Vermeire na członków Rady Nadzorczej Banku do końca bieżącej pięcioletniej wspólnej kadencji członków Rady Nadzorczej.

Bank BGŻ BNP Paribas S.A. jest podmiotem należącym do Grupy Kapitałowej BNP PARIBAS SA z siedzibą w Paryżu. W skład Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku wchodzi jednostka dominująca Bank BGŻ BNP Paribas S.A. oraz jej jednostki zależne:

1. BANKOWY FUNDUSZ NIERUCHOMOŚCIOWY ACTUS SP. Z O.O. („ACTUS”).
2. TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH BGŻ BNP PARIBAS S.A. („TFI”).
3. BNP PARIBAS LEASING SERVICES SP. Z O.O. („LEASING”).
4. BNP PARIBAS GROUP SERVICE CENTER S.A. („GSC”).
5. CAMPUS LESZNO SP. Z O.O..
6. BGZ POLAND ABS1 DAC („SPV”).
7. BNP PARIBAS FINANCIAL SERVICES SP. Z O.O.
8. BNP PARIBAS SOLUTIONS SPÓŁKA Z O.O.
9. RAIFFEISEN TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.

Bank nie posiada zaangażowania kapitałowego w spółce BGŻ Poland ABS1 DAC (SPV). Spółka jest kontrolowana przez Bank w związku ze spełnieniem warunków kontroli zawartych w MSSF10.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na dzień 31 grudnia 2018 roku i zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku dnia 13 marca 2019 roku.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku sporządzone na dzień 31 grudnia 2018 roku zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku dnia 13 marca 2019 roku.

Dane w powyższych sprawozdaniach finansowych prezentowane są za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 roku z danymi porównawczymi za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017 roku.

2. ZASADY RACHUNKOWOŚCI PRZYJĘTE DO SPORZĄDZENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

2.1. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe Grupy sporządzone zostało według zasady kosztu historycznego za wyjątkiem kontraktów pochodnych i instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych nie spełniających testu SPPI, aktywów finansowych przypisanych do modelu biznesowego, który nie zakłada utrzymywania ich w celu uzyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych, instrumentów kapitałowych, które są wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, a także za wyjątkiem instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz instrumentów kapitałowych, w przypadku których zastosowano opcję wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Dane za okresy porównawcze sporządzone zostały według zasady kosztu historycznego z uwzględnieniem zasad wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wszystkich kontraktów pochodnych.

2.2. Kontynuacja działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w niezmiernym istotnie zakresie w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego.

2.3. Oświadczenie o zgodności z MSSF

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską („MSSF UE”).

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („MSR”), Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF UE”) oraz związanych z nimi interpretacji, za wyjątkiem wymienionych poniżej – standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym.

W okresie objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupa nie skorzystała z możliwości wcześniejszego zastosowania standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym.

Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2018 roku

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później),
- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** oraz zmiany do MSSF 15 „Data wejścia w życie MSSF 15” - zatwierdzony w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji”** – Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji – zatwierdzone w UE w dniu 27 lutego 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Instrumenty ubezpieczeniowe” – zatwierdzone w UE w dniu 3 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe” po raz pierwszy),
- **Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** – Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”** – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych – zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 1 i MSR 28 w wyniku „Poprawki do MSSF (cykl 2014 - 2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa – zatwierdzone w UE w dniu 7 lutego 2018 roku (zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później),
- **Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”** – zatwierdzona w UE w dniu 28 marca 2018 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później).

Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale do 31.12.2018 r. nie weszły w życie

- **MSSF 16 „Leasing”** – zatwierdzony w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - zatwierdzone w UE w dniu 22 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”** - zatwierdzona w UE w dniu 23 października 2018 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później).

Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”** – definicja przedsięwzięcia (obowiązujące w odniesieniu do połączeń, w przypadku których data przejęcia przypada na początek pierwszego okresu rocznego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 r. lub później oraz w odniesieniu do nabycia aktywów, które nastąpiło w dniu rozpoczęcia w/w okresu rocznego lub później),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** – Definicja istotności (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później).
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015 - 2017)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF** (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później).

Grupa uważa, że nowe/zmienione standardy nie będą miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania, z wyjątkiem MSSF 9, MSSF 15 oraz MSSF 16.

Ocena wpływu wdrożenia standardów MSSF 9, MSSF 15 oraz MSSF 16 na sprawozdania finansowe Grupy została przedstawiona w nocie Nr 2.6 Zmiany zasad (polityk) rachunkowości oraz zmiany w prezentacji danych finansowych.

2.4. Ujmowanie transakcji pod wspólną kontrolą

Transakcje połączenia jednostek pod wspólną kontrolą są wyłączone spod zakresu uregulowań standardów MSSF. W tej sytuacji, zgodnie z zaleceniem MSR 8 *Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów*, wobec braku szczegółowych uregulowań wewnątrz MSSF, Bank BGŻ BNP Paribas S.A. przyjął politykę rachunkowości stosowaną powszechnie do wszystkich transakcji połączeń pod wspólną kontrolą w ramach Grupy, do której Bank należy, polegającą na ujmowaniu takich transakcji według wartości księgowych.

Według przyjętych zasad rachunkowości jednostka przejmująca rozpoznaje aktywa oraz zobowiązania i kapitały jednostki przejmowanej według ich bieżącej wartości księgowej, skorygowanej jedynie w celu ujednoczenia zasad rachunkowości przejmowanej jednostki. Wartość firmy oraz ujemna wartość firmy nie są rozpoznawane.

Różnica powstała pomiędzy wartością księgową przejmowanych aktywów netto, a wartością godziwą kwoty zapłaty jest rozpoznawana w kapitale własnym Banku. Przy zastosowaniu metody opartej na wartościach księgowych, dane porównawcze nie są przekształcane.

Jeśli z transakcją połączenia jednostek związane jest nabycie udziałów mniejszości, wówczas Bank wykazuje je oddzielnie.

2.5. Połączenie jednostek gospodarczych

Przy rozliczaniu połączeń jednostek gospodarczych, w których Bank występuje jako jednostka przejmująca, stosowana jest metoda nabycia, zgodnie z wymogami MSSF 3 „Połączenia jednostek”.

W przypadku każdego nabycia jednostki ustalana jest jednostka przejmująca oraz dzień przejęcia, którym jest dzień objęcia kontroli nad nabywaną jednostką. Ponadto zastosowanie metody nabycia wymaga ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań oraz wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz ujęcia i wyceny wartości firmy lub zysku z okazynego nabycia. Jednostka przejmująca wycenia możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania według ich wartości godziwych na dzień przejęcia.

W przypadku gdy kwota netto wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań przewyższa wartość godziwą przekazanej zapłaty, Bank jako jednostka przejmująca ujmuje w rachunku zysków i strat zysk z okazynego nabycia. Przed ujęciem zysku z okazynego nabycia Bank dokonuje ponownej oceny czy poprawnie zidentyfikowano wszystkie nabyte aktywa i wszystkie przejęte zobowiązania oraz ujęto wszystkie dodatkowe aktywa i zobowiązania.

W przypadku gdy wartość przekazanej zapłaty, wycenionej w wartości godziwej na dzień nabycia przewyższa ustaloną na dzień nabycia kwotę netto wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań, rozpoznana zostaje wartość firmy. Ustalona wartość firmy nie podlega amortyzacji, lecz na koniec każdego roku obrotowego oraz każdorazowo, gdy zaistnieją przesłanki, że mogło dojść do utraty wartości, jest poddawana testom na utratę wartości.

Zgodnie z wymogami MSSF 3, Bank dokonuje ostatecznego rozliczenia nabycia w okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli.

2.6. Zmiany zasad (polityk) rachunkowości oraz zmiany w prezentacji danych finansowych

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem zmian wynikających z wdrożenia MSSF9 i MSSF 15, Grupa nie dokonywała zmian w zasadach (polityce) rachunkowości.

2.6.1. MSSF 9 „Instrumenty Finansowe”

Standard MSSF 9 Instrumenty finansowe, opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 24 lipca 2014 roku, zatwierdzony przez Unię Europejską 22 listopada 2016 roku, stanowi ostateczną wersję standardu zastępującą wcześniejsze publikowane wersje MSSF 9

W wyniku wprowadzenia MSSF 9 zmianie uległy obszary: klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych i innych ekspozycji na ryzyko kredytowe, rozpoznawanie i kalkulacja utraty wartości instrumentów finansowych, zobowiązań do udzielenia pożyczki oraz umów gwarancji finansowych, a także rachunkowość zabezpieczeń.

Grupa nie dokonała wcześniejszego wdrożenia MSSF 9 i zastosował wymogi MSSF 9 retrospektywnie dla okresów rozpoczynających się po 1 stycznia 2018 roku i później. Zgodnie z dopuszczoną przez standard możliwością, Grupa zrezygnowała z przekształcenia danych porównawczych. Grupa dokonała wyboru polityki rachunkowości w zakresie

rachunkowości zabezpieczeń i zdecydował o kontynuacji stosowania przepisów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 „Instrumenty Finansowe: Ujmowanie i wycena” do czasu zakończenia przez Radę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości prac nad wytycznymi dla rachunkowości zabezpieczeń w ujęciu makro (ang. Macro hedging).

Wdrożenie MSSF 9 wpłynęło na zmianę następujących polityk rachunkowości Grupy:

Klasyfikacja i wycena

Zgodnie z MSSF 9, aktywa finansowe w momencie ich początkowego ujęcia Grupa kwalifikuje do następujących kategorii wyceny:

- aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Klasyfikacja aktywów finansowych zgodnie z MSSF 9 jest uzależniona od:

- modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi, oraz
- charakterystyki umownych przepływów pieniężnych, tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostającej do spłaty (ang. *Solely payments of principal and interest*, „SPPI”).

Niezależnie od powyższego istnieje opcja nieodwołalnego wyznaczenia w momencie początkowego ujęcia składnika aktywów finansowych do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (który przy braku tej opcji byłby zaklasyfikowany jako wyceniany w zamortyzowanym koszcie lub wartości godziwej przez inne całkowite dochody), jeżeli prowadzi to do uzyskania bardziej przydatnych informacji eliminując lub znacząco zmniejszając niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania aktywów lub zobowiązań lub związanych z nimi zysków i strat. Grupa nie wyznaczyła żadnych składników aktywów finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Instrumenty kapitałowe

Inwestycje w instrumenty kapitałowe wycenia się według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. W momencie początkowego ujęcia można dokonać nieodwołalnego wyboru dotyczącego ujmowania w innych całkowitych dochodach późniejszych zmian wartości godziwej inwestycji w instrument kapitałowy, który nie jest przeznaczony do obrotu ani nie jest warunkową zapłatą ujętą przez Grupę w ramach połączenia jednostek zgodnie z MSSF 3. W przypadku wykorzystania opcji wyceny według wartości godziwej przez inne całkowite dochody w rachunku zysków i strat ujmuje się wyłącznie dywidendy wynikające z tej inwestycji. Zyski lub straty z wyceny ujęte w innych całkowitych dochodach nie podlegają reklasyfikacji do rachunku zysków i strat.

W przypadku inwestycji kapitałowych Grupa nie skorzystała z opcji wyceny według wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Modele biznesowe

Grupa klasyfikuje swoje aktywa finansowe do trzech modeli biznesowych, biorąc pod uwagę cel utrzymywania instrumentu finansowego:

Model 1: Uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych

W ramach Modelu 1 nadrzędnym celem biznesowym jest pozyskiwanie korzyści z umownych przepływów pieniężnych z powstałych lub nabytych aktywów finansowych .

Model 2: Uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych oraz sprzedaż aktywów finansowych

W ramach Modelu 2 zarówno otrzymywanie umownych przepływów pieniężnych jak i sprzedaż nabytych lub wytworzonych aktywów finansowych stanowią integralne elementy realizacji celu biznesowego portfela.

Model 3: Pozostałe aktywa finansowe niezaklasyfikowane do modelu 1 ani modelu 2

W sytuacji, kiedy określone grupy aktywów finansowych nie zostały nabyte lub wytworzone w ramach Modelu 1 oraz Modelu 2, powinny zostać zaklasyfikowane do Modelu 3. Najczęściej Model 3 będzie odnosił się do strategii, która zakłada realizację przepływów pieniężnych ze sprzedaży aktywów finansowych bądź do portfeli, które są zarządzane w oparciu o ich wartość godziwą.

Test umownych przepływów pieniężnych

Na potrzeby dokonania klasyfikacji i późniejszej wyceny aktywów finansowych Grupa dokonuje weryfikacji, czy przepływy pieniężne z określonego instrumentu stanowią wyłącznie spłaty kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Na potrzeby dokonania oceny charakterystyki przepływów pieniężnych, kwota główna definiowana jest jako wartość godziwa aktywa finansowego na moment początkowego ujęcia. Odsetki definiowane są jako odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego związanego z niespłaconą częścią kwoty głównej oraz innych ryzyk i kosztów związanych ze standardową umową kredytową (np. ryzykiem płynności czy kosztami administracyjnymi) oraz marży.

Podczas dokonywania oceny, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią jedynie spłaty kwoty głównej oraz odsetek, Grupa poddaje analizie przepływy pieniężne instrumentu wynikające z umowy, tj. czy umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które mogłyby zmienić termin dokonywania płatności kontraktowych lub ich kwotę w taki sposób, iż z ekonomicznego punktu widzenia nie będą one stanowiły jedynie spłat kwoty głównej oraz odsetek od niespłaconej części głównej.

Składnik aktywów finansowych jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu, jeśli spełnione są łącznie następujące warunki:

- składnik aktywów jest utrzymywany przez Grupę zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymanie aktywów dla uzyskania umownych przepływów pieniężnych,
- warunki umowne składnika aktywów finansowych reprezentują umowne przepływy pieniężne, które stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek.

Składnik aktywów finansowych jest wyceniany według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeśli spełnione są łącznie następujące warunki:

- składnik aktywów jest utrzymywany przez Grupę zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie umownych przepływów pieniężnych jak i sprzedaż aktywów,
- warunki umowne składnika aktywów finansowych reprezentują umowne przepływy pieniężne, które stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek.

Pozostałe składniki aktywów finansowych są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Podsumowanie kluczowych zmian

Poniżej przedstawiono podsumowanie najważniejszych zmian wprowadzonych przez MSSF 9 w zakresie aktywów finansowych:

- kategorie aktywów finansowych występujących pod MSR 39, tj. „pożyczki i należności”, „utrzymywane do terminu zapadalności” oraz „dostępne do sprzedaży,” zostały usunięte,
- aktywa finansowe, które pod MSR 39 były zaklasyfikowane jako „pożyczki i należności”, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy spełnieniu wymogu testu analizy przepływów pieniężnych,
- instrumenty dłużne, które pod MSR 39 były zaklasyfikowane do kategorii „dostępne do sprzedaży” zostały podzielone na portfel wyceniany według zamortyzowanego kosztu oraz portfel wyceniany według wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- dostępne do sprzedaży instrumenty kapitałowe oraz instrumenty hybrydowe (obligacje zamienne), które pod MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, są wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; Grupa nie skorzystała z możliwości klasyfikowania instrumentów kapitałowych jako wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- instrumenty finansowe, które poprzednio wyceniane były w wartości godziwej przez wynik finansowy, są w dalszym ciągu wyceniane według tej metody wyceny.

Z przeprowadzonych przez Bank BGŻ BNP Paribas analiz opartych na wynikach testów kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ocenie modelu biznesowego wynika, że zmiany w klasyfikacji i wycenie aktywów w głównej mierze dotyczą portfeli kredytów, których konstrukcja stopy procentowej oparta jest na dźwigni finansowej (zmiana z wyceny według zamortyzowanego kosztu na wycenę w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat) oraz portfela obligacji skarbowych, w części nie służącej zarządzaniu bieżącą płynnością, lecz utrzymaniu płynności w warunkach skrajnych (zmiana z wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, tj. z portfela dostępne do sprzedaży według MSR 39, na wycenę według zamortyzowanego kosztu) oraz instrumentów dłużnych z klauzulą partycypacyjną (Grupa uzyskuje prawo do udziału w wyniku dłużnika w razie spełnienia się określonych w umowie warunków).

Zobowiązania finansowe

Klasyfikacja zobowiązań finansowych Grupy pozostała bez zmian. Zobowiązania finansowe w dniu ich nabycia lub powstania zalicza się do następujących kategorii:

- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- pozostałe zobowiązania finansowe (wyceniane według zamortyzowanego kosztu).

Zmiany w kalkulacji odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych

Wymogi MSSF 9 odnoszące się do utraty wartości opierają się na modelu oczekiwanej straty kredytowej.

Grupa stosuje podejście trzyetapowe do wyceny oczekiwanych strat kredytowych z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, co do których nie stwierdzono utraty wartości na moment początkowego ujęcia. W następstwie zmian jakości kredytowej od momentu początkowego ujęcia aktywa finansowe przechodzą pomiędzy następującymi trzema fazami:

i) Faza 1: Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie 12-miesięcy

W przypadku, gdy ryzyko kredytowe nie wzrosło w znaczącym stopniu od momentu początkowego ujęcia oraz nie została zaobserwowana utrata wartości kredytu od momentu udzielenia, Grupa rozpoznaje odpis z tytułu oczekiwanej straty kredytowej powiązany z prawdopodobieństwem niespłacenia zobowiązania w ciągu kolejnych 12 miesięcy. Przychód odsetkowy od takich aktywów rozpoznawany jest od wartości bilansowej brutto (zamortyzowanego kosztu przed korektą z tytułu odpisu z tytułu strat kredytowych) z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej.

ii) Faza 2: Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na cały okres udzielonego finansowania – istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia oraz brak zaobserwowanej utraty wartości składnika aktywów finansowych.

W przypadku ekspozycji, dla której od momentu początkowego ujęcia w znaczącym stopniu wzrosło ryzyko kredytowe, ale nie została zaobserwowana utrata wartości składnika aktywów finansowych, tworzony jest odpis z tytułu oczekiwanej straty kredytowej na cały okres udzielonego finansowania. Przychód odsetkowy od takich aktywów rozpoznawany jest od wartości bilansowej brutto (zamortyzowanego kosztu przed korektą z tytułu odpisu z tytułu strat kredytowych) z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej.

iii) Faza 3: Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na cały okres składnika aktywów finansowych – utrata wartości składnika aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych jest dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe na skutek wydarzenia lub wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów. Na aktywa finansowe, dla których zaobserwowano utratę wartości, jest tworzony odpis z tytułu oczekiwanej straty kredytowej na cały okres udzielonego finansowania, zaś przychody odsetkowe są rozpoznawane od wartości bilansowej netto (po korekcie odpisu z tytułu strat kredytowych) z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy od momentu początkowego ujęcia wystąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego dla aktywów finansowych, poprzez porównanie ryzyka niespłacenia kredytu w czasie oczekiwanego okresu udzielonego finansowania na dzień bilansowy oraz na datę początkowego ujęcia stosując m. in. wewnętrzny system oceny ryzyka kredytowego, zewnętrzne ratingi kredytowe, informacje o opóźnieniu w spłatach oraz informacje pochodzące z wewnętrznych systemów monitoringu ryzyka kredytowego takie jak listy ostrzegawcze i informacje o restrukturyzacji.

Grupa ocenia, czy ryzyko kredytowe wzrosło w znaczącym stopniu na podstawie oceny indywidualnej i grupowej. W celu dokonania kalkulacji utraty wartości w ujęciu grupowym, składniki aktywów finansowych są dzielone na homogeniczne grupy produktów na podstawie wspólnych cech ryzyka kredytowego, biorąc pod uwagę rodzaj instrumentu, rating ryzyka kredytowego, datę ujęcia pierwotnego, pozostały okres zapadalności, gałąź przemysłu, położenie geograficzne kredytobiorcy oraz inne istotne czynniki.

Wartość oczekiwanej straty kredytowej jest mierzona jako wartość bieżąca wszystkich niedoborów przepływów pieniężnych w ciągu oczekiwanego życia składnika aktywów finansowych ważona prawdopodobieństwem, oraz zdyskontowana z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej. Niedobór przepływów pieniężnych jest różnicą pomiędzy wszystkimi kontraktowymi przepływami pieniężnymi należnymi Grupie, oraz wszystkimi przepływami pieniężnymi, które Grupa spodziewa się otrzymać. Wartość oczekiwanej straty kredytowej jest ujmowana w rachunku zysków lub strat w pozycji odpisów z tytułu utraty wartości.

Grupa bierze pod uwagę historyczne dane dotyczące strat kredytowych i dostosowuje je do bieżących obserwowalnych danych. Ponadto, Grupa stosuje racjonalne i uzasadnione prognozy przyszłej sytuacji gospodarczej, w tym własny osąd oparty na doświadczeniu, mając na celu oszacowanie oczekiwanych strat kredytowych. MSSF 9 wprowadza

zastosowanie do kalkulacji odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych czynników makroekonomicznych, do których należą np. bezrobocie, stopy procentowe, produkt krajowy brutto, inflacja, ceny nieruchomości komercyjnych, kursy walutowe, indeksy giełdowe, wskaźniki płac. MSSF 9 wymaga także dokonania oceny zarówno obecnego, jak i prognozowanego kierunku cykli ekonomicznych. Włączenie informacji prognozowanych do kalkulacji odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zwiększa poziom osądu, w jakim stopniu powyższe czynniki makroekonomiczne wpłyną na oczekiwane straty kredytowe. Metodologia i założenia, w tym wszelkie prognozy przyszłej sytuacji gospodarczej, są regularnie monitorowane.

Jeśli w następnym okresie odpis na oczekiwane straty kredytowe ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, wówczas uprzednio ujęty odpis z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie odpisu na oczekiwane straty kredytowe. Kwotę odwróconego odpisu na oczekiwane straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Dla instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, wycena oczekiwanej straty kredytowej jest oparta na trzyetapowym podejściu, tak jak w przypadku aktywów finansowych wycenianych zamortyzowanym kosztem. Grupa ujmuje kwoty odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wraz z odpowiadającą wartością ujętą w innych całkowitych dochodach, bez obniżenia wartości bilansowej aktywów (tj. wartości godziwej) w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Podsumowując, odpis z tytułu utraty wartości wyliczany zgodnie z MSSF 9 skutkuje wcześniejszym ujęciem strat kredytowych w porównaniu z wymogami zawartymi w MSR 39.

Aktywa nabyte lub udzielone z rozpoznaną utratą wartości (aktywa POCI)

Dodatkowo Grupa wyodrębnia kategorię aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości. Aktywa POCI to aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, które w momencie początkowego ujęcia są dotknięte utratą wartości. W momencie początkowego ujęcia aktywa POCI ujmowane są w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu aktywa POCI wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe do ustalenia wartości zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych oraz przychodów odsetkowych generowanych przez te aktywa – stopę CEIR. W przypadku ekspozycji POCI zmiana oczekiwanych strat kredytowych - w całym okresie życia - w stosunku do szacowanych na datę ich początkowego ujęcia ujmowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, powinny być traktowane jako POCI we wszystkich następnym okresach do momentu wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy.

Modyfikacje aktywów i zobowiązań finansowych

Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego ulegają zmianie, Grupa dokonuje oceny, czy przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo różnią się istotnie od tych generowanych przez to aktywo przed modyfikacją warunków jego umowy. W przypadku zidentyfikowania istotnej różnicy, pierwotne aktywo finansowe zostaje usunięte ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a zmodyfikowane aktywo finansowe uznaje się za „nowe” aktywo finansowe, które zostaje ujęte w księgach w jego wartości godziwej oraz następuje kalkulacja nowej efektywnej stopy procentowej zastosowanej do nowego aktywa.

Jeżeli przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo nie różnią się istotnie od pierwotnych przepływów pieniężnych, modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego ze sprawozdania z sytuacji finansowej. W tym przypadku Grupa oblicza na nowo wartość bilansową brutto aktywa finansowego przy zastosowaniu ostatniej efektywnej stopy procentowej.

Ocena, czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Jeżeli istnieją dowody na to, że zmodyfikowany składnik aktywów finansowych jest przy początkowym ujęciu dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, należy wyliczyć efektywną stopę procentową skorygowaną o ryzyko kredytowe owego składnika aktywów finansowych.

Poniższa tabela podsumowuje wpływ MSSF 9 na zmianę klasyfikacji i wyceny aktywów i zobowiązań finansowych Grupy na dzień 1 stycznia 2018 roku.

AKTYWA FINANSOWE WG MSR 39	KLASYFIKACJA WG MSR 39	KLASYFIKACJA WG MSSF 9	WARTOŚĆ BILANSOWA WG MSR 39	WARTOŚĆ BILANSOWA WG MSSF 9
Kasa i środki w Banku Centralnym	Pożyczki i należności	Zamortyzowany koszt	998 035	998 021
Należności od banków	Pożyczki i należności	Zamortyzowany koszt	2 603 689	2 607 242
Pochodne instrumenty finansowe	Wartość godziwa przez rachunek zysków i strat	Wartość godziwa przez rachunek zysków i strat	474 421	474 421
Różnice z rachunkowości zabezpieczeń dotyczące wartości godziwej pozycji zabezpieczanych	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	32 730	32 730
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Zamortyzowany koszt	52 967 568	49 055 535
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Wartość godziwa przez rachunek zysków i strat	-	2 888 872
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Dostępne do sprzedaży	Zamortyzowany koszt	-	7 466 904
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa przez rachunek zysków i strat	-	104 984
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	13 922 540	6 834 900
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego			512 045	664 253
Inne aktywa			301 041	292 922

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WG MSR 39

Rezerwy	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	76 853	120 923
---------	---------------------	---------------------	--------	---------

- a) Kredyty i pożyczki, których model biznesowy polega na utrzymywaniu aktywów w celu uzyskania przepływów pieniężnych, ale charakterystyka tych przepływów pieniężnych nie spełnia definicji kapitału i odsetek przedstawionej w MSSF 9. Grupa zaklasyfikowała takie ekspozycje do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wskazane instrumenty są zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.
- b) Instrumenty dłużne, które zgodnie z MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, które nie zdały testu umownych przepływów pieniężnych, w związku z czym zgodnie z MSSF 9 zostały zaklasyfikowane jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Instrumenty finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.
- c) Instrumenty dłużne, które zgodnie z MSR 39 były kwalifikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zostały ocenione pod kątem modelu biznesowego jako utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych oraz sprzedaży (a także zdały test umownych przepływów pieniężnych), w związku z czym zgodnie z MSSF 9 zostały zaklasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody i zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody”.
- d) Instrumenty dłużne, które zgodnie z MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zostały ocenione pod kątem modelu biznesowego jako utrzymywane w celu uzyskania umownych przepływów pieniężnych oraz zdały test umownych przepływów pieniężnych, w związku z czym zgodnie z MSSF 9 zostały zaklasyfikowane jako wyceniane według amortyzowanego kosztu i zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Papiery wartościowe wyceniane według amortyzowanego kosztu”.
- e) Instrumenty kapitałowe nieprzeznaczone do obrotu, zgodnie z MSR 39 zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, dla których Grupa nie zdecydowała się na opcję wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody będą wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wskazane instrumenty kapitałowe są zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Instrumenty finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Poza wymienionymi powyżej, w niniejszym sprawozdaniu finansowym nie nastąpiły inne zmiany w klasyfikacji i wycenie instrumentów finansowych w związku z zastosowaniem wymogów MSSF 9.

Zmiany w rachunku zysków i strat

W związku z zastosowaniem MSSF 9 i nowymi kategoriami klasyfikacji instrumentów finansowych przychody z tytułu instrumentów finansowych z tytułu odsetek oraz zmiany wartości godziwej są prezentowane w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

- W przypadku kredytów i pożyczek udzielanych klientom wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, przychód odsetkowy prezentowany jest w wyniku z tytułu odsetek, zaś zmiana wartości godziwej prezentowana jest w wyniku na działalności inwestycyjnej.
- W przypadku instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody przychód z tytułu odsetek prezentowany jest w wyniku z tytułu odsetek.

Poniżej zaprezentowano uzgodnienie wartości bilansowych w sprawozdaniu finansowym na dzień 1 stycznia 2018 roku, wynikających z zastosowania MSSF 9.

Wartość pozostałych pozycji aktywów i zobowiązań finansowych zaprezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie ulega istotnej zmianie w wyniku wdrożenia MSSF 9.

Rozpoznany na dzień 1 stycznia 2018 roku (bilans otwarcia) wpływ nowego standardu na sytuację finansową i fundusze własne Grupy jest następujący:

Pozycja	Kategoria wyceny – MSR 39	Kategoria wyceny – MSSF 9	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wpływ wdrożenia MSSF 9* Klasyfikacja i wycena – bez wpływu na wynik z lat ubiegłych	Wpływ wdrożenia MSSF 9* Klasyfikacja i wycena – mający wpływ na wynik z lat ubiegłych	Wpływ wdrożenia MSSF 9* Utrata wartości – mający wpływ na wynik z lat ubiegłych	Wartość bilansowa według MSSF 9
Kasa i środki w Banku Centralnym	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	998 035	-	-	(14)	998 021
Należności od banków	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	2 603 689	-	-	3 553	2 607 242
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	52 967 568	(3 407 194)	-	(504 839)	49 055 535
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa przez wynik finansowy	-	2 891 805	(2 933)	-	2 888 872
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	13 922 540	(7 087 621)	(19)	-	6 834 900
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	Zamortyzowany koszt	-	7 467 041	-	(137)	7 466 904
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	Wartość godziwa przez wynik finansowy	-	109 411	(4 427)	-	104 984
Inne aktywa	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	301 041	(26 558)	-	(8 119)	292 922
Rezerwy	Zamortyzowany koszt	Zamortyzowany koszt	(76 853)	-	-	(44 070)	(120 923)
Kapitał z aktualizacji wyceny	Wartość godziwa przez inne całkowite dochody	Zamortyzowany koszt	141 988	(26 576)	-	-	115 412
					(7 379)	(553 626)	
Wpływ wdrożenia MSSF 9, razem				(561 005)			

* bez wpływu podatku odroczonego

Łączna wartość wpływu wdrożenia MSSF 9 w kwocie (561 005) tys. zł oraz wynikający z wdrożenia MSSF 9 efekt podatku odroczonego w postaci wzrostu aktywa netto z tytułu podatku odroczonego w kwocie 153 253 tys. zł pomniejszyły z dniem 1.01.2018 r. saldo zysków zatrzymanych w kwocie (407 752) tys. zł.

	Odpis aktualizujący zgodnie z MSR 39	Zmiana wynikająca ze zmiany klasyfikacji	Zmiana wynikająca ze zmiany wyceny	Odpis aktualizujący zgodnie z MSSF 9
Odpis na środki w Banku Centralnym	-	-	(14)	(14)
Odpis na należności od banków	(4 477)	-	3 553	(924)
Odpis na należności od klientów	(2 784 780)	(299 383)	(504 839)	(3 589 002)
Odpis na papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(11 792)	(7 000)	(137)	(18 929)
Odpis na inne aktywa	(89 970)	-	(8 119)	(98 089)
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(35 419)	-	(44 070)	(79 489)
Odpisy, razem	(2 926 438)	(306 383)	(553 626)	(3 786 447)

W kolumnie „Zmiana wynikająca ze zmiany klasyfikacji i wyceny” zaprezentowana jest zmiana prezentacyjna polegająca głównie na zwiększeniu wartości bilansowej brutto poprzez rozpoznanie kontraktowych odsetek naliczonych w pełnej wysokości od należności w Fazie 3 i w konsekwencji analogiczny wzrost poziomu odpisów.

	Wartość godziwa na koniec okresu	Zysk/strata z tytułu zmiany wartości godziwej, który zostałby ujęty w rachunku zysków i strat/kapitale z aktualizacji wyceny w okresie sprawozdawczym, gdyby aktywo finansowe/zobowiązanie finansowe nie uległo reklasyfikacji	Efektywna stopa procentowa wyznaczona na datę reklasyfikacji	Przychód odsetkowy/koszt odsetkowy ujęty w okresie sprawozdawczym
Z wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody do wycenianych według zamortyzowanego kosztu	7 032 343	26 576	nd	nd

W IV kwartale 2018 roku Bank wdrożył metodologię wyliczania ratingów opartą na segmentacji w segmencie rolniczym. Metodologia ta została zastosowana do oszacowania parametrów PD i identyfikacji znacznego wzrostu ryzyka kredytowego.

Ze względu na istotność tej zmiany oraz zmianę metodologii wyliczania podejście to zastosowano również w odniesieniu do Bilansu Otwarcia i zostało odzwierciedlone w wartościach zamortyzowanego kosztu i wartości godziwej ekspozycji z tego segmentu.

Wpływ MSSF 9 na adekwatność kapitałową

12 grudnia 2017 r. Parlament Europejski i Rada UE przyjęła Rozporządzenie nr 2017/2395 zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego. Niniejsze rozporządzenie weszło w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i znajduje zastosowanie od dnia 1 stycznia 2018 r. Parlament europejski oraz Rada (UE) uznali, że stosowanie MSSF 9 może doprowadzić do nagłego zwiększenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe, a co za tym idzie do spadku kapitału podstawowego Tier I.

Grupa, po analizie wymogów Rozporządzenia nr 2017/2395, zdecydowała o zastosowaniu przepisów przejściowych przewidzianych przez niniejsze rozporządzenie, co oznacza, że na potrzeby oceny adekwatności kapitałowej Grupy nie uwzględniany będzie pełen wpływ wdrożenia MSSF 9.

W wyniku dostosowania obliczeń regulacyjnych wymogów kapitałowych, które uwzględniają rozwiązania przejściowe dotyczące złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 r., wpływ na kapitał podstawowy Tier I Grupy w roku 2018 będzie skorygowany o 95% salda zysków zatrzymanych oraz kapitału z aktualizacji wyceny.

Zapisy MSSF 9 nie są jednoznaczne i podlegają interpretacjom zarówno przez podmioty wdrażające standard, jak również przez regulatora czy firmy audytorskie, a stanowisko wszystkich zainteresowanych nie jest jednolite we wszystkich aspektach. Praktyka rynkowa stosowania zapisów standardu wciąż się kształtuje i z uwagi na toczące się dyskusje może ulegać zmianom.

2.6.2. MSSF 15 "Przychody z umów z klientami"

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 15 „Przychody z umów z klientami” (dalej MSSF 15) wszedł w życie w odniesieniu do sprawozdań finansowych za okresy rozpoczynające się dnia 1 stycznia 2018 roku. Grupa nie podjęła decyzji o jego wcześniejszym zastosowaniu i zastosowała tak zwane zmodyfikowane podejście retrospektywne przewidziane przez MSSF 15. Oznacza to, że Grupa zastosowała MSSF 15 retrospektywnie jedynie do umów, które nie są zakończone na dzień pierwszego zastosowania, tzn. 1 stycznia 2018 roku ujmując łączny efekt pierwszego zastosowania MSSF 15, jeżeli taki by wystąpił, jako korekta salda początkowego zysków zatrzymanych w rocznym okresie sprawozdawczym, w którym przypada dzień pierwszego zastosowania. Grupa zastosowała MSSF 15 do wszystkich umów z klientami, z wyjątkiem umów leasingowych objętych zakresem MSR 17 Leasing, instrumentów finansowych i innych praw lub zobowiązań umownych objętych zakresem MSSF 9 Instrumenty finansowe, MSSF 10 Skonsolidowane sprawozdanie finansowe, MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne, MSR 27 Jednostkowe sprawozdania finansowe i MSR 29 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach. Grupa nie skorzysta z praktycznych rozwiązań dozwolonych w świetle MSSF 15 dla zmodyfikowanego retrospektywnego podejścia. Zakres MSSF 15 nie obejmuje wyniku w tytułu odsetek, w związku z tym zmiany wprowadzone przez MSSF 15 nie mają wpływu na większą część przychodów i dotyczą głównie wyniku z tytułu opłat i prowizji oraz pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

Podstawową zasadą MSSF 15 jest ujmowanie przychodów w momencie transferu dóbr i usług do klienta, w wartości odzwierciedlającej cenę oczekiwaną przez jednostkę, w zamian za przekazanie tych dóbr i usług. Nowe zasady zostały zastosowane przy wykorzystaniu modelu pięciu kroków.

- zidentyfikowano umowę z klientem, na podstawie której Grupa może mieć prawo do rozpoznania przychodu,
- zidentyfikowano zobowiązania do wykonania świadczenia w ramach umowy z klientem,
- określono cenę transakcji,
- dokonano alokacji ceny transakcji do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia,
- ujęto przychody w momencie realizacji zobowiązania wynikającego z umowy.

Przychody ze sprzedaży dóbr lub usług oferowane klientom w pakietach należy wyodrębnić i ujmować oddzielnie, chyba że pakiet dóbr / usług przekazywanych klientowi uznany został za jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia. Dodatkowo wszelkie upusty i rabaty oraz zwroty i płatności na rzecz klienta korygują cenę transakcyjną, a co za tym idzie kwotę rozpoznawanego przychodu, chyba że płatność na rzecz klienta dotyczy wynagrodzenia za odrębne usługi od klienta.

W przypadku płatności na rzecz klienta przychód powinien być rozpoznany netto (skorygowany o kwotę przypadającą do zwrotu klientowi).

W przypadku, gdy wysokość przychodu jest zmienna, zgodnie z nowym standardem kwoty zmienne są zaliczane do przychodów, o ile istnieje duże prawdopodobieństwo, że w przyszłości nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty.

Ponadto, zgodnie z MSSF 15, koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia kontraktu z klientem należy aktywować i rozliczać w czasie przez okres konsumowania korzyści z tego kontraktu, jeżeli Grupa spodziewa się, że te koszty odzyska.

Grupa może ująć dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy jako koszty w momencie ich poniesienia, jeśli okres amortyzacji składnika aktywów, który w przeciwnym razie zostałby ujęty przez Grupę, wynosi jeden rok lub krócej.

Grupa dokonała analizy wpływu wdrożenia MSSF 15 w kontekście rozpoznawania przychodów, w wyniku której zidentyfikowano następujące rodzaje przychodów, które co do zasady powinny być rozpoznawane zgodnie z MSSF 15:

- wynagrodzenie z tytułu umów, w których Grupa jest agentem,
- dodatkowe wynagrodzenie wypłacane przez organizacje rozliczeniowe,
- programy lojalnościowe i przychody interchange otrzymywane od organizacji rozliczeniowych, tzw. „success fee” – gdzie przez umowy z success fee Grupa traktuje takie umowy, gdzie Grupa nie posiada zagwarantowanego wynagrodzenia lub gdy jest ono bardzo minimalne w okresie wykonywania umowy do momentu zaistnienia jakiegoś warunku, kiedy to Grupa otrzymuje istotne wartościowo wynagrodzenie pokrywające czynności składające się na wykonanie umowy w dłuższym, poprzedzającym czasie,
- przychód za zarządzanie aktywami.

Grupa przeprowadziła analizę umów z klientami, objętych zakresem MSSF 15 i nie zidentyfikował w okresach rocznych istotnych zmian co do momentu rozpoznawania przychodów - w związku z tym zastosowanie MSSF 15 nie wpłynęło na saldo początkowe zysków zatrzymanych na dzień 1 stycznia 2018 roku (wprowadzenie MSSF 15 nie skutkowało korektą zysków zatrzymanych na dzień 1 stycznia 2018 roku). Grupa identyfikowała umowy, w których, w świetle MSSF 15 pełni

rolę pośrednika. W przypadku, gdy w dostarczaniu dóbr lub usług klientowi zaangażowany jest inny podmiot, Grupa określa, czy charakter przyrzeczenia Grupy stanowi zobowiązanie do wykonania świadczenia polegającego na dostarczeniu określonych dóbr lub usług (w tym przypadku Grupa jest zleceniodawcą) czy też na zleceniu innemu podmiotowi dostarczenia tych dóbr lub usług (w tym przypadku Grupa jest pośrednikiem). W związku z tym począwszy od 1 stycznia 2018 roku pewne prowizje zapłacone i otrzymane, a także pozostałe przychody operacyjne oraz pozostałe koszty operacyjne z uwagi na rolę Grupy jako pośrednika prezentowane są w wartości netto (wartości marży) dotyczy to między innymi wybranych umów z dealerami samochodowymi, umów z organizacjami rozliczeniowymi, programy lojalnościowe, czy przychody z umów o zarządzanie. Zmiany te nie będą miały wpływu na wynik finansowy netto Grupy, ani też na prezentowany wynik na opłatach i prowizjach oraz wynik z działalności operacyjnej.

W poniższej tabeli zaprezentowano wpływ zastosowania MSSF 15 w bieżącym okresie 12 miesięcy kończących się 31.12.2018 roku na poszczególne pozycje sprawozdania finansowego w porównaniu do poprzednio stosowanych MSR 18 i MSR 11 i związanych z nimi interpretacjami, które obowiązywały przed zmianą.

	12 miesięcy do 31.12.2018 zgodnie z MSSF 15	Zmiana	12 miesięcy do 31.12.2018 zgodnie z MSR 18
Przychody z tytułu opłat i prowizji	724 714	6 325	731 039
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(157 324)	(6 325)	(163 649)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	567 390	-	567 390
Pozostałe przychody operacyjne	387 778	29 600	417 378
Pozostałe koszty operacyjne	(147 407)	(29 600)	(177 007)
Pozostałe przychody i koszty netto	240 371	-	240 371

2.6.3. MSSF 16 „Leasing”

MSSF 16 „Leasing” został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w dniu 13.01.2016 r. i zatwierdzony Rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 2017/1986 z 31.10.2017 r. do stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Standard ma obligatoryjne zastosowanie do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się z dniem 1.01.2019 r. lub po tej dacie.

MSSF 16 zastąpił, z dniem 1.01.2019 r., następujące standardy i interpretacje:

- MSR 17 „Leasing”,
- KIMSF 4 „Ustalenie, czy umowa zawiera leasing”,
- SKI 15 „Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne”,
- SKI 27 „Ocena istoty transakcji wykorzystujących prawną formę leasingu”.

Nowy standard przedstawia całościowy model identyfikacji umów leasingu i ich rozliczenia w sprawozdaniach finansowych leasingodawców i leasingobiorców.

MSSF 16 do identyfikacji umów leasingu przyjmuje model kontroli. Standard zawiera szczegółowe wytyczne pozwalające ocenić czy dana umowa zawiera znamiona leasingu, usługi, czy obie charakterystyki. Umowa jest klasyfikowana jako umowa leasingu, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie. Zostały wprowadzone znaczące zmiany do rozliczeń po stronie leasingobiorcy. W modelu ujmowania leasingu przez leasingobiorców zrezygnowano również z klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego. W zakresie wszystkich umów leasingu oraz umów zawierających element leasingowy ujmuje się aktywa (prawo do użytkowania danego aktywa w określonym czasie) i zobowiązania z tytułu leasingu. Standard nie wprowadza znaczących zmian w zakresie wymogów dotyczących leasingodawców w porównaniu do MSR 17. Leasingodawca kontynuuje klasyfikację leasingu, jako leasing operacyjny lub leasing finansowy jako dwa oddzielne typy leasingu.

Zasadą generalną jest, że na dzień rozpoczęcia leasingu leasingobiorca będzie rozpoznawał zobowiązanie z tytułu leasingu (zobowiązanie do dokonywania płatności leasingowych) oraz składnik aktywów, który stanowi prawo do użytkowania przedmiotu leasingu przez okres trwania umowy leasingowej (prawo do użytkowania składnika aktywów) w odniesieniu do wszystkich umów leasingu. Jednocześnie MSSF 16 daje możliwość skorzystania z uproszczeń dotyczących umów krótkoterminowych oraz leasingu przedmiotów niskowartościowych.

MSSF 16 dopuszcza, aby leasingobiorcy mogli stosować obecne metody ujmowania umów leasingu operacyjnego do ujmowania umów leasingu krótkoterminowego oraz leasingu przedmiotów niskowartościowych. Leasing krótkoterminowy charakteryzuje się maksymalnym możliwym okresem trwania umowy, włączając opcje jej odnowienia, o długości 12

miesiący. Ustalenie czy leasing jest krótkoterminowy opiera się wyłącznie na maksymalnym możliwym okresie trwania umowy, to jest okresie, dla którego powstają wykonywalne prawa i obowiązki. Leasingobiorcy nie mogą skorzystać ze wskazanego uproszczenia w przypadkach umów krótkoterminowych z opcją zakupu aktywa będącego przedmiotem leasingu niezależnie od intencji i oczekiwań leasingobiorcy, co do przedmiotu umowy.

W dacie rozpoczęcia leasingobiorca wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu na podstawie wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie. Opłaty leasingowe dyskontuje się z zastosowaniem stopy procentowej leasingu, jeżeli stopę tę można z łatwością ustalić. W przeciwnym razie leasingobiorca stosuje krańcową stopę procentową leasingobiorcy. W wycenie zobowiązań z tytułu leasingu uwzględnia się następujące elementy:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o jakiegokolwiek należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe zależne od indeksu lub stawki,
- kwoty, które zgodnie z oczekiwaniami będą płatne przez leasingobiorcę z tytułu gwarantowanej wartości końcowej,
- cena realizacji opcji kupna, jeżeli istnieje wystarczająca pewność, że leasingobiorca z niej skorzysta,
- płatności z tytułu kar za zerwanie umowy leasingu, jeżeli okres umowy leasingu uwzględnia fakt, że leasingobiorca skorzysta z opcji rozwiązania umowy leasingu.

Opłaty zmienne, które nie zależą od indeksu lub stawki i nie mają określonego minimalnego poziomu, nie są wliczane według wartości zobowiązania z tytułu leasingu. Opłaty te są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie zaistnienia zdarzenia, które powoduje ich wymagalność.

W dacie rozpoczęcia leasingobiorca wycenia składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania według kosztu. Koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania powinien uwzględniać:

- wartość początkową zobowiązania z tytułu leasingu,
- opłaty leasingowe dokonane w momencie lub przed zawarciem umowy pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie koszty początkowe poniesione przez leasingobiorcę oraz
- szacowane koszty demontażu i usunięcia bazowego składnika aktywów, które musi ponieść leasingobiorca w związku ze składnikiem aktywów, którego dotyczy umowa, aby przywrócić miejsce, w jakim jest zlokalizowany lub sam składnik aktywów do warunków wymaganych na podstawie umowy leasingu.

Po początkowym ujęciu prawo do użytkowania jest pomniejszane o umorzenie oraz łączne straty z tytułu utraty wartości oraz korygowane w związku z aktualizacją wyceny zobowiązania z tytułu leasingu w związku ze zmianami leasingu, nieskutkującymi koniecznością ujęcia odrębnego składnika leasingu.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są amortyzowane liniowo przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub okres użytkowania bazowego składnika aktywów, chyba, że Grupa posiada wystarczającą pewność, że uzyska tytuł własności przed upływem okresu leasingu – wówczas prawo do użytkowania amortyzuje się od dnia rozpoczęcia leasingu do końca okresu użytkowania składnika aktywów.

Grupa stosuje zwolnienia przewidziane w MSSF 16 i nie ujmuje składników aktywów z tytułu prawa do użytkowania w przypadku leasingów krótkoterminowych oraz leasingów obejmujących składniki aktywów o niskiej wartości. Leasingi krótkoterminowe są definiowane jako leasingi, które na datę rozpoczęcia mają okres nie dłuższy niż 12 miesięcy (łącznie z okresami, na które można przedłużyć leasing, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tego prawa) i nie zawierają opcji kupna. Za składniki aktywów o niskiej wartości uważa się te, które, gdy są nowe, mają wartość nie wyższą niż 5 000 Euro.

Pierwsze zastosowanie MSSF 16

Zgodnie z wymogami, z dniem 1 stycznia 2019 roku, Grupa zastosowała po raz pierwszy MSSF 16 Leasing. Grupa dokonała wdrożenia MSSF 16 przy zastosowaniu podejścia retrospektywnego zmodyfikowanego ze skumulowanym wpływem na 1 stycznia 2019 roku (MSSF 16, C5 (b), C8 (b) (ii)), a więc bez retrospektywnych zmian prezentacyjnych, zgodnie z którym rozpoznana wartość zobowiązania leasingowego równa jest wartości prawa do użytkowania, skorygowanej o wcześniej rozpoznane przedpłacone lub naliczone opłaty leasingowe.

Definicja leasingu

Grupa dotychczas stosowała definicję leasingu określoną zgodnie z KIMSF 4. Zgodnie z MSSF 16, Grupa ocenia czy umowa stanowi lub zawiera leasing w oparciu o definicję leasingu zawartą w tym Standardzie. Na dzień początkowego zastosowania MSSF 16, Grupa skorzystała z praktycznego rozwiązania polegającego na braku ponownej oceny charakteru umów zawartych przed 1 stycznia 2019 roku. W związku z powyższym, Grupa zastosowała wyłączenie z MSSF 16 w odniesieniu do umów, które wcześniej nie zostały zidentyfikowane jako leasing zgodnie z MSR 17 lub KIMSF 4.

Grupa jako leasingobiorca

Zgodnie ze stosowanym dotychczas MSR 17 Leasing, Grupa klasyfikowała umowy leasingu jako leasing finansowy bądź operacyjny w oparciu o ocenę czy nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania przedmiotu leasingu na leasingobiorcę. Zgodnie z MSSF 16, Grupa ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązania z tytułu leasingu dla większości leasingów – tj. te umowy leasingowe są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Dla umów leasingu, klasyfikowanych dotychczas jako leasingi operacyjne, Grupa rozpoznała aktywa z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązania z tytułu leasingu następująco:

- zobowiązanie leasingowe zostało wycenione w wartości bieżącej pozostałych do dokonania płatności leasingowych, zdyskontowanych z wykorzystaniem krańcowej stopy procentowej w dniu pierwszego zastosowania,
- wartość prawa do użytkowania bazowych składników aktywów dla poszczególnych umów leasingowych (odrębnie dla każdej umowy) została ustalona w wartości równej zobowiązaniu leasingowemu, skorygowanemu o wcześniej rozpoznane przedpłacone lub naliczone opłaty leasingowe.

Stosując zmodyfikowaną retrospektywną metodę wdrożenia MSSF 16, Grupa skorzystała z następujących praktycznych rozwiązań w odniesieniu do leasingów uprzednio sklasyfikowanych jako leasingi operacyjne zgodnie z MSR 17:

- Grupa zastosowała wyłączenie w stosowaniu w odniesieniu do umów leasingu, których okres kończy się do 12 miesięcy od daty pierwszego zastosowania MSSF 16 lub wartość nie przewyższa kwoty 5 000 Euro,
- Grupa wyłączyła początkowe koszty bezpośrednie leasingu z wyceny prawa do użytkowania składnika aktywów w dniu pierwszego zastosowania MSSF 16,
- Grupa wykorzystwała wiedzę zdobytą po fakcie przy określaniu okresu leasingu, dla umów zawierających opcję przedłużenia lub wypowiedzenia leasingu.

Dla leasingów, które zostały wcześniej sklasyfikowane jako leasingi finansowe zgodnie z MSR 17, wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązania z tytułu leasingu na dzień 1 stycznia 2019 roku została określona jako wartość bilansowa składnika aktywów objętego leasingiem i zobowiązania z tytułu leasingu bezpośrednio sprzed tego dnia wyceniona zgodnie z MSR 17.

Średnia ważona wartością prawa do użytkowania krańcowa stopa procentowa zastosowana do zobowiązań z tytułu leasingu ujętych w sprawozdaniu finansowym w dniu pierwszego zastosowania MSSF 16, w walutach kontraktowych wyniosła:

- dla zobowiązań w EUR 0,817%,
- dla zobowiązań w PLN 2,601%.

Wpływ na sprawozdanie finansowe na dzień początkowego zastosowania przedstawia się następująco:

Na dzień 1 stycznia 2019 roku Grupa rozpoznała 596 492 tys. zł aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązań z tytułu leasingu w kwocie 610 497 tys. zł, różnica w kwocie 14 005 tys. zł dotyczy wcześniej rozpoznanych przedpłaconych lub naliczonych opłaty leasingowych oraz rezerwy na restrukturyzację sieci oddziałów.

	1.01.2019
Kwota przyszłych opłat niezdyskontowanych z tytułu leasingu operacyjnego na dzień 31 grudnia 2018 roku ujawniona w sprawozdaniu Grupy	695 455
Kwota przyszłych opłat niezdyskontowanych z tytułu leasingu aktywów niematerialnych	(532)
Kwota przyszłych opłat niezdyskontowanych z tytułu krótkoterminowych leasingów ujętych liniowo jako koszt na dzień 1 stycznia 2019 roku	(13 788)
Pozostałe korekty z tytułu dyskonta na dzień 1 stycznia 2019 roku	(70 638)
Zobowiązanie leasingowe na dzień 1 stycznia 2019 roku	610 497

Grupa jako leasingodawca

W odniesieniu do umów, w których Grupa jest leasingodawcą na moment wdrożenia MSSF 16 Grupa nie dokonała żadnych korekt.

2.7. Konsolidacja

Jednostki zależne to wszystkie jednostki, nad którymi Grupa sprawuje kontrolę. Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką wówczas, gdy posiada władzę nad tą jednostką, jest narażona lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejścia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Transakcje, rozrachunki i niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami wewnątrz Grupy są eliminowane. Niezrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przez przekazany składnik aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne przy sporządzaniu za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej, danych finansowych dla potrzeb skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

2.8. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym Grupa prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w tysiącach złotych polskich, które są jednocześnie walutą funkcjonalną Grupy i walutą prezentacji sprawozdań finansowych Grupy.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji.

Na koniec okresu sprawozdawczego aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w wyniku na działalności handlowej lub w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny według wartości godziwej.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego obowiązujące na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku:

	31.12.2018	31.12.2017
1 EUR	4,3000	4,1709
1 USD	3,7597	3,4813
1 GBP	4,7895	4,7001
1 CHF	3,8166	3,5672

2.9. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Rozpoznawanie przychodów i kosztów z tytułu odsetek do 31.12.2017 roku

W rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy wykorzystaniu efektywnej stopy procentowej oraz dłużnych aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako aktywa dostępne do sprzedaży i instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą ustalania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Grupa szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszelkie należne bądź otrzymane opłaty i przepływy płacone lub otrzymywane przez Grupę w ramach umowy danego instrumentu, z wyłączeniem przyszłych możliwych strat kredytowych.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek naliczane są według efektywnej stopy procentowej na moment zaobserwowania przesłanki utraty wartości, w stosunku do nowo wyznaczonej wartości bilansowej aktywa wyliczonej jako różnica pomiędzy wartością brutto ekspozycji a odpisem z tytułu utraty wartości (wartość inwestycji netto).

Koszty okresu sprawozdawczego dotyczące zobowiązań z tytułu odsetek od rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Rozpoznawanie przychodów i kosztów z tytułu odsetek od 1 stycznia 2018 roku

W rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy wykorzystaniu efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat przy wykorzystaniu efektywnej stopy procentowej a także przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów finansowych.

Efektywna stopa procentowa to stopa, za pomocą której szacowane przyszłe płatności lub wpływy w ciągu całego oczekiwanego okresu życia składników aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego dyskontowane są według wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych lub do zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej od wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, za wyjątkiem składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. W momencie rozpoznania utraty wartości aktywów finansowych (przeklasyfikowania aktywa finansowego do Fazy 3), przychody z tytułu odsetek naliczane są od wartości netto aktywa finansowego i wykazywane są według stopy procentowej za pomocą której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

2.10. Wynik z tytułu opłat i prowizji

Rozpoznawanie opłat i prowizji – do 31 grudnia 2017 roku

Opłaty i prowizje, które nie są rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej, lecz są rozliczane w czasie metodą liniową lub rozpoznawane jednorazowo, są ujmowane w pozycji wynik z tytułu opłat i prowizji.

Do przychodów rozliczanych w czasie metodą liniową zaliczane są w szczególności prowizje otrzymywane od kredytów w rachunkach bieżących, kart kredytowych, kredytów odnawialnych, zobowiązań udzielonych (gwarancje, linie kredytowe).

Przychody prowizyjne rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi dotyczą opłat za prowadzenie rachunków bieżących, opłat od transakcji rozliczeniowych, prowizji maklerskich, prowizji za dystrybucję jednostek uczestnictwa.

Opłaty za zobowiązanie się Grupy do udzielenia kredytu lub pożyczki (prowizje od wystawionych promes), są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo.

Do wyniku z tytułu opłat i prowizji Grupa zalicza także wynagrodzenie uzyskane z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych podmiotów trzecich.

Rozpoznawanie opłat i prowizji – od 1 stycznia 2018 roku

Opłaty i prowizje, które nie są rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej, lecz są rozliczane w czasie metodą liniową lub rozpoznawane jednorazowo, są ujmowane w pozycji wynik z tytułu opłat i prowizji.

Do przychodów rozliczanych w czasie metodą liniową zaliczane są w szczególności prowizje otrzymywane od kredytów w rachunkach bieżących, kredytów odnawialnych, zobowiązań udzielonych (gwarancje, linie kredytowe).

Oplaty za zobowiązanie się Grupy do udzielenia kredytu lub pożyczki (prowizje od wystawionych promes), są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane, jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo.

Przychody z umów z klientami obejmują zarówno opłaty i prowizje, które są rozliczane w czasie metodą liniową (w trakcie świadczenia usługi) jak i rozpoznawane jednorazowo. Przychody są mierzone na podstawie wynagrodzenia Grupy określonego w umowach z klientami i nie obejmują kwot zebranych w imieniu osób trzecich. Grupa ujmuje przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi (tj. składnika aktywów) klientowi.

Kredyty i pożyczki

Z tytułu umów kredytowych Grupa generuje w szczególności przychody za gotowość do wypłaty finansowania w ramach przyznanych limitów kredytowych, które są rozpoznawane w rachunku wyników liniowo przez okres, na który przyznano limit. Dla umów bez określonego harmonogramu spłaty, w przypadku kredytów odnawialnych opłaty z tytułu każdorazowego uruchomienia transzy kredytu są rozpoznawane przez średni oczekiwany okres ich spłaty. W ramach niektórych umów kredytowych Grupa otrzymuje prowizje za gotowość lub zaangażowanie, których wysokość kalkulowana jest w oparciu o salda kredytów w określonym momencie trwania umowy kredytowej. Pomimo, iż częściowo są to wynagrodzenia za świadczenie usług, w ramach których klienci czerpią korzyści w sposób ciągły, z uwagi na istotną niepewność szacunku dotyczącego salda kredytu w określonym momencie w przyszłości, Grupa rozpoznaje tego typu przychody w momencie, kiedy podstawa jego naliczenia jest pewna.

Karty debetowe i kredytowe

W ramach umów o karty debetowe zawarte z klientami Grupa rozpoznaje przychody z tytułu różnych typów opłat i prowizji. Najczęściej są to czynności, w ramach których Grupa wykonuje swoje zobowiązanie do świadczenia usług w danym momencie czasu, w którym klient jednorazowo czerpie z nich korzyści, należne za nie wynagrodzenie Grupa ujmuje w przychodach jednorazowo. Przykładem są opłaty za wydanie karty, za sprawdzenie salda konta w bankomacie, za wypłatę gotówki w bankomacie. Obok jednorazowych opłat za czynności bankowe, analogicznych do opisanych wyżej dla kart debetowych, Grupa otrzymuje roczne opłaty za korzystanie z kart kredytowych sprzedawanych przez Grupę wraz z odrębnymi usługami, między innymi ubezpieczeniem karty. Grupa alokuje wynagrodzenie do poszczególnych zobowiązań do wykonania świadczenia i rozpoznaje prowizje w okresie świadczenia usług.

Zobowiązania do udzielenia kredytów i pożyczek

Grupa pobiera prowizję za gotowość do udzielenia kredytu lub pożyczki, która stanowi odrębne wynagrodzenie od prowizji otrzymywanych od kredytów w momencie ich uruchomienia, takich jak prowizje przygotowawcze. Pomimo świadczenia usługi w czasie, Grupa rozpoznaje przychód z tytułu prowizji za gotowość w momencie decyzji dotyczącej uruchomienia bądź nie kredytu, gdyż nie jest możliwe oszacowanie okresu, przez który należy rozkładać należne wynagrodzenie.

Pośrednictwo w sprzedaży produktów inwestycyjnych oraz zarządzanie aktywami

Grupa pośredniczy w sprzedaży jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych na rzecz Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych BGŻ BNP Paribas S.A. („TFI”), za które otrzymuje część prowizji pobieranej za sprzedaż od klientów. Grupa ujmuje przychód miesięcznie w oparciu o wolumen sprzedaży z danego miesiąca. Dodatkowo Grupa otrzymuje od TFI wynagrodzenie zmienne stanowiące część prowizji za zarządzanie aktywami powstałymi w wyniku sprzedaży jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, którą TFI pobiera od klientów. Wynagrodzenie Grupy uzależnione jest od wyceny składników aktywów w portfelu pod zarządzaniem. Grupa ujmuje przychód na koniec miesiąca w oparciu o własne szacunki w obszarze wyceny aktywów pod zarządzaniem, które nie implikują potencjalnego istotnego odwrócenia przychodu w momencie rozliczenia przychodu z TFI.

Pośrednictwo w sprzedaży ubezpieczeń

Grupa za pełnienie funkcji agenta w sprzedaży ubezpieczeń na rzecz spółki ubezpieczeniowej uprawniony jest do uczestniczenia w podziale zysku spółki, na rzecz której uczestniczy w pośrednictwie. Grupa rozpoznaje przychód kwartalnie w oparciu o okresowe wyniki spółki ubezpieczeniowej w wysokości, która nie będzie podlegała istotnemu odwróceniu w przyszłości.

Ujmowanie przychodów i kosztów ubezpieczeniowych (bancassurance)

Bezpośrednie powiązanie produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym występuje w szczególności, gdy jest spełniony co najmniej jeden z dwóch warunków - instrument finansowy jest oferowany przez Grupę zawsze z produktem ubezpieczeniowym lub produkt ubezpieczeniowy jest oferowany przez Grupę wyłącznie z instrumentem finansowym, tj. nie ma możliwości zakupu w Banku produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej bez zakupu produktu łączonego z instrumentem finansowym.

Ujmowanie przychodów z tytułu bancassurance dla transakcji powiązanych

W przypadku, gdy produkt ubezpieczeniowy jest bezpośrednio powiązany z instrumentem finansowym opłaty uzyskiwane przez Grupę z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego stanowią integralną część wynagrodzenia z tytułu oferowanego instrumentu finansowego.

Wynagrodzenie z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych dla produktów bezpośrednio powiązanych z instrumentami finansowymi wycenianymi według zamortyzowanego kosztu jest rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodzie odsetkowym w przypadku składki jednorazowej, lub ujmowane miesięcznie w przypadku składki miesięcznej.

Wynagrodzenie z tytułu wykonywania usługi pośrednictwa, którą ocenia się pod kątem treści ekonomicznej, ujmuje się w przychodach z tytułu prowizji w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego lub jego odnowienia.

Ujmowanie kosztów z tytułu bancassurance dla transakcji powiązanych

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego są rozliczane zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów jako element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego, jeżeli całość przychodów związanych ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego będzie rozliczana metodą efektywnej stopy procentowej lub odpowiednio w proporcji zastosowanej przy podziale przychodów na rozpoznawane w ramach kalkulacji kosztu zamortyzowanego i przychodów rozpoznawanych jednorazowo lub rozliczanych w czasie jako wynagrodzenie z tytułu wykonywania usługi pośrednictwa, jeżeli dokonano takiego podziału.

Ujmowanie przychodów i kosztów z tytułu bancassurance dla transakcji niepowiązanych

W przypadku, gdy instrument finansowy oraz produkt ubezpieczeniowy stanowią transakcje niepowiązane, wynagrodzenie Grupy z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego ujmowane jest oddzielnie od wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego.

Wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, które nie wymaga od Grupy świadczenia jakichkolwiek innych usług w okresie posprzedażowym jest rozpoznawane jako przychody w dniu rozpoczęcia obowiązywania bądź odnowienia polisy ubezpieczeniowej. Przychód ujmuje się w przychodach z tytułu prowizji.

Wynagrodzenie za usługi świadczone przez Grupę w okresie życia produktu ubezpieczeniowego jest odraczane w czasie i ujmowane w przychodach Banku według stopnia zaawansowania świadczonej usługi. Zasada stopnia zaawansowania usługi na dzień bilansowy jest stosowana wyłącznie w przypadku, gdy wynik transakcji dotyczącej świadczenia usług można w sposób wiarygodny oszacować. W przypadku, gdy Grupa nie może dokładnie określić liczby działań wykonywanych w określonym przedziale czasu lub poziomie zwrotów, przychody z tytułu wykonywanych usług lub czynności wynikających z produktu ubezpieczeniowego zaoferowanego przez Grupę ujmuje się w oparciu o metodę liniową (równomiernie) w okresie życia produktu ubezpieczeniowego.

2.11. Przychód z tytułu dywidend

Dochód z tytułu dywidendy jest ujmowany w rachunku zysków i strat w momencie ustalenia praw do jej otrzymania przez Grupę.

2.12. Wynik z działalności handlowej

Wynik z tytułu działalności handlowej uwzględnia wszystkie przychody i koszty wynikające ze zmiany wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych klasyfikowanych jako aktywa oraz zobowiązania finansowe wycenione w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz przychody i koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych, za wyjątkiem instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń.

Pozycja ta obejmuje również zyski i straty z przeliczenia aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych (rewaluacji).

2.13. Wynik z działalności inwestycyjnej

W pozycji wynik z działalności inwestycyjnej prezentowane są przychody oraz koszty z tytułu aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody i koszty z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, z wyjątkiem odsetek.

2.14. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

W pozycji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych Grupa przedstawia pozycje niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością operacyjną.

Grupa ujmuje w powyższej pozycji głównie wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji aktywów trwałych, przeszacowania nieruchomości inwestycyjnych, otrzymane i zapłacone odszkodowania, przychody i koszty z tytułu innych usług niezwiązanych z podstawową działalnością Grupy.

W ramach pozostałych przychodów operacyjnych ujmowane są również przychody z tytułu umów z klientami z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów i usług oferowanych przez inne jednostki (w tym spółki należące do Grupy Kapitałowej Banku) lub refakturowania kosztów poniesionych przez Bank na inne jednostki (w takim przypadku z uwagi na działalność w charakterze agenta Bank prezentuje wynik netto).

2.15. Podatek dochodowy

Obciążenie wyniku finansowego brutto obejmuje podatek bieżący do zapłaty oraz obciążenie/uznanie z tytułu zmiany aktywa/rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwoty przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na koniec okresu sprawozdawczego.

Odroczony podatek dochodowy

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowana jest w pełnej wysokości metodą bilansową, z tytułu dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową w sprawozdaniu finansowym. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty. Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Jeżeli różnice przejściowe powstały w wyniku wykazania aktywa lub zobowiązania wynikającego z transakcji niebędącej połączeniem podmiotów gospodarczych, która w momencie zawarcia nie miała wpływu na wynik podatkowy ani księgowy, wówczas podatek odroczony nie jest wykazywany. Ponadto rezerwa z tytułu podatku odroczonego jest tworzona w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli jednostki i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu natomiast aktywa z tytułu podatku odroczonego w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na koniec każdego okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na koniec każdego okresu sprawozdawczego i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, i w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

W 2018 i 2017 r. bieżący podatek dochodowy i rezerwa na odroczony podatek dochodowy obliczane były z zastosowaniem stawki 19%.

2.16. Klasyfikacja oraz wycena aktywów i zobowiązań finansowych

Grupa zastosowała wymogi dla klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty Finansowe”, dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Dane porównawcze nie zostały przekształcone i zostały przedstawione zgodnie z wymogami zawartymi w MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”.

Główne różnice pomiędzy MSSF 9 i MSR 39 dotyczą klasyfikacji instrumentów finansowych oraz metodyki kalkulacji utraty wartości aktywów finansowych. Podsumowanie głównych zmian wprowadzonych przez MSSF 9 zostało zaprezentowane w nocie 2.6. „Zmiany zasad (polityki) rachunkowości”.

Klasyfikacja dla okresu kończącego się 31 grudnia 2017 roku

Zgodnie z MSR 39, Grupa klasyfikowała swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, pożyczki i należności, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Szczegółowe zasady klasyfikacji i wyceny instrumentów zaklasyfikowanych do poszczególnych kategorii zaprezentowano poniżej.

a) Początkowe ujęcie oraz usunięcie aktywów i zobowiązań finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

Grupa ujmuje składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy staje się związany postanowieniami umowy instrumentu.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży oraz zawarcia transakcji z użyciem instrumentów pochodnych, ujmuje się na dzień rozliczenia transakcji. Kredyty ujmowane są w momencie wypłaty środków na rzecz kredytobiorcy. Aktywa finansowe ujmuje się początkowo w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Klasyfikacja aktywów finansowych w momencie ich początkowego ujęcia zależy od celu, w jakim dany składnik aktywów finansowych został nabyty oraz jego charakterystyki.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub gdy Grupa dokonuje transferu praw do przepływów pieniężnych oraz transfer ten spełnia warunki zaprzestania ujmowania. Aby warunki zaprzestania ujmowania zostały spełnione transfer powinien obejmować przeniesienie zasadniczo całości ryzyka i korzyści z tytułu składnika aktywów finansowych.

b) Aktywa i zobowiązania finansowe wycenione w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie:

- aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu (w tym pochodne instrumenty finansowe), oraz
- aktywa lub zobowiązania finansowe zaklasyfikowane w momencie ich początkowego ujęcia jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa lub zobowiązania finansowe zostają ujęte do kategorii „aktywa lub zobowiązania finansowe zaklasyfikowane w momencie ich początkowego ujęcia jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy” po spełnieniu następujących kryteriów: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niedopasowanie księgowe, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) grupa aktywów finansowych, zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2017 roku żadne aktywa finansowe nie zostały wyznaczone w momencie początkowego ujęcia do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Składnik aktywów finansowych „przeznaczonych do obrotu” zalicza się do kategorii „Aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub, jeżeli został zaliczony do tej kategorii przez Zarząd po spełnieniu odpowiednich warunków. Instrumenty pochodne również zalicza się do „przeznaczonych do obrotu”.

Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są na koniec okresu sprawozdawczego wyceniane w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Zyski i straty wynikające ze

zmian wartości godziwej „aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy” są wykazywane w rachunku zysków i strat w pozycji wynik na działalności handlowej w okresie, w którym powstały. Odsetki oraz zakupione dyskonto lub premia rozliczane są do wyniku z tytułu odsetek w czasie z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie zakwalifikowanych do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, jeżeli są istotne.

Wartość godziwą aktywa lub zobowiązania finansowego po jego początkowym ujęciu ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), Grupa ustala wartość godziwą, stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych transakcji na normalnych zasadach rynkowych, odwołanie się do innych instrumentów, które są w zasadzie identyczne, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych wyznaczona w oparciu o techniki wyceny uwzględnia także element ryzyka kredytowego. Zmiana wartości godziwej wynikająca ze zmiany poziomu ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi ujmowana jest w rachunku zysków i strat.

c) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności są to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Do tej kategorii aktywów finansowych zaliczamy „Kredyty i pożyczki udzielone klientom” jak również „Należności od banków”.

Powstają one wówczas, gdy Grupa wydaje środki pieniężne bezpośrednio dłużnikowi, nie mając zamiaru wprowadzać powstałych należności do obrotu natychmiastowo lub w krótkim terminie oraz nie zostały one zaklasyfikowane jako „Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży” lub „Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Po początkowym ujęciu pożyczki i należności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia z uwzględnieniem utraty wartości (zamortyzowanego kosztu), wszelkie różnice pomiędzy ich wartością godziwą w momencie początkowego ujęcia (pomniejszoną o koszty transakcyjne) odpowiadającą zwykle przekazanej kwocie (pomniejszonej o koszty transakcyjne) a wartością wykupu ujmują się w rachunku zysków i strat przez okres obowiązywania odnośnych umów metodą efektywnej stopy procentowej.

d) Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności są to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Grupa zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności. Są to aktywa inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

W przypadku sprzedaży przez Grupę części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, której nie można uznać za nieistotną, wszystkie aktywa z tej kategorii są przeklasyfikowane do kategorii dostępne do sprzedaży.

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej.

e) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, bez potrącania kosztów transakcji sprzedaży, z uwzględnieniem wartości rynkowej na koniec okresu sprawozdawczego. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży, (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo, których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, ujmują się w innych całkowitych dochodach. W przypadku wystąpienia utraty wartości wskazanego aktywa, wcześniej ujęte zwyżki z przeszacowania według wartości godziwej pomniejszają „Kapitał z aktualizacji wyceny”. Jeżeli kwota uprzednio ujętych zwyżek jest niewystarczająca na pokrycie

utraty wartości, różnicę odnosi się do rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe”.

W przypadku aktywów oprocentowanych odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów odsetkowych. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w wyniku z działalności inwestycyjnej w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Klasyfikacja dla okresów rozpoczynających się po 1 stycznia 2018 roku

Grupa klasyfikuje aktywa finansowe zgodnie z MSSF 9, do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przez rachunek zysków i strat; i
- wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Klasyfikacja zależy od modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi przez Grupę oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych.

Polityka rachunkowości w zakresie klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych od dnia 1 stycznia 2018 roku została zaprezentowana w nocie 2.6. „Zmiany zasad (polityki) rachunkowości”.

Grupa klasyfikuje zobowiązania finansowe jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub zobowiązania wyceniane według zamortyzowanego kosztu. W tym obszarze Grupa nie odnotowała istotnych zmian w porównaniu do zasad klasyfikacji zgodnych z MSR 39.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i przedstawia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli występuje bieżące możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz Grupa ma zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania.

Sekurytyzacja portfela kredytów

W grudniu 2017 roku Grupa dokonała transakcji sekurytyzacji portfela kredytów gotówkowych oraz samochodowych. Zawarta transakcja jest sekurytyzacją tradycyjną i rewolwingową polegającą na przeniesieniu prawa własności sekurytyzowanych wierzytelności na rzecz spółki SPV.

Spółka ta wyemitowała, na bazie sekurytyzowanych aktywów, obligacje zabezpieczone poprzez zastaw rejestrowy na majątku SPV.

Grupa dokonała kompleksowej analizy transakcji uznając, że w świetle zapisów MSR 39 oraz MSSF 9 warunki umowne sekurytyzacji nie spełniają przesłanek do usunięcia sekurytyzowanych aktywów ze sprawozdania finansowego Grupy. Na dzień zawarcia transakcji Grupa bezzwrotnie otrzymała od SPV wynagrodzenie początkowe odpowiadające całkowitemu nominalowi sekurytyzowanego portfela kredytów. W transakcji zastosowano mechanizm odroczonego wynagrodzenia płatnego na rzecz Grupy przez SPV. Wynagrodzenie odroczone odpowiada wynikowi SPV po uregulowaniu kosztów finansowania i działalności. Poprzez zastosowany mechanizm wynagrodzenia odroczonego Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i korzyści związane z przekazanymi kredytami. Odroczone wynagrodzenie Grupy zgodnie z przewidywaniami będą pochłaniać całą zmienność przepływów pieniężnych z portfeli sekurytyzowanych kredytów. Grupa ponosi to ryzyko zmienności, gdyż wypłata wynagrodzenia odroczonego przez SPV na rzecz Grupy jest w całości podporządkowana zobowiązaniom SPV wobec inwestorów z tytułu finansowania.

W związku z powyższym Grupa rozpoznaje zobowiązanie z tytułu przepływów z tytułu sekurytyzacji, które wycenia efektywną stopą procentową skalkulowaną w oparciu o przyszłe płatności SPV z tytułu zobowiązań wynikających z wyemitowanych obligacji. Transakcja sekurytyzacji została opisana w nocie 22 *Kredyty i pożyczki udzielone klientom*.

Umowy sprzedaży i odkupu

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (transakcje „repo” oraz „sell buy back”) nie są wyłączane ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się jako zobowiązania finansowe w pozycji „Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu”. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje „reverse repo” oraz „buy sell back”) ujmuje się w pozycji „Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym

przyrzeczeniem odkupu”. Różnicę pomiędzy ceną sprzedaży a ceną odkupu traktuje się jako odsetki i nalicza metodą efektywnej stopy procentowej przez okres obowiązywania umowy.

Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych

Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych wyceniane są w jednostkowym sprawozdaniu Banku według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Zasady ujmowania i wyłączenia aktywów i zobowiązań finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Grupa ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w przypadku, gdy staje się stroną umowy takiego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmuje się w dacie zawarcia transakcji stanowiącej datę zobowiązania się Grupy do nabycia lub sprzedaży danego składnika aktywów finansowych. Standaryzowane transakcje kupna lub sprzedaży aktywów finansowych stanowią transakcje, których warunki umowy wymagają dostarczenia składnika aktywów w okresie wynikającym z obowiązujących regulacji lub konwencji przyjętych na danym rynku. Standaryzowane transakcje kupna lub sprzedaży dotyczą w szczególności transakcji walutowych FX spot, nogi spotowej w transakcjach FX swap oraz transakcji kupna i sprzedaży papierów wartościowych, gdzie zwyczajowo pomiędzy dniem zawarcia transakcji, a dniem jej rozliczenia upływają dwa dni robocze, za wyjątkiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu. Grupa wyłącza składnik aktywów finansowych z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych.

2.17. Utrata wartości aktywów finansowych

Kalkulacja utraty wartości dla okresu kończącego się 31 grudnia 2017 roku

a) Aktywa wykazywane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy koniec okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. O utracie wartości składnika lub grupy aktywów finansowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzenia lub zdarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów („przesłanki do rozpoznania utraty wartości”) oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) mają wpływ na możliwe do wiarygodnego oszacowania przyszłe przepływy pieniężne dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych. Obiektywnymi przesłankami utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych mogą być uzyskane przez Grupę informacje o następujących zdarzeniach powodujących utratę wartości:

- a) opóźnienie w spłacie rat kapitałowych, odsetkowych lub odsetek karnych należnych Grupie przekraczające 90 dni;
- b) przyznanie klientowi przez Grupę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta, udogodnienia, którego w innym wypadku Grupa by nie udzieliła¹;
- c) znaczące trudności finansowe klienta²;
- d) wypowiedzenie umowy o produkt kredytowy przez Grupę;
- e) złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub ogłoszenie upadłości klienta;
- f) złożenie przez klienta oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego;
- g) wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko klientowi;
- h) znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej;
- i) zanik aktywnego rynku na ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe;
- j) kwestionowanie ekspozycji kredytowej przez kontrahenta na drodze postępowania sądowego;
- k) nieznanne miejsce pobytu i nieujawniony majątek kontrahenta.

Lista wymienionych w punktach a-k przesłanek stanowi punkt wyjścia do badania obiektywnych przesłanek oceny utraty wartości każdego aktywa finansowego. Za właściwą i pełną identyfikację przesłanek utraty wartości odpowiedzialne są również służby w Grupie (inspektorzy kredytowi oraz opiekunowie klienta) wykonujące okresową ocenę i klasyfikację

¹ w tym restrukturyzacja zadłużenia niosąca ze sobą stratę ekonomiczną dla Banku

² np. wykazane na podstawie negatywnej oceny finansowej klienta (sprawozdania finansowe lub inne dokumenty) lub związane z utratą pracy, obniżeniem dochodu, wzrostem zadłużenia, niespłacaniem zadłużenia w innych instytucjach

ekspozycji kredytowej. Zasadą nadrzędną jest traktowanie każdego zdarzenia, które zmienia wartość przyszłych przepływów pieniężnych z ekspozycji kredytowej w stosunku do warunków umownych lub ostatniej oceny jako przesłanki (obiektywnego dowodu) utraty wartości przez aktywo finansowe. Zgodnie z MSR 39.59, przy identyfikacji obiektywnych dowodów utraty wartości nie uwzględnia się zdarzeń przyszłych (tj. po dacie bilansowej, na którą sporządzana jest ocena utraty wartości) bez względu na to jakie jest prawdopodobieństwo ich wystąpienia.

Do grupy aktywów finansowych indywidualnie znaczących (ISFA) wchodzi:

- a) ekspozycje, dla których, suma ekspozycji pozabilansowej, kapitału bilansowego i odsetek pozostałych do spłaty w ramach danego rachunku jest wyższa od 1 mln zł złotych na dzień bilansowy, na który dokonywana jest ocena utraty wartości (dla ekspozycji w walutach obcych analizowana jest równowartość w złotych według kursu z dnia bilansowego);
- b) ekspozycje restrukturyzowane dla których, suma ekspozycji pozabilansowej, kapitału bilansowego i odsetek pozostałych do spłaty w ramach danego rachunku jest wyższa od 100 tys. zł (dla ekspozycji w walutach obcych analizowana jest równowartość w złotych według kursu z dnia bilansowego);
- c) ekspozycje, które na poprzednią datę bilansową uznane były za indywidualnie znaczące, a na poprzednią jak i na obecną datę bilansową odnotowano dla nich przesłankę utraty wartości; oznacza to, że zmiana podejścia do ekspozycji kredytowej w oparciu o kryterium prognozy kwotowej może zostać zastosowana, wyłącznie w sytuacji, gdy w stosunku do ekspozycji kredytowej nie została rozpoznana przesłanka utraty wartości;
- d) dłużne papiery wartościowe (emitowane przez Skarb Państwa, jednostki sektora publicznego oraz pomioty gospodarcze) sklasyfikowane jako utrzymywane do terminu zapadalności;
- e) ekspozycje kredytowe w odniesieniu do banków oraz pomiotów niebankowych w sektorze finansowym;
- f) ekspozycje kredytowe w odniesieniu do podmiotów administracji rządowej.

Grupa najpierw ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych istotnych składników aktywów finansowych oraz czy dowody takie występują indywidualnie lub łącznie dla aktywów, które indywidualnie nie są istotne. Jeżeli Grupa stwierdzi, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości (niezależnie od tego, czy składnik ten jest istotny, czy nie), składnik ten włączany jest do grupy aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, która jest następnie zbiorczo oceniana pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną (po raz pierwszy lub kolejny), nie są uwzględniane w zbiorczej ocenie utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, kwotę straty oblicza się jako różnicę między wartością bilansową danego składnika aktywów a bieżącą wartością szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowaną według efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania utraty wartości danego składnika aktywów finansowych. Wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez konto odpisów aktualizujących, a kwota straty obciąża rachunek zysków i strat.

Dla celów zbiorczej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są łączone w grupy o podobnych cechach ryzyka kredytowego. Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup aktywów, ponieważ wskazują na możliwości spłaty przez dłużników całości ich zobowiązań zgodnie z warunkami umów dotyczących ocenianych aktywów.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych zbiorczo pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych doświadczeń dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka. W razie konieczności historyczne doświadczenia dotyczące strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia skutków aktualnych okoliczności, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą historyczne doświadczenia oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Metodologia oraz założenia stosowane przy szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie rewidowane przez Grupę w celu zmniejszenia różnic między szacowaną a rzeczywistą wysokością strat. Dodatkowo Grupa regularnie dokonuje backtestingu parametrów ryzyka wykorzystywanych do oszacowania utraty wartości metodą kolektywną.

Nieściągalne kredyty są spisywane w ciężar odpisów na utratę wartości kredytów. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, odpowiednio zmniejszana jest w rachunku zysków i strat wysokość odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty konta odpisów aktualizujących. Kwota dokonanej odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

b) Należności forborne

W przypadku, gdy udzielone udogodnienie nie zmienia w znaczący sposób istotnych warunków oraz oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych istniejącego aktywa finansowego, wtedy oczekiwane przyszłe przepływy ze zmienionego aktywa finansowego podlegającego udogodnieniu zostają ujęte w wycenie istniejącego aktywa finansowego w oparciu o oczekiwany okres realizacji oraz kwoty zdyskontowane pierwotną efektywną stopą procentową dla istniejącego aktywa finansowego.

W przypadku, gdy udzielone udogodnienie w znaczący sposób zmienia istotne warunki lub oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne, względem warunków lub oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z istniejącego aktywa finansowego, istniejące aktywo finansowe jest wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a nowe aktywo finansowe jest ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej na dzień początkowego ujęcia, a różnica pomiędzy istniejącym a nowym aktywem odnoszona jest na rachunek zysków i strat. Ujęcie takie jest niezależne od zmiany lub braku zmiany formy prawnej transakcji i opiera się na jej treści ekonomicznej.

c) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Na każdy koniec okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako aktywa dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę znaczny lub długotrwały spadek wartości papieru wartościowego poniżej jego wartości początkowej. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazaną w rachunku zysków i strat – zostaje usunięta z kapitału własnego i wykazana w rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych wykazane w rachunku zysków i strat nie są odwracane w rachunku zysków i strat. Jeżeli w późniejszym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany przez rachunek zysków i strat.

Kalkulacja utraty wartości dla okresów rozpoczynających się po 1 stycznia 2018 roku

Polityki rachunkowości w zakresie utraty wartości instrumentów finansowych od dnia 1 stycznia 2018 roku zostały zaprezentowane w nocie 2.6 „Zmiany zasad (polityki) rachunkowości”.

2.18. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale (lub grupy aktywów do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do zbycia wyceniane są według niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonych o koszty związane ze sprzedażą.

Aktywa trwale i grupy aktywów klasyfikowane są jako przeznaczone do zbycia, jeżeli ich wartość bilansowa będzie odzyskana w wyniku transakcji sprzedaży. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny w swoim obecnym stanie do natychmiastowej sprzedaży. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa spółki do zakończenia transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Działalność zaniechana to część składowa Grupy, która została zbyta albo sklasyfikowana jako „przeznaczona do sprzedaży” i (a) stanowi ważny rodzaj lub obszar terytorialny działalności; (b) wchodzi w skład pojedynczego skoordynowanego planu zbycia ważnego rodzaju lub obszaru terytorialnego działalności lub (c) stanowi jednostkę zależną przejętą wyłącznie w celu późniejszej odsprzedaży.

Jako aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży Grupa przedstawia aktywa trwale przejęte za długi, o ile spełniają one wymogi MSSF 5 opisane powyżej.

2.19. Nieruchomości inwestycyjne

Za nieruchomości inwestycyjne uznaje się nieruchomości, które traktowane są jako źródło przychodów z czynszów lub / i utrzymywane są w posiadaniu ze względu na spodziewany wzrost ich wartości.

Nieruchomość inwestycyjną ujmuje się w aktywach wtedy i tylko wtedy, gdy:

- uzyskanie przez jednostkę przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z tą nieruchomością jest prawdopodobne, oraz

- można wiarygodnie wycenić jej cenę nabycia lub koszt wytworzenia.

W momencie początkowego ujęcia nieruchomości inwestycyjne są wykazywane według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji.

Grupa przyjęła zasadę, iż na kolejne dni bilansowe nieruchomości inwestycyjne wyceniane są w wartości godziwej.

Zysk wynikający ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej jest ujmowany w rachunku zysków i strat w pozostałych przychodach operacyjnych w okresie, w którym zmiana nastąpiła, natomiast strata w pozostałych kosztach operacyjnych w okresie, w którym nastąpiła zmiana.

Nieruchomości i grunty przejęte za długi są ujmowane jako nieruchomości inwestycyjne chyba, że spełniają kryteria zaliczenia do aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

2.20. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Grupa ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest ograniczony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości, przynajmniej raz w roku. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „amortyzacja”.

Z wyjątkiem prac rozwojowych, wartości niematerialne wytworzone przez Grupę we własnym zakresie nie są ujmowane w aktywach, a nakłady poniesione na ich wytworzenie są ujmowane w ciężar rachunku zysków i strat za ten rok, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne. W przypadku pozostałych wartości niematerialnych ocenia się, co roku, czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości.

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty odpisuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania. Koszty związane z tworzeniem lub utrzymaniem programów komputerowych spisywane są w koszty z chwilą poniesienia. Koszty bezpośrednio związane z wytworzeniem dających się zidentyfikować i unikatowych programów komputerowych kontrolowanych przez Grupę, które prawdopodobnie wygenerują korzyści gospodarcze przekraczające te koszty i będą uzyskiwane przez więcej niż jeden rok, ujmuje się jako wartości niematerialne. Koszty bezpośrednie obejmują koszty osobowe związane z tworzeniem oprogramowania i odpowiednią część odnośnych kosztów ogólnych. Koszty związane z tworzeniem oprogramowania uwzględnione w wartości początkowej aktywa amortyzowane są przez szacowany okres użytkowania.

Amortyzację wartości niematerialnych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej lub wartości przeszacowanej przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup wartości niematerialnych wynoszą:

- licencje 14,0 – 50,0%
- autorskie prawa majątkowe 20,0 – 50,0%

Weryfikacji okresów użytkowania wartości niematerialnych dokonuje się na koniec każdego okresu sprawozdawczego i w razie potrzeby dokonuje się ich korekty.

Amortyzowane wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej wartości niematerialnych pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Zyski i straty z tytułu zbycia wartości niematerialnych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat w pozostałych przychodach operacyjnych.

2.21. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu

zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany istotnych części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację innych środków trwałych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej pomniejszonej o wartość końcową, przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

- budynki i nakłady w obcych środkach trwałych 1,5 – 10,0%
- maszyny i urządzenia 10,0 – 20,0%
- zespoły komputerowe 20,0%

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych dokonuje się na każdy koniec okresu sprawozdawczego i w razie potrzeby dokonuje się ich korekty.

Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości co najmniej raz w roku oraz zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Jeżeli wartość odzyskiwana jest niższa od bieżącej wartości bilansowej danego składnika aktywów, w ciężar rachunku zysków i strat tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat w pozostałych przychodach lub kosztach operacyjnych.

2.22. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa dokonała wyboru polityki rachunkowości w zakresie rachunkowości zabezpieczeń i zdecydował o kontynuacji stosowania przepisów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 „Instrumenty Finansowe: Ujmowanie i wycena” do czasu zakończenia przez Radę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości prac nad wytycznymi dla rachunkowości zabezpieczeń w ujęciu makro (ang. macro hedging).

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej. Zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości zabezpieczeń, Grupa wyznacza pewne instrumenty pochodne jako zabezpieczenie wartości godziwej oraz przyszłych przepływów pieniężnych określonych składników aktywów, pod warunkiem spełnienia określonych w MSR 39 kryteriów. Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się w Grupie do powiązania zabezpieczającego, gdy spełnione są wszystkie następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez Grupę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki Grupa będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej (lub przepływów pieniężnych) wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Zabezpieczenia wartości godziwej (fair value hedge)

Zmiany w wycenie według wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Zmiany w wycenie według wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrument zabezpieczający w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej są w całości księgowane w rachunku zysków i strat w tej samej pozycji, w której są prezentowane wyniki zmiany wartości pozycji zabezpieczanej, tj. w pozycji *Wynik z tytułu wyceny według wartości godziwej na rachunkowości zabezpieczeń*.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

Efektywną część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. Zysk lub stratę dotyczącą części nieefektywnej wykazuje się w rachunku zysków i strat bieżącego okresu.

Kwoty ujęte w pozostałych całkowitych dochodach zalicza się do przychodów lub kosztów tych samych okresów, w których zabezpieczana pozycja wpłynie na rachunek zysków i strat.

W przypadku, gdy instrument zabezpieczający wygaś albo został sprzedany, lub gdy zabezpieczenie przestało spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń, wszelkie łączne zyski lub straty wykazywane w tym momencie w pozostałych całkowitych dochodach pozostają w pozostałych całkowitych dochodach, do momentu ujęcia w rachunku zysków i strat prognozowanej transakcji. Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest już uznawane za prawdopodobne, łączne zyski i straty wykazane w pozostałych całkowitych dochodach są niezwłocznie przenoszone do rachunku zysków i strat.

2.23. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania finansowe – inne niż zobowiązania wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy – wyceniane są po początkowym ujęciu według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przepływów pieniężnych, a więc także rzetelnie ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

2.24. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazywane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych według wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Zwiększenie się rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe z tytułu odsetek.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudził uzasadnione oczekiwanie u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodzwrotny wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

2.25. Zobowiązania z tytułu umów z klientami (odroczone przychody)

Zobowiązanie z tytułu umowy to obowiązek Grupy do przekazania na rzecz klienta dóbr lub usług, w zamian za które Grupa otrzymała wynagrodzenie (lub kwota wynagrodzenia jest należna) od klienta.

2.26. Leasing finansowy

Grupa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w sprawozdaniu finansowym. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo na Grupę całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty opłat leasingowych i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Aktywa trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.27. Leasing operacyjny

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jednostki, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę.

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingobiorcę, przedmiot leasingu nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jednostki.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego jest ujmowana jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

W momencie zawarcia umowy ustala się czy umowa zawiera leasing. Dokonuje się tego w oparciu o istotę umowy i wymaga to oceny, czy:

- wywiązanie się z umowy zależy od korzystania z określonego aktywa lub aktywów, oraz
- umowa przekazuje prawo do użytkowania składnika aktywów.

Leasing operacyjny polega na czasowym przekazaniu w użytkowanie dobra inwestycyjnego. Umowa jest klasyfikowana jako leasing operacyjny jeśli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Dotychczas zawarte umowy leasingu to umowy leasingu operacyjnego. Całość opłat leasingowych dokonanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej. W przypadku rozwiązania umowy leasingu przed upływem okresu jej obowiązywania ewentualna płatność wymagana na rzecz leasingodawcy tytułem kary umownej, powiększa koszty w okresie, w którym nastąpiło rozwiązanie umowy.

2.28. Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe wycenia się według wyższej z następujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe, lub
- początkowo ujętej kwoty, pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z zasadami MSSF 15.

2.29. Świadczenia pracownicze

Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania wobec pracowników z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych, rezerwy na niewykorzystane urlopy, rezerwy na restrukturyzację zatrudnienia oraz rezerwy na programy motywacyjno-retencyjne. Rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne tworzone są metodą aktuarialną, co zostało opisane w nocie 34 niniejszego sprawozdania.

Pracownicy zatrudnieni w Grupie mają prawo do następujących świadczeń pracowniczych:

Odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne

Odprawy emerytalne, będące programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia, przysługują pracownikom, którzy przechodzą na zaopatrzenie emerytalne lub rentę inwalidzką. Do okresu pracy wlicza się wszystkie poprzednio zakończone okresy zatrudnienia na podstawie stosunku pracy.

Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów

Rezerwy na niewykorzystane urlopy wypoczynkowe obliczane są jako iloczyn dziennej stawki wynagrodzenia zasadniczego i liczby dni zaległego urlopu wypoczynkowego na dzień bilansowy. Rezerwy na niewykorzystane urlopy wypoczynkowe prezentowane są w jednostkowym sprawozdaniu finansowym w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Świadczenia wynikające z programu zmiennych składników wynagrodzeń

Grupa wdrożyła program zmiennych składników wynagrodzeń, który kierowany jest do: osób zajmujących stanowiska kierownicze mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy zgodnie z wytycznymi wynikającymi z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Podstawą ustalenia wynagrodzenia zmiennego jest ocena wyników pracy osób objętych programem.

Świadczenia przyznawane w ramach programu są realizowane w dwóch wariantach tj.:

- w części płatnej w gotówce rozliczanej zgodnie z MSR 19 „Świadczenia pracownicze” oraz
- części przyznanej w formie akcji fantomowych, uprawniających do otrzymania środków pieniężnych, których ostateczna wysokość uzależniona jest od ceny akcji Banku BGŻ BNP Paribas S.A., rozliczanej zgodnie z MSSF 2 "Płatności w formie akcji fantomowych".

Część gotówkowa świadczeń wypłacana jest:

- w części nieodroczonej - bezpośrednio po roku pracy, za który następuje ocena wyników pracy pracowników,
- w części odroczonej – płatności są realizowane po okresach odroczenia.

W zakresie świadczeń realizowanych w ramach wariantu pierwszego, w okresie odroczenia prowadzona jest weryfikacja wysokości wynagrodzenia zmiennego zgodnie z przyjętymi założeniami programu.

Część programu płatna w gotówce wykazywana jest zgodnie z metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych i jest rozliczana w czasie w okresie nabywania przez pracowników uprawnień do tych świadczeń (tj. zarówno w okresie oceny rozumianym jako rok pracy, za który pracownicy otrzymują świadczenie, jak i w okresie odroczenia odpowiednich części tego świadczenia). Wartość świadczenia ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników w korespondencji z rachunkiem wyników.

W przypadku świadczeń przyznawanych w formie akcji fantomowych zastosowanie ma roczny termin przetrzymania akcji, który dotyczy zarówno części przyznanej po roku oceny jak i części odroczonej świadczenia na zasadach analogicznych jak w zakresie części gotówkowej (tj.: na okresy roczne, dwuletnie, trzyletnie). Podczas okresu przetrzymania pracownik któremu przyznano świadczenie nie może wykonać praw związanych z przyznanymi akcjami fantomowymi.

Wartość godziwa akcji fantomowych ustalana zgodnie z przyjętymi zasadami (tj. w oparciu o dokonane szacunki z uwzględnieniem współczynnika redukcji) jest alokowana w okresie nabywania uprawnień. Wartość świadczenia ujmowana jest jako zobowiązanie wobec pracowników w korespondencji z rachunkiem wyników.

Zobowiązania wynikające z restrukturyzacji zatrudnienia

W związku z planowanym procesem zwolnień grupowych w Banku BGŻ BNP Paribas S.A. została utworzona rezerwa na pokrycie kosztów związanych z odprawami dla pracowników zwalnianych z inicjatywy pracodawcy oraz dla pracowników objętych programami odejść dobrowolnych.

Zobowiązania z tytułu programów motywacyjno-retencyjnych

W Banku wdrożone zostały programy motywacyjno-retencyjne związane z przejęciem przez Bank BGŻ BNP Paribas S.A. wydzielonej części Raiffeisen Bank Polska S.A., które mają na celu zmniejszenie ryzyka odejść kluczowych pracowników Banku oraz realizację kluczowych zadań związanych z połączeniem Banków.

2.30. Kapitały

Zarejestrowany kapitał akcyjny

Zarejestrowany kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Akcje własne

W przypadku nabycia akcji Banku przez Bank, zapłacona kwota pomniejsza kapitał własny jako akcje własne do momentu ich anulowania. W przypadku sprzedaży lub powtórnego przydziału tych akcji, otrzymana zapłata wykazywana jest w kapitale własnym.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ten tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Koszty bezpośrednio związane z emisją nowych akcji, po odliczeniu ewentualnego podatku dochodowego, pomniejszają ujęte w kapitale własnym wpływy z emisji.

Pozostałe kapitały

Pozostałe kapitały: zapasowy, rezerwowy i fundusz ogólnego ryzyka tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Inne pozycje kapitałów

Inne pozycje kapitałów tworzone są w wyniku:

- wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody,
- zysków i strat aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia,
- wyceny instrumentów pochodnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w odniesieniu do efektywnej części zabezpieczenia.

2.31. Działalność powiernicza

Bank BGŻ BNP Paribas S.A. prowadzi działalność powierniczą w zakresie obsługi rachunków papierów wartościowych klientów.

Aktywa zarządzane w ramach działalności powierniczej nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym, ponieważ nie spełniają definicji aktywów Grupy.

2.32. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb sprawozdania z przepływów pieniężnych środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje wymagalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: środki pieniężne w kasie oraz środki w Banku Centralnym o nieograniczonych możliwościach dysponowania (rachunek bieżący), rachunek rezerwy obowiązkowej, należności od banków (w tym rachunki nostro).

2.33. Zmiana w prezentacji danych finansowych

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa zmieniła sposób prezentacji następujących danych:

- w nocie 6 „Wynik z tytułu opłat i prowizji” prowizje z tytułu obsługi rachunków, z tytułu obsługi gotówkowej oraz za realizację przelewów i usługi bankowości elektronicznej. Niniejsze prowizje uprzednio były prezentowane łącznie w pozycjach „od obsługi rachunków i operacji rozliczeniowych” oraz „pozostałe”, podczas gdy od 2018 roku prowizje te są prezentowane oddzielnie. Dane porównawcze za 2017 rok zostały odpowiednio skorygowane.
- w nocie 5 „Wynik z tytułu odsetek”, w nocie 22 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu” oraz w nocie 34 „Zobowiązania wobec klientów” podziału podmiotowego w celu ujednolicenia prezentacji we wszystkich przekrojach. Dane porównawcze za 2017 zostały odpowiednio skorygowane.
- w nocie 32 „Inne aktywa” i w nocie 37 „Pozostałe zobowiązania” znetowanie wzajemnych rozrachunków z biurem maklerskim.

3. WARTOŚCI SZACUNKOWE

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia, które mają wpływ na wartości aktywów i zobowiązań wykazywane w następnym okresie. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione.

a. Utrata wartości aktywów finansowych

Ocena utraty wartości aktywów finansowych zgodnie z MSSF 9 wymaga oszacowań i przyjęcia założeń, szczególnie w obszarach oszacowań co do wartości i terminów przyszłych przepływów pieniężnych, wartości ustanowionych zabezpieczeń, czy oceny znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego.

Ocenie utraty wartości, zgodnie z MSSF 9, podlegają aktywa finansowe Banku wyceniane według zamortyzowanego kosztu oraz aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Rozpoznanie oczekiwanych strat kredytowych jest uzależnione od zmiany poziomu ryzyka kredytowego odnotowanej od momentu początkowego ujęcia składnika aktywów finansowych. Aktywa finansowe poddawane są ocenie w zakresie sprawdzenia, czy wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości (zdarzenia niewykonania zobowiązania).

Wymogi MSSF 9 odnoszące się do utraty wartości opierają się na modelu oczekiwanej straty kredytowej,

Bank stosuje trzyetapowe podejście do wyceny oczekiwanych strat kredytowych z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu. W następstwie zmian jakości kredytowej zaobserwowanych od momentu początkowego ujęcia instrumenty finansowe mogą przechodzić pomiędzy następującymi trzema fazami:

- i) Faza 1: Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie 12 miesięcy

W przypadku gdy ryzyko kredytowe instrumentu finansowego nie wzrosło w istotnym stopniu od momentu ujęcia początkowego oraz nie wystąpiło zdarzenie niewykonania zobowiązania, Bank rozpoznaje odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie kolejnych 12 miesięcy.

- ii) Faza 2: Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w całym pozostałym oczekiwany okresie trwania – brak zdarzenia niewykonania zobowiązania

W przypadku instrumentów finansowych, których ryzyko kredytowe wzrosło istotnie w okresie od początkowego ujęcia, ale nie wystąpiło zdarzenie niewykonania zobowiązania, tworzony jest odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w całym pozostałym oczekiwany okresie jej trwania, uwzględniając prawdopodobieństwo zdarzenia niewykonania zadania. Jednym z sygnałów istotnego wzrostu ryzyka kredytowego jest przekroczenie 30 dni zaległości.

Jeżeli w kolejnych okresach jakość kredytowa instrumentu finansowego ulega poprawie i ulegają odwróceniu wcześniejsze wnioski dotyczące istotnego wzrostu ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia, to ekspozycja zostaje przeklasyfikowana z etapu 2 do etapu 1, a odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych tych instrumentów finansowych są obliczane w horyzoncie 12 miesięcy.

- iii) Faza 3: Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w całym pozostałym oczekiwany okresie trwania – zdarzenie niewykonania zobowiązania

W przypadku instrumentów finansowych, dla których występuje zdarzenie niewykonania zobowiązania, tworzony jest odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w całym pozostałym oczekiwany okresie jej trwania.

W celu oceny czy od momentu początkowego ujęcia instrumentu finansowego wystąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego Bank porównuje poziom ryzyka niespłacenia kredytu w czasie oczekiwanego okresu udzielonego finansowania na dzień bilansowy oraz na datę początkowego ujęcia. W tym celu Bank stosuje np. wewnętrzny system ratingowy oceny ryzyka kredytowego, informację o opóźnieniu w spłatach oraz informację pochodzące z wewnętrznych systemów monitoringu ryzyka kredytowego, takich jak listy ostrzegawcze i informacje o restrukturyzacjach.

Wartość odpisu z tytułu oczekiwanych strat kredytowych obliczana jest z wykorzystaniem prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania, wartości ekspozycji oczekiwanej w momencie niewykonania zobowiązania oraz szacunku straty w przypadku niewykonania zobowiązania. Przy obliczeniu prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania Bank uwzględnia czynniki dotyczące prognozy przyszłej sytuacji gospodarczej. Bank stosuje trzy scenariusze przy prognozowaniu przyszłej sytuacji gospodarczej: optymistyczny, pesymistyczny oraz najbardziej prawdopodobny. Wśród rozważanych czynników makroekonomicznych znajdują się np. dynamika PKB, poziom kursów walutowych i stóp procentowych oraz wysokość stopy bezrobocia. Ostateczny wybór czynnika wpływającego na szacunki oraz forma kwantyfikacji wpływu prognozy warunków makroekonomicznych na zachowanie portfela zależy od przynależności ekspozycji do danego pod-portfela i wyników szeregu analiz statystycznych.

W przypadku podmiotów gospodarczych z pełną księgowością Bank określił listę wartości zdarzeń niewykonania zobowiązania takich jak np. znaczące trudności finansowe klienta, znaczące pogorszenie oceny ratingowej klienta, przeterminowanie powyżej 90 dni (lub ponad 30 dni dla ekspozycji z przyznanym udogodnieniem).

W przypadku klientów indywidualnych oraz mikroprzedsiębiorstw z uproszczoną księgowością podstawowym zdarzeniem niewykonania zobowiązania jest przeterminowanie ponad 90 dni (lub ponad 30 dni dla ekspozycji z przyznanym udogodnieniem). Ponadto są uwzględniane inne przesłanki, takie jak np. restrukturyzacja należności, podejrzenie wyłudzenia.

Dla ekspozycji, dla których wystąpiły zdarzenia niewykonania zobowiązania Bank dokonuje oceny utraty wartości na bazie oceny indywidualnej oraz stosując podejście kolektywne (grupowe). Ocena indywidualna dokonywana jest na aktywach uznanych przez Bank za indywidualnie znaczące oraz we wszystkich tych przypadkach, gdy Bank podjął decyzję o dokonaniu oceny indywidualnej utraty wartości danej ekspozycji.

Ocena utraty wartości aktywów indywidualnie znaczących

Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez Bank na aktywach finansowych indywidualnie znaczących, dla których stwierdzono zdarzenie niewykonania zobowiązania, i polega na indywidualnej weryfikacji aktywów finansowych pod kątem utraty wartości. W ramach oceny indywidualnej określane są przyszłe, oczekiwane przepływy pieniężne, a utrata wartości stanowi różnicę pomiędzy bieżącą (bilansową) wartością aktywa finansowego indywidualnie znaczącego, a wartością przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu danego aktywa finansowego, dyskontowanych przy wykorzystaniu efektywnej stopy procentowej. W szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych uwzględniane są np. przepływy z zabezpieczeń.

Ocena kolektywna (grupowa)

Oceną kolektywną objęte są aktywa zaklasyfikowane do:

- Indywidualnie nieznaczących,
- Indywidualnie znaczących, dla których nie stwierdzono zdarzenia niewykonania zobowiązania.

Wysokość odpisu z tytułu oczekiwanych strat kredytowych zależy od rodzaju ekspozycji kredytowej, długości opóźnienia w spłacie, rodzaju i wartości ustanowionych zabezpieczeń dla wybranych portfeli, wysokości parametrów prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD – probability of default), współczynników straty w przypadku niewykonanego zobowiązania (LGD – loss given default) oraz współczynników konwersji udzielonych zobowiązań pozabilansowych na należności bilansowe (CCF – credit conversion factor).

Wysokość szacowanych odpisów metodą kolektywną, dokonywana jest metodami statystycznymi dla zdefiniowanych, homogenicznych z punktu widzenia ryzyka kredytowego – portfeli ekspozycji. Homogeniczne portfele ekspozycji tworzone są z uwzględnieniem segmentów klientów, rodzajów produktów kredytowych oraz klas opóźnienia ekspozycji w spłatach, oraz – dla klientów instytucjonalnych posiadających wewnętrzny rating Banku – wysokość ratingu kredytowego przypisanego do klienta. Kryteria wyodrębniania portfeli homogenicznych stosowane przez Bank mają na celu zgrupowanie ekspozycji w sposób możliwie najbardziej dokładnie odzwierciedlający profil ryzyka kredytowego oraz – w rezultacie – jak najbardziej obiektywne i adekwatne oszacowanie poziomu odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych.

Parametry prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD) są aktualizowane – zgodnie z metodyką oceny utraty wartości obowiązującą w Banku okresowo w ciągu roku. Do wyznaczania wysokości tego parametru wykorzystywane są analizy statystyczne danych historycznych oraz obserwowalne migracje ekspozycji kredytowych. Wartości parametru LGD oraz CCF są aktualizowane okresowo w ciągu roku. W przypadku parametrów CCF Bank analizuje jaki procent

udzielonych zobowiązań pozabilansowych przekształca się w zaangażowanie bilansowe. W przypadku wybranych portfeli parametr LGD wyznaczany jest odrębnie dla każdej ekspozycji zależnie od rodzaju i wartości ustanowionych zabezpieczeń. W pozostałych przypadkach jest on określany na poziomie zdefiniowanego portfela homogenicznego.

Przy klasyfikacji ekspozycji do fazy 3 Bank uwzględnia okres kwarantanny, zgodnie z którym ekspozycja kredytowa z rozpoznaną obiektywną przesłanką utraty wartości może być ponownie zaklasyfikowana do wartości fazy 2 lub 1 dopiero w sytuacji, gdy klient terminowo tj. bez opóźnień przekraczających 30 dni obsługuje należność przez określoną liczbę miesięcy. Wymagany okres kwarantanny jest zróżnicowany w zależności od typu klienta. Długość okresu kwarantanny ustalana jest przez Bank na podstawie obserwacji historycznych, pozwalających na ocenę po jakim czasie prawdopodobieństwo powtórzenia defaultu spada do poziomu porównywalnego do innych ekspozycji klasyfikowanych do kategorii bez przesłanek utraty wartości.

Wysokość odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych oszacowanych w ramach metody kolektywnej oceny utraty wartości, poddawana jest okresowej weryfikacji historycznej (tzw. Backtest). Modele parametrów ryzyka wykorzystywane do szacowania odpisów aktualizujących objęte są również procesem zarządzania modelami, w ramach którego określone są, między innymi, zasady tworzenia, zatwierdzania oraz monitoringu (w tym weryfikacji historycznej) modeli. Dodatkowo w Banku funkcjonuje niezależna od właścicieli i użytkowników modeli komórka walidacyjna, która w swoich zadaniach ma coroczną walidację parametrów ryzyka modeli uznanych za istotne. Walidacja obejmuje zarówno podejście ilościowe jak i jakościowe. Sam proces szacowania odpisów aktualizujących objęty jest okresową kontrolą funkcjonalną oraz poddawany jest niezależnej weryfikacji przez audyt wewnętrzny Banku.

b. Klasyfikacja instrumentów finansowych

Dokonując klasyfikacji instrumentów finansowych zgodnie z MSSF 9 Bank kierował się osądem w zakresie oceny modeli biznesowych utrzymywania aktywów finansowych oraz oceny, czy warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

c. Wartość godziwa instrumentów pochodnych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny (np. modele). Metody te są oceniane i weryfikowane okresowo przez wykwalifikowanych niezależnych pracowników, czyli takich, którzy nie uczestniczyli w opracowaniu tych metod. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają faktyczne dane i porównywalne ceny rynkowe. W obecnie używanych modelach wykorzystywane są dane pozyskiwane z systemów informacyjnych Reuters i/lub Bloomberg. Instrumenty pochodne wyceniane są w oparciu o powszechnie akceptowalne modele. Liniowe instrumenty wyceniane są w oparciu o metodę zdyskontowanych przepływów, proste (plain vanilla) opcje wyceniane są w oparciu o model Blacka-Scholesa. Pozostałe opcje, wchodzące w skład lokat strukturyzowanych, wyceniane są bądź przez dekompozycję na opcje waniliowe bądź poprzez symulacje Monte Carlo.

Korekta CVA/DVA szacowana jest dla wszystkich aktywnych na dany dzień instrumentów pochodnych. Korekta szacowana jest w oparciu o prognozowaną przyszłą ekspozycję na danym instrumencie, rating kontrahenta oraz złożone/przyjęte zabezpieczenia.

d. Papiery wartościowe

Papiery wartościowe, dla których nie istnieje płynny rynek wyceniane są według modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. W przypadku papierów zaklasyfikowanych do fazy 3 parametrem nieobserwowalnym jest marża na ryzyko kredytowe w wysokości marży rynkowej dla instrumentów o podobnej charakterystyce.

e. Utrata wartości aktywów trwałych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych, innych czynników. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

f. Rezerwa na odprawy emerytalne

Rezerwy z tytułu odpraw emerytalnych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych przez niezależnego aktuarium, przyjęte w tym celu założenia są aktualizowane na koniec każdego kwartału.

g. Leasing – Grupa jako leasingodawca

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej ujmowana jest wartość należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto. Ujmowanie przychodów z tytułu umów leasingu finansowego przebiega w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji leasingowej netto dokonanej przez Grupę w ramach leasingu finansowego.

Grupa nie oferuje produktów leasingu operacyjnego tj. takiego w jakim nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę.

h. Rezerwa restrukturyzacyjna

W dniu 14 grudnia 2018 r. Bank sfinalizował negocjacje z organizacjami związkowymi działającymi w Banku i zawarł porozumienie w sprawie określenia zasad postępowania w sprawach dotyczących pracowników w związku z procesem zwolnień grupowych. Zwolnienia grupowe zostaną przeprowadzone w następstwie przeniesienia podstawowej działalności RBPL.

W związku z zawartym porozumieniem w grudniu Banku utworzył rezerwy restrukturyzacyjne na pokrycie kosztów redukcji zatrudnienia i zamknięcia oddziałów.

4. POŁĄCZENIE JEDNOSTEK GOSPODARCZYCH

4.1. Przejęcie przez BGŻ BNP Paribas S.A. Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej „Rafineria” w Gdańsku

W dniu 18 maja 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) podjęła decyzję o przejęciu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Rafineria przez Bank BGŻ BNP Paribas S.A. Decyzja KNF została podjęta zgodnie z art. 74c ust. 4 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, Dz.U.2017.2065. Na podstawie niniejszej decyzji z dniem 19 maja 2018 roku Zarząd BGŻ BNP Paribas S.A. objął zarząd nad majątkiem SKOK Rafineria. Natomiast dnia 30 maja 2018 r. BGŻ BNP Paribas S.A. dokonał przejęcia SKOK Rafineria i objął nad nim kontrolę w rozumieniu MSSF 3 „Połączenia jednostek”.

Bank dokonał prowizorycznego rozliczenia nabycia. Zgodnie z MSSF 3.45 jednostka ma dwanaście miesięcy na ustalenie ostatecznej wyceny i rozliczenie transakcji przejęcia SKOK Rafineria. Przejęcie nie wiązało się z przekazaniem zapłaty przez Bank. W wyniku rozliczenia transakcji brak jest udziałów niekontrolujących w jednostce przejmowanej. Proces przejęcia SKOK Rafineria przebiegał przy wsparciu finansowym udzielonym przez BFG na podstawie art. 28c Ustawy z dnia 19 października 2017 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Dnia 27 lipca Bank zawarł z BFG umowę dotacji na pokrycie różnicy pomiędzy wartością przejmowanych praw majątkowych, a zobowiązań z tytułu środków gwarantowanych na rachunkach deponentów w kwocie 41 082 tys. zł oraz gwarancji pokrycia strat wynikających z ryzyka związanego z przejmowanymi prawami majątkowymi SKOK Rafineria.

Poniżej zaprezentowano wartości godziwe nabytych aktywów i przejętych zobowiązań na dzień przejścia 30 maja 2018 roku w tys. zł:

AKTYWA	Wartość godziwa nabytych aktywów
Kasa i środki w Banku Centralnym	4 762
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	27 247
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 519
Rzeczowe aktywa trwałe	1 332
Inne aktywa	644
SUMA AKTYWÓW	39 504
ZOBOWIĄZANIA	Wartość godziwa nabytych zobowiązań
Zobowiązania wobec klientów	78 097
Pozostałe zobowiązania	836
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	586
Rezerwy	1 285
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	80 804
Możliwe do zidentyfikowania aktywa netto razem	(41 300)
Kwota dotacji	41 083
Wartość firmy	(217)

W części nie objętej wsparciem BFG wygenerowana została wartość firmy w kwocie 217 tys. zł. Bank dokonał jednorazowego spisania wartości firmy w ciężar wyniku na działalności operacyjnej, ponieważ nie zakłada dodatkowych dodatnich przepływów z tytułu nabycia SKOK Rafineria.

4.2. Transakcja nabycia podstawowej działalności Raiffeisen Bank Polska S.A.

Opis Transakcji

W dniu 10 kwietnia 2018 roku Bank BGŻ BNP zawarł z Raiffeisen Bank International AG („RBI”) oraz BNP Paribas SA („BNPP”) Umowę Transakcyjną w sprawie nabycia podstawowej działalności Raiffeisen Bank Polska S.A. („RBPL”) dotyczącą przeprowadzenia Transakcji obejmującej:

- (i) nabycie przez BNPP od RBI akcji stanowiących mniej niż 50% kapitału zakładowego RBPL; oraz
- (ii) podział RBPL dokonywany zgodnie z art. 124c Prawa bankowego oraz art. 529 §1 pkt 4 Kodeksu spółek handlowych w drodze przeniesienia (wydzielenia) Podstawowej Działalności RBPL z wyłączeniem działalności w zakresie walutowych kredytów hipotecznych RBPL, w drodze podziału RBPL przez wydzielenie na rzecz Banku oraz wyemitowania przez Bank akcji nowej emisji na rzecz RBI i BNPP („Podział”);

W Transakcji RBPL jest dzieloną, a BGŻ BNP spółką przejmującą.

W dniu 31 października 2018 r. Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał wpisu do rejestru przedsiębiorców podwyższenia kapitału zakładowego Banku z kwoty 97 538 318,00 PLN do kwoty 147 418 918,00 PLN w drodze emisji 49 880 600 akcji zwykłych imiennych serii L o wartości nominalnej 1,00 PLN każda, w związku z podziałem RBPL w trybie art. 529 § 1 pkt 4 Kodeksu spółek handlowych.

Wraz z dniem rejestracji podwyższenia kapitału, tj. 31 października 2018 roku nastąpiło wydzielenie podstawowej działalności RBPL, w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa RBPL wraz ze wszystkimi aktywami i pasywami RBPL związanymi z tą działalnością, a z wyłączeniem aktywów i pasywów, które pozostaną w RBPL po Podziale, oraz przeniesienie Podstawowej Działalności RBPL na Bank. Tym samym podział stał się skuteczny, a Podstawowa Działalność RBPL stała się formalnie częścią Banku. Wraz z rejestracją podwyższenia kapitału nastąpiła rejestracja zmian statutu Banku związanych z Podziałem, obejmujących zmianę postanowień dotyczących wysokości kapitału zakładowego Banku oraz rozszerzenie przedmiotu działalności Banku, tak by Bank był formalnie uprawniony do kontynuowania działalności RBPL w zakresie, w jakim została ona przeniesiona na Bank w wyniku Podziału.

Cena

Cena za nabycie Podstawowej Działalności RBPL została określona w Umowie Transakcyjnej w wysokości równej 3 250 000 tys. PLN. Cena zawierała płatny z góry dodatek w wysokości 50 000 tys. PLN na poczet digitalizacyjnych projektów inwestycyjnych, które miały zostać zrealizowane pomiędzy podpisaniem Umowy Transakcyjnej a zamknięciem Transakcji. Przekazana zapłata może podlegać zmianom będącym wynikiem uzgodnień pomiędzy BGŻ BNP i RBI i po uwzględnieniu zmian wynikających m.in. z faktycznej realizacji projektów digitalizacyjnych oraz innych korekt.

Obecnie trwają uzgodnienia pomiędzy stronami Transakcji w zakresie potwierdzenia przez BGŻ BNP i RBI wartości księgowych poszczególnych pozycji aktywów i pasywów Podstawowej Działalności RBPL i finalnego rozliczenia ceny nabycia między stronami. Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie nastąpiło jeszcze uzgodnienie finalnego rozliczenia ceny nabycia pomiędzy stronami.

Objęcie akcji oraz parytet wymiany akcji ustalony na potrzeby Podziału

Zgodnie z zasadami określonymi w Planie Podziału, BNPP nabył od RBI mniejszościowy pakiet akcji w kapitale zakładowym RBPL („Bank Dzieleny”) w wysokości 97 950 034 akcji, co stanowiło 43,40% kapitału zakładowego RBPL. Natomiast w efekcie Podziału, BNPP przestał być akcjonariuszem Banku Dzielonego w wyniku unicestwienia wszystkich akcji Banku Dzielonego posiadanych przez BNPP.

Na skutek Podziału, w dniu 31 października 2018 r. nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego BGŻ BNP z kwoty 97 538 318,00 PLN do kwoty 147 418 918,00 PLN w drodze emisji 49 880 600 akcji zwykłych imiennych serii L o wartości nominalnej 1,00 PLN każda („Akcje Podziałowe”).

Akcje Podziałowe zostały przydzielone BNPP i RBI z tytułu posiadanych przez nich akcji w Banku Dzielonym (w sumie 137 886 467 akcji w kapitale zakładowym Banku Dzielonego) przy wykorzystaniu parytetu wymiany akcji.

Parytet wymiany akcji został określony w Planie Podziału w wysokości 0,360 (w zaokrągleniu), natomiast w związku z emisją akcji serii J oraz akcji serii K w ramach podwyższenia kapitału zakładowego BGŻ BNP uległ on rozwodnieniu i po uwzględnieniu korekty związanej z rozwodnieniem kapitału zakładowego wyniósł w zaokrągleniu 0,362 (tzn. za 1 Akcję Referencyjną zostało przyznane w zaokrągleniu 0,362 Akcji Podziałowej).

W wyniku Podziału, BNPP objął 35 433 546 nowo wyemitowanych akcji, natomiast RBI nabył 14 447 054 nowo wyemitowane akcje BGŻ BNP, stanowiące 9,8% w ogólnej liczbie akcji BGŻ BNP. Następnie w dniu 5 listopada RBI zbył wszystkie posiadane przez siebie akcje BGŻ BNP w liczbie 14 447 054.

Po zbyciu akcji, w posiadaniu RBI bezpośrednio oraz pośrednio nie znajdują się żadne akcje Banku BGŻ BNP.

Uzasadnienie strategiczne Transakcji

Nabycie Podstawowej Działalności RBPL jest zgodne ze strategią rozwoju konsekwentnie realizowaną przez Zarząd Banku BGŻ BNP, która zakłada dynamiczny wzrost zapewniający osiągnięcie najwyższego zwrotu z kapitału.

Dzięki komplementarnym zakresom działalności obu banków Podział pozwoli BGŻ BNP stać się jednym z czołowych uczestników rynku z aktywami ogółem w wysokości ponad 100 mld PLN, umocni zajmowaną przez BGŻ BNP pozycję szóstego banku na rynku w Polsce.

Wieloletnie doświadczenie pracowników Podstawowej Działalności RBPL, w szczególności w segmentach SME, bankowości korporacyjnej i faktoringu, bankowości prywatnej, a także sieci bankowości detalicznej, wzmocni rolę Banku Przejmującego jako jednego z głównych uczestników polskiego sektora bankowego i zdolność Grupy BNPP do przyczyniania się do rozwoju polskiej gospodarki.

Prowizoryczne rozliczenie Transakcji

Rozliczenie Transakcji przeprowadzone zostało metodą nabycia zgodnie z Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej 3 „Połączenia jednostek” („MSSF”), którego zastosowanie wymaga m.in. ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych w wartości godziwej na dzień przejęcia oraz wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej (jeśli występują) oraz oddzielnie ujęcia i wyceny wartości firmy lub zysku z okazynego nabycia. Zgodnie z wymogami MSSF 3, Bank dokonuje ostatecznego rozliczenia nabycia w okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli.

Biorąc pod uwagę, że przejęcie kontroli nad RBPL nastąpiło z początkiem dnia 31 października 2018 roku, rozliczenie Transakcji nastąpiło na podstawie danych z nabytej Spółki na ten dzień, z uwzględnieniem korekt wymaganych przez MSSF 3.

Cena za nabycie Podstawowej Działalności RBPL została określona w Umowie Transakcyjnej w wysokości 3 250 000 tys. PLN i jest stała. Cena zawiera płatny z góry dodatek w wysokości 50 000 tys. PLN na poczet digitalizacyjnych projektów inwestycyjnych, które mają zostać zrealizowane pomiędzy podpisaniem Umowy Transakcyjnej a zamknięciem Transakcji. Zgodnie z Umową Transakcyjną, w ramach rozliczenia Transakcji, przekazana zapłata zostanie skorygowana o różnice wynikające z faktycznego wykorzystania dodatku 50 000 tys. PLN na poczet digitalizacyjnych projektów inwestycyjnych oraz o ewentualne korekty związane ze zmianami wartości przejmowanych aktywów netto, które mogą powstać w wyniku negocjacji.

Przekazana zapłata w jednostce przejmowanej

Cena zgodnie z Umową	3 250 000
Wstępna korekta ceny	(5 500)
Przekazana zapłata po korekcie	3 244 500

Płatność za akcje nastąpiła gotówką.

Ujęcie i wycena możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF

Przedstawione poniżej dane dotyczące wyceny według wartości godziwej zidentyfikowanych nabytych aktywów i przejętych zobowiązań zostały oparte na identyfikacji przeprowadzonej z punktu widzenia BGŻ BNP oraz przyjętych założeń dotyczących progu istotności.

W tys. zł	Bilans według stanu na 31 października 2018	Korekty według godziwej wyłączenia	wyceny wartości oraz	Możliwe do zidentyfikowania przejęte zobowiązania wycenione według wartości godziwej według stanu na 31 października 2018 po uwzględnieniu korekt
Aktywa				
Kasa i środki w Banku Centralnym	3 308 790	-	-	3 308 790
Należności od banków	775 084	(4 300)	(4 300)	770 784
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	646 389	-	-	646 389
Pochodne instrumenty finansowe	384 608	(808)	(808)	383 800
Inwestycyjne papiery wartościowe	17 067 582	5 677	5 677	17 073 259
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	18 271 660	(42 302)	(42 302)	18 229 358
Inwestycje w jednostkach zależnych	38 992	(14 650)	(14 650)	24 342
Wartości niematerialne	297 645	(125 905)	(125 905)	171 740
Rzeczowe aktywa trwałe	79 112	(12 954)	(12 954)	66 158
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	180 494	105 153	105 153	285 647
Inne aktywa	198 704	(2 337)	(2 337)	196 367
Aktywa razem	41 249 060	(92 426)	(92 426)	41 156 634

Zobowiązania

Zobowiązania wobec banków	1 201 752	-	1 201 752
Pochodne instrumenty finansowe	440 795	-	440 795
Zobowiązania wobec klientów	34 929 564	-	34 929 564
Pozostałe zobowiązania	728 601	6 250	734 851
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	81 930	81 930
Rezerwy	228 628	2 908	231 536
Zobowiązania razem	37 529 340	91 088	37 620 428

	RBPL	Korekty wyceny według wartości godziwej i wyłączenia	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione według wartości godziwej
Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań	3 719 720	(183 514)	3 536 206

Jak wskazano powyżej, obecnie trwają uzgodnienia pomiędzy stronami Transakcji w zakresie potwierdzenia przez BGŻ BNP i RBI wartości księgowych poszczególnych pozycji aktywów i pasywów Podstawowej Działalności RBPL. Tym samym, zarówno wartości bilansowe RBPL według stanu na 31 października 2018 r., jak również kwoty korekty tych pozycji według wartości godziwej oraz wyłączenia mogą ulec zmianie w toku prowadzonych rozmów. Zatem wartość możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej może ulec zmianie, co może wpłynąć na kalkulację zysku na okazyjnym nabyciu.

Od wskazanych w tabeli korekt według wartości godziwej dla różnic przejściowych skalkulowany został podatek odroczony (ujęty w kwocie 105 153 tys. PLN). Ponadto, dla kredytów POCl, dla których rezerwy stanowią koszt uzyskania przychodu, ujęto zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku.

Portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom przejęty w ramach Transakcji nabycia RBPL na datę przejścia wyceniony według wartości godziwej został zaprezentowany w sprawozdaniu finansowym w ujęciu netto, tj. ujęta została korekta według wartości godziwej.

Przejęte należności (w tys. zł)

Możliwe do zidentyfikowania nabyte należności od banków wycenione według wartości godziwej

Należności od banków, wartość księgowa	770 816
Wartość przepływów kapitałowych wynikająca z umowy kredytowej	775 084
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie 12-miesięcy	994

	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa kredytowe bez utraty wartości wycenione według wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone klientom bez utraty wartości, wartość księgowa	17 451 640
Wartość przepływów kapitałowych wynikająca z umowy kredytowej powiększonych o odsetki należne i wymagalne	17 658 614
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie 12-miesięcy	235 668

Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie 12-miesięcy został rozliczony przez wynik 2018 roku (a nie był ujęty w wartości godziwej na datę nabycia).

Bank rozpoznał także odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie 12-miesięcznym w odniesieniu do papierów wartościowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie w wysokości 2 235 tys. złotych.

	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa kredytowe z utratą wartości wycenione według wartości godziwej
Kredyty i pożyczki udzielone klientom z utratą wartości, wartość księgowa	726 950
Wartość zaangażowania wynikająca z umowy kredytowej	1 966 051
Kwota zaangażowania, gdzie Bank szacuje brak odzysków	1 254 137

W celu wyliczenia kwoty zaangażowania dla kredytów POCI gdzie Bank szacuje brak odzysków zastosowano następujące założenia: dla kredytów ocenianych indywidualnie przedstawiono wartość bilansową brutto skorygowaną o korektę według wartości godziwej na moment przejścia, dla kredytów ocenianych kolektywnie wartość została wyliczona jako iloczyn wartości bilansowej brutto oraz LGD dla poszczególnych grup produktów.

Płatności warunkowe

Płatności warunkowe mogą dotyczyć wyników negocjacji między stronami Transakcji, co zostało opisane powyżej, w zakresie przejętych aktywów i zobowiązań oraz projektów digitalizacyjnych

Zobowiązania warunkowe

W ramach Transakcji nie zidentyfikowano zobowiązań warunkowych.

Metody wyceny według wartości godziwej

Ustalenie wartości godziwej przejmowanych aktywów i zobowiązań oraz identyfikacja i ujęcie wartości niematerialnych wynikających z nabycia, zostały przeprowadzone w oparciu o dostępne informacje oraz najlepsze szacunki na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom przejęty w ramach Transakcji nabycia RBPL został wyceniony według wartości godziwej na datę nabycia zgodnie z wymogami MSSF 3 i MSSF 13. Wartość godziwa została ustalona przy zastosowaniu techniki wartości bieżącej polegającej na dyskontowaniu przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejmowanych składników aktywów, przy uwzględnieniu oczekiwań dotyczących ewentualnych wahań kwoty i terminu przepływów pieniężnych, czasowej wartości pieniężnej przepływów oraz innych czynników, które uczestnicy rynku uwzględniłoby w podobnych okolicznościach.

Wycena składników portfela opierała się na następujących założeniach:

- 1 Dla każdego składnika aktywów parametryzacja modelu wyceny została ustalona w oparciu o jego indywidualną charakterystykę. Dla aktywów zaliczanych do Fazy 1 kontraktowe przyszłe przepływy pieniężne podlegały urealnieniu o wpływ przedpłat. W przypadku braku kontraktowych przepływów pieniężnych, przyszłe przepływy kapitałowe były szacowane na podstawie tempa spłaty zadłużenia wynikającego z modelu statystyczno-behawioralnego. Dla ekspozycji w Fазie 1 urealnione przepływy kapitałowo-odsetkowe podlegały korekcie o wpływ parametrów ryzyka kredytowego, a dla aktywów POCI w modelu wyceny uwzględniane były przyszłe odzyski.
- 2 Przyszłe przepływy odsetkowe dla kredytów pracujących ustalane były w oparciu o krzywe stóp terminowych dla składników powiązanych ze zmienną stawką. Przyszłe wartości zmiennej stawki były wyznaczane na podstawie krzywej dochodowości zbudowanej z instrumentów finansowych indeksowanych do danej stawki referencyjnej.
- 3 Dla kredytów w Fазie 1 z harmonogramem płatności w modelu wyceny kontraktowe przepływy pieniężne podlegały korekcie o współczynniki przedpłat.
- 4 Dla kredytów w Fазie 1 bez kontraktowej daty zapadalności przyszłe przepływy pieniężne były szacowane w behawioralnym okresie życia produktu. Dotyczyło to portfela kart kredytowych oraz portfela limitów w rachunku bieżącym. Dla portfela faktoringowego przyjęto krótki, jednomiesięczny horyzont spłaty należności.
- 5 Dla kredytów w Fазie 1, ustalone w poprzednich krokach kapitałowo-odsetkowe przepływy pieniężne, podlegały korekcie o wektory parametrów PD i LGD w całym okresie życia ekspozycji. W ten sposób, w modelu wyceny dla ekspozycji zaliczanych do Fazy 1, uwzględniony został wpływ ryzyka kredytowego na wartość godziwą.
- 6 Dla kredytów POCI oczekiwany przyszły przepływami pieniężnymi były przyszłe wartości odzysków ustalone w wyniku oceny indywidualnej lub zgodnie z podejściem grupowym.
- 7 Wartość godziwa ekspozycji była ustalona poprzez dyskontowanie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. Składnikami stopy dyskontowej były: stopa zerokuponowa pochodząca z właściwej krzywej dochodowości, narzut kosztu kapitału oraz komponent marży, reprezentujący wszystkie elementy kosztowo-przychodowe występujące dla danych grup produktowych, nieujęte w ramach innych parametrów modelu wyceny np. narzut płynnościowy, koszty administracyjne, rezydualna marża zysku wymagana na rynku.
- 8 Stopa zerokuponowa stanowiąca element stopy dyskontowej pochodziła z właściwej dla waluty kontraktu krzywej swapowej.
- 9 Koszt kapitału został wyznaczony przy wykorzystaniu modelu CAPM oraz wag ryzyka przypisanych poszczególnym składnikom aktywów.
- 10 Komponent marży został ustalony na podstawie nowo udzielonych na rynku kredytów o zbliżonej charakterystyce. Marża została wyznaczona w sposób numeryczny dla każdej grupy ekspozycji, homogenicznej pod kątem czynników identyfikowanych jako mające wpływ na wartość wyceny.

Systemy IT

Wartość godziwa systemów informatycznych przejętych w ramach Transakcji nabycia wydzielonej części RBPL została ustalona w następujący sposób:

1. Przyjmując rynkowe stawki amortyzacji (8 lat dla systemów głównych, oraz 5 lat dla pozostałych systemów) wyliczono wartość netto systemów. Kalkulacja została przeprowadzona przy założeniu, iż rynkowe stawki obowiązywałyby od momentu przejścia do użytkowania danego systemu informatycznego.
2. Dla 20 największych pod względem wartości netto na dzień przejścia systemów przeprowadzono indywidualną wycenę z perspektywy przeciętnego uczestnika rynku.
3. Systemy IT, które na dzień przejścia były zakwalifikowane do grupy wartości niematerialnych w budowie, zostały wycenione z perspektywy uczestnika rynku, a ich wartość została ustalona w zależności od decyzji o kontynuacji poszczególnych projektów. W przypadku projektów, które przez uczestnika rynku w podobnych okolicznościach byłyby kontynuowane, przyjęto wartość skapitalizowanych kosztów, jako że prawidłowo odzwierciedla ona aktualną wartość i zaawansowanie prac. W przypadku systemów IT, które nie byłyby kontynuowane ustalono ich wartość godziwą jako 0.

Rzeczowe aktywa trwałe

Wartość godziwa środków trwałych ustalona została w następujący sposób: aktywa zostały podzielone według grup, następnie dla wszystkich reklam oraz logo Raiffeisen ustalono wartość godziwą równą 0. Aktywa sklasyfikowane jako ulepszenia w obcych środkach trwałych zostały wycenione do wartości netto przy założeniu obowiązywania rynkowych stawek amortyzacji od momentu przyjęcia aktywów do użytkowania, następnie wartość netto została skorygowana do wartości 6 miesięcznej amortyzacji wyliczonej według nowych zasad.

Relacje z klientami w obszarze depozytów i kredytów

Relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe (CDI, ang. core deposit intangible) zostały określone metodą favourable source of funds, jako bieżąca wartość różnicy pomiędzy niższym kosztem finansowania nabytych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych a wyższym alternatywnym kosztem finansowania działalności

(uwzględniając koszty odsetkowe oraz koszty administracyjne), jaki musiałby ponieść Bank, gdyby nie posiadał portfela takich rachunków. Dla każdego roku prognozy przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem oszacowanego tempa odpływu klientów, wylicza się różnicę pomiędzy alternatywnym kosztem finansowania a kosztem przejętych rachunków, która podlega dyskontowaniu za pomocą adekwatnej stopy dyskontowej.

Relacje z klientami posiadającymi rachunki kredytowe oszacowano metodą wielookresowej nadwyżki dochodów – (MEEM, ang. multiperiod excess earnings method). Wartość relacji określana jest na podstawie wartości bieżącej zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z dodatkowego przychodu generowanego dla Banku posiadającego daną wartość niematerialną, po uwzględnieniu tempa odejść klientów, kosztów oraz obciążeń z tytułu aktywów kapitałowych.

Stopa dyskontowa wykorzystywana do wyceny relacji z klientami uwzględnia wartość pieniądza w czasie, koszt kapitału własnego oraz premie za ryzyka specyficzne zidentyfikowane w ramach relacji. Koszt kapitału własnego Banku wyznaczony jest zgodnie z modelem CAMP (ang. Capital Asset Pricing Model).

W przypadku Banku uznano wartość CDI za nieistotną, przede wszystkim z uwagi na relatywnie wysoki poziom oprocentowania przejętych rachunków oszczędnościowych oraz możliwość alternatywnego finansowania się Banku po relatywnie niskiej marży. Z uwagi na powyższe, CDI nie spełnił kryterium ujawnienia jako odrębne aktywo związane z przejęciem. Nie zidentyfikowano także istotnych relacji z klientami posiadającymi produkty kredytowe, przede wszystkim z uwagi na relatywnie niski poziom dodatkowych przychodów generowanych przez te produkty, w stosunku do korespondujących kosztów ryzyka, kosztów administracyjnych i obciążeń kapitałowych.

Umowy najmu

Umowy dotyczące wynajmu powierzchni biurowej na potrzeby oddziałów i centrali, warunki zawartych umów porównane zostały do warunków obecnie zawieranych na rynku umów o podobnym metrażu w zbliżonych lokalizacjach. Wyliczono różnicę pomiędzy stawką najmu przejmowanych oddziałów i centrali, oraz stawką możliwych do zawarcia umów na podobną powierzchnię biurową dostępną na rynku. Kwota różnicy została zdyskontowana odpowiednią stopą dyskontową przez okres pozostały do zakończenia poszczególnych umów.

Kwota potencjalnej korekty została uznana za nieistotną.

Kalkulacja zysku z tytułu okazynego nabycia

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Bank nie zakończył procesu kalkulacji zysku z okazynego nabycia na dzień 31 października 2018 roku z tytułu nabycia Podstawowej Działalności RBPL. Bank dokonał wstępnego rozliczenia księgowego połączenia jednostek i wyliczenia zysku z tytułu okazynego nabycia w związku z nabyciem Podstawowej Działalności RBPL. Zgodnie z wymogami MSSF 3, BGŻ BNP dokona ostatecznego rozliczenia nabycia w okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli. W tym czasie jednostka przejmująca może korygować retrospektywnie prowizoryczne wartości godziwe aktywów i zobowiązań ujęte na dzień nabycia, aby odzwierciedlić nowe informacje uzyskane o faktach i okolicznościach, które istniały na dzień przejęcia oraz, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na wycenę tych aktywów i zobowiązań. Korekty takie odnosi się w ciężar rozpoznanej wartości firmy lub zysku z okazynego nabycia.

Cena zgodnie z Umową	3 250 000
Wstępna korekta ceny	(5 500)
Przekazana zapłata po korekcie	3 244 500
Wartość godziwa nabytych aktywów netto	3 536 206
Zysk na okazynym nabyciu	291 706

Wstępna korekta ceny wynika ze zmian i szczegółowych ustaleń wprowadzonych zgodnie z zapisami Umowy Transakcyjnej.

Niniejsze prowizoryczne rozliczenie ceny nabycia zostało przygotowane przez Zarząd Banku w oparciu o wyliczenia wynikające z zawartej Umowy Transakcyjnej. Końcowe rozliczenie zgodnie z warunkami Umowy Transakcyjnej będzie jednak podlegać ostatecznym uzgodnieniom pomiędzy BGŻ BNP a RBI – sprzedającym wydzieloną część RBPL.

W związku z powyższym, rozliczenie ceny nabycia przeprowadzone na 31 października 2018 r. ma charakter wstępny i może ulegać zmianom, w przypadku gdy Bank wejdzie w posiadanie nowych informacji, które będą dotyczyły stanu na 31 października 2018 r., a które nie są znane na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2018 r. Zgodnie z MSSF 3.45 maksymalny okres na dokonywanie zmian do rozliczenia ceny nabycia upływa po 12 miesiącach od dnia nabycia, tj. w dniu 31 października 2019 roku. Ewentualne zmiany (jeśli wystąpią) będą dokonywane retrospektywnie (tj. będą odniesione w kapitały własne). Obecnie ustaloną nadwyżkę wartości godziwej przejętych aktywów i zobowiązań na dzień przejęcia nad ceną nabycia Bank ujął, zgodnie z zapisami MSSF 3.34, bezpośrednio w wyniku jako zysk na okazynym nabyciu (wykazany w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”)

Zysk z okazijnego nabycia powstał w wyniku wynegocjowania przez Zarząd BGŻ BNP korzystnej ceny.

Różnica pomiędzy wartością księgową przejętego majątku i zobowiązań wydzielonej części Banku RBPL, a wyceną tego majątku według wartości godziwej będzie podlegać rozliczeniu do rachunku zysków i strat - w okresie ekonomicznego życia poszczególnych składników przejętego majątku i zobowiązań.

Dodatkowe ujawnienia

Z uwagi na to, że Bank nabył w trakcie roku sprawozdawczego nie cały bank, lecz wydzieloną część RBPL obejmującą Podstawową Działalność RBPL nie jest w stanie przedstawić w wiarygodnej kwocie i bez stosowania licznych uproszczeń i założeń przychodów oraz zysku lub straty dla połączonej jednostki za bieżący okres sprawozdawczy, w taki sposób jakby dzień przejęcia przypadał na początek rocznego okresu sprawozdawczego. W celu przedstawienia takiego ujawnienia Bank musiałby zastosować liczne uproszczenia i założenia, które mogłyby prowadzić do nierzetelnej prezentacji.

Zaraz po Transakcji nabycia Bank operacyjnie dokonał migracji niektórych, wybranych aktywów finansowych z ksiąg dla Podstawowej Działalności RBPL do ksiąg BGZ BNP, gdzie od tego momentu naliczane są przychody od tych aktywów łącznie z pozostałymi odsetkami i przychodami dotyczącymi aktywów BGZ BNP, podczas gdy pozostałe aktywa i zobowiązania oraz przychody i koszty wynikające z nabytej Podstawowej Działalności RBPL ujmowane są na księgach wydzielonej części RBPL i do czasu fuzji operacyjnej są łączone dla celów przygotowania sprawozdania finansowego. Dodatkowo Bank scentralizował operacyjnie funkcje zarządzania płynnością, która uniemożliwia w pełni rzetelną ekonomiczną prezentację wyniku wypracowanego przez Podstawową Działalność RBPL i BGŻ BNP. W praktyce fakt migracji części aktywów do ksiąg BGZ BNP i scentralizowanie zarządzania płynnością znacząco utrudniły przygotowanie oddzielnej informacji o rachunku zysków i strat jednostek przejmowanych, w szczególności dla Podstawowej Działalności RBPL od dnia Transakcji nabycia do 31 grudnia 2018 r.

5. WYNIK Z TYTUŁU ODSETEK

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK		
Należności od banków	17 323	29 356
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	2 347 366	2 239 898
niebankowym podmiotom finansowym	18 866	8 214
klientom indywidualnym	989 605	924 898
podmiotom gospodarczym	1 217 331	1 194 733
w tym rolnikom indywidualnym	429 895	493 192
instytucjom sektora budżetowego	5 099	5 139
należności leasingowe	116 465	106 913
Instrumenty dłużne wyceniane według zamortyzowanego kosztu	257 703	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	77 311	-
Instrumenty dłużne wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 064	-
Instrumenty dłużne wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	167 805	-
Instrumenty pochodne w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	115 233	80 978
Zakupione papiery wartościowe z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	24	-
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	314 986
Przychody z tytułu odsetek, razem	2 983 829	2 665 218
KOSZTY ODSETEK		
Zobowiązania wobec banków	(119 493)	(79 015)
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(76 167)	(14 043)
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	(578 270)	(570 922)
niebankowym podmiotom finansowym	(53 786)	(44 496)
klientom indywidualnym	(311 909)	(289 054)
podmiotom gospodarczym	(192 575)	(215 738)
w tym rolnikom indywidualnym	(5 246)	(6 518)
instytucjom sektora budżetowego	(20 000)	(21 634)
Instrumenty pochodne w ramach rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	(93 592)	(73 377)
Sprzedane papiery wartościowe z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	(9 456)	(1 117)
Koszty z tytułu odsetek, razem	(876 978)	(738 474)
Wynik z tytułu odsetek	2 106 851	1 926 744

W 2018 roku łączna wartość przychodów odsetkowych obliczana z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, które są wyceniane według zamortyzowanego kosztu wyniosła 2 622 392 tys. zł (2 584 240 tys. zł za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku), natomiast wartość kosztów odsetkowych obliczona z zastosowaniem efektywnej stopy, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które są wyceniane według zamortyzowanego kosztu wyniosła 783 386 tys. zł (665 097 tys. zł za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku).

W 2018 roku łączna wartość przychodów odsetkowych obliczana z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, które są wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody wyniosła 167 805 tys. zł.

Przychody odsetkowe zawierają odsetki od aktywów finansowych ocenianych indywidualnie i grupowo, dla których zidentyfikowano utratę wartości. Kwota powyższych odsetek, która została ujęta w kwocie przychodów odsetkowych za rok 2018 wyniosła 72 635 tys. zł natomiast za rok 2017 wyniosła 109 246 tys. zł.

6. WYNIK Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
PRZYCHODY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI		
z tytułu działalności kredytowej i leasingu	214 180	194 083
z tytułu obsługi rachunków	107 258	106 097
z tytułu obsługi gotówkowej	22 440	19 475
za realizację przelewów i usługi bankowości elektronicznej	59 568	49 384
z tytułu zobowiązań gwarancyjnych i operacji dokumentowych	38 512	29 430
z tytułu zarządzania aktywami i operacji brokerskich	91 249	49 330
z tytułu obsługi kart płatniczych i kredytowych	118 879	90 449
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	47 015	42 317
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów Banku i pozyskiwania klientów	13 431	5 748
pozostałe prowizje	12 182	15 168
Przychody z tytułu opłat i prowizji, razem	724 714	601 481
KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI		
z tytułu działalności kredytowej i leasingu	(2 803)	(4 501)
z tytułu obsługi rachunków	(3 951)	(3 514)
z tytułu obsługi gotówkowej	(6 343)	(3 525)
za realizację przelewów i usługi bankowości elektronicznej	(1 959)	(1 266)
z tytułu zarządzania aktywami i operacji brokerskich	(20 109)	(2 331)
z tytułu obsługi kart płatniczych i kredytowych	(76 429)	(75 640)
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	(11 592)	(9 764)
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów Banku i pozyskiwania klientów	(24 075)	(8 075)
pozostałe prowizje	(10 063)	(6 886)
Koszty z tytułu opłat i prowizji, razem	(157 324)	(115 502)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	567 390	485 979

Wynik z tytułu prowizji za rok 2018 zawiera przychody z tytułu działalności powierniczej w wysokości 91 249 tys. zł (w 2017 roku 49 330 tys. zł) oraz kwotę kosztów z tytułu działalności powierniczej w wysokości 20 109 (w 2017 roku 2 331 tys. zł).

Wynik z tytułu prowizji zawiera przychody prowizyjne, które odnoszą się do aktywów i zobowiązań, które nie są wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, za rok 2018 w kwocie 459 827 tys. zł, natomiast za rok 2017 w kwocie 417 104 tys. zł oraz koszty prowizyjne za rok 2018 w kwocie 50 723 tys. zł, a za rok 2017 w kwocie 30 645 tys. zł.

7. PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	-	4 714
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 860	-
Udziały w jednostkach zależnych	-	5 646
Przychody z tytułu dywidend, razem	4 860	10 360

8. WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI HANDLOWEJ

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	6 959	-
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	357	-
Instrumenty pochodne i wynik z pozycji wymiany	323 457	251 408
Wynik na działalności handlowej, razem	330 773	251 408

9. WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

W ciągu roku Grupa nie dokonała zmiany klasyfikacji żadnych aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu na wyceniane według wartości godziwej.

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Aktywa dostępne do sprzedaży	-	25 543
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 984	-
Instrumenty dłużne wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	41 244	-
Wycena nieruchomości inwestycyjnej	1 433	-
Instrumenty kapitałowe	177	2 855
Wynik na działalności inwestycyjnej, razem	48 838	28 398

10. WYNIK ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH ORAZ REZERW NA ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

31.12.2018	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem
Należności od banków	39	-	-	39
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(189 567)	(60 824)	(235 055)	(485 446)
Udzielone zobowiązania warunkowe	(42 532)	(14 054)	(13 925)	(70 511)
Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(1 458)	(593)	-	(2 051)
Instrumenty dłużne wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	884	(1 215)	618	287
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe, razem	(232 634)	(76 686)	(248 362)	(557 682)

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Należności od banków	39	(2 424)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(485 446)	(348 286)
Udzielone zobowiązania warunkowe	(70 511)	7 203
Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(2 051)	-
Instrumenty dłużne wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	287	(11 792)
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe, razem	(557 682)	(355 299)

11. OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Koszty pracownicze (Nota 12)	(1 057 189)	(832 005)
Koszty marketingu	(107 498)	(92 379)
Koszty informatyczne i telekomunikacyjne	(152 399)	(131 450)
Czynsze	(158 268)	(163 294)
Pozostałe koszty rzeczowe	(235 954)	(153 445)
Podróże służbowe	(13 599)	(11 073)
Koszty bankomatów i obsługi gotówkowej	(4 091)	(3 448)
Koszty outsourcingu w działalności leasingowej	(6 735)	(19 453)
Opłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(117 294)	(95 483)
Opłata na koszty nadzoru (KNF)	(6 645)	(4 836)
Ogólne koszty administracyjne, razem	(1 859 672)	(1 506 866)

12. KOSZTY ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Koszty wynagrodzeń	(747 229)	(678 136)
Narzuty na wynagrodzenia	(124 769)	(117 442)
Świadczenia na rzecz pracowników	(34 441)	(16 419)
Koszty rezerwy na restrukturyzację	(133 727)	(2 489)
Koszty rezerwy na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów oraz odpraw emerytalnych	(3 818)	(7 338)
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	(8 842)	(8 875)
Pozostałe	(4 363)	(1 306)
Koszty świadczeń pracowniczych, razem	(1 057 189)	(832 005)

13. AMORTYZACJA

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Rzeczowe aktywa trwałe	(91 029)	(87 557)
Wartości niematerialne	(98 685)	(86 507)
Amortyzacja, razem	(189 714)	(174 064)

14. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Zysk na sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych	13 738	25 083
Zysk tytułu sprzedaży towarów i usług	15 064	4 102
Rozwiązanie rezerw na sprawy sporne i pozostałe zobowiązania	2 173	10 923
Z tytułu odzyskania kosztów windykacji	16 466	16 710
Z tytułu odzyskanych odszkodowań	13 192	2 520
Przychody z działalności leasingowej	26 626	26 520
Przychody z okazijnego nabycia RBPL	291 706	-
Inne przychody operacyjne	8 813	45 424
Pozostałe przychody operacyjne, razem	387 778	131 282

15. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Strata na sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych	(16 002)	(26 709)
Z tytułu utworzonych odpisów aktualizujących wartość pozostałych należności	-	(10 244)
Z tytułu utworzenia rezerw na sprawy sporne i restrukturyzację oddziałów	(41 608)	(8 607)
Z tytułu windykacji należności	(36 294)	(33 567)
Z tytułu przekazanych darowizn	(3 342)	(2 686)
Koszty z działalności leasingowej	(22 229)	(23 233)
Koszty dotyczące odszkodowań, kar i grzywien	(2 576)	-
Pozostałe koszty operacyjne	(25 356)	(36 449)
Pozostałe koszty operacyjne, razem	(147 407)	(141 495)

16. PODATEK DOCHODOWY

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Podatek bieżący	(292 715)	(189 917)
Podatek odroczone	184 197	15 739
Podatek dochodowy	(108 518)	(174 178)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem	468 896	453 885
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Podatek dochodowy od wyniku brutto	(89 090)	(86 238)
Wierzytelności spisane w straty	(6 613)	(32 057)
Koszty rzeczowe/przychody niepodatkowe	(1 053)	(650)
PFRON	(1 372)	(1 119)
Oплата ostrożnościowa na rzecz BFG	(22 286)	(18 142)
Odpis aktualizujący należności	(9 669)	(3 603)
Podatek od instytucji finansowych	(40 493)	(39 115)
Przychód z okazijnego nabycia RBPL	55 424	-
Pozostałe różnice	6 634	6 746
Obciążenie/uznanie wyniku finansowego Grupy z tytułu podatku dochodowego	(108 518)	(174 178)

17. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ

PODSTAWOWY:	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Zysk przypadający na akcjonariuszy Banku	360 378	279 707
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w sztukach)	99 342 968	84 238 318
Podstawowy zysk na akcję (wyrażony w PLN na akcję)	3,63	3,32
Zysk rozwodniony na akcję (wyrażony w PLN na akcję)	3,63	3,32

Zysk rozwodniony jest równy podstawowemu zyskowi na jedna akcję, ponieważ brak jest elementów powodujących rozwodnienie.

Podstawowy zysk na akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku, z wyłączeniem akcji zwykłych nabytych przez Bank i wykazywanych jako „akcje własne”.

18. KASA I ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY	31.12.2018	31.12.2017
Gotówka i pozostałe środki	2 253 140	918 927
Rachunek w NBP	644 095	79 108
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty brutto	2 897 235	998 035
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	(112)	-
Razem środki pieniężne i ich ekwiwalenty netto	2 897 123	998 035
ZMIANA STANU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI	31.12.2018	31.12.2017
Saldo na dzień 1.01.2018 zgodne z MSR 39	-	-
Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9	(14)	-
Saldo na dzień 1.01.2018 zgodne z MSSF 9	(14)	-
Zwiększenia z tytułu utworzenia i nabycia	(1)	-
Zmniejszenia z tytułu zaprzestania ujmowania	243	-
Pozostałe zmiany (w tym różnice kursowe)	(340)	-
Saldo na dzień 31.12.2018	(112)	-

Grupa może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane. Na dzień 31 grudnia 2018 roku oprocentowanie środków na rachunku rezerwy obowiązkowej wynosiło 0,5% (31.12.2017 r.: 1,58%).

Saldo kasy i środków w Banku Centralnym zawiera rezerwę obowiązkową utrzymywaną na rachunku w NBP. Rezerwa deklarowana do utrzymania od 31 grudnia 2018 roku wynosiła 3 043 961 tys. zł (w grudniu 2017 roku 1 905 544 tys. zł).

Grupa musi utrzymywać średnie saldo środków pieniężnych w miesiącu powyżej zadeklarowanej rezerwy obowiązkowej.

19. NALEŻNOŚCI OD BANKÓW

	31.12.2018		31.12.2017	
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa brutto	Odpis
Rachunki bieżące	453 641	(170)	1 732 861	(4 477)
Lokaty międzybankowe	322 920	(109)	800 105	-
Kredyty i pożyczki	33 339	(511)	23 053	-
Inne należności	152 857	(471)	52 147	-
Należności od banków, razem	962 757	(1 261)	2 608 166	(4 477)

ZMIANA STANU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI

31.12.2018

Saldo na dzień 1.01.2018 zgodne z MSR 39

(4 477)

Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9

3 553

Saldo na dzień 1.01.2018 zgodne z MSSF 9

(924)

Zwiększenia z tytułu utworzenia i nabycia

(854)

Zmniejszenia z tytułu zaprzestania ujmowania

1 262

Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)

1 645

Pozostałe zmiany (w tym różnice kursowe)

(2 390)

Saldo na dzień 31.12.2018

(1 261)

12 miesięcy
do 31.12.2017

Stan odpisów z tytułu utraty wartości na należności od banków na początek okresu

(2 053)

Utworzenie odpisów

(5 974)

Rozwiązanie odpisów

3 550

Stan odpisów z tytułu utraty wartości na należności od banków na koniec okresu

(4 477)

Należności brutto od banków według terminów zapadalności

	31.12.2018	31.12.2017
Do 1 miesiąca	533 952	2 533 021
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	159 127	240
Od 3 miesięcy do 1 roku	33 719	15 027
Od 1 roku do 5 lat	130 709	8 002
Powyżej 5 lat	105 060	51 876
Kredyty, których termin zapadalności upłynął	190	-
Należności brutto od banków według terminów zapadalności, razem	962 757	2 608 166

20. POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE

Wartości godziwe posiadanych instrumentów pochodnych przedstawiono w poniższej tabeli:

31.12.2018	Wartość nominalna	Wartość godziwa	
		Aktywa	Zobowiązania
INSTRUMENTY POCHODNE HANDLOWE			
WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE:			
walutowe transakcje terminowe (FX Forward+NDF)	7 829 117	37 571	84 454
walutowe kontrakty swap	21 914 055	211 822	223 383
walutowe transakcje (CIRS)	8 909 095	93 281	137 825
opcje walutowe zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	3 580 893	46 682	51 434
Razem walutowe instrumenty pochodne:	42 233 160	389 356	497 096
INSTRUMENTY POCHODNE STÓP PROCENTOWYCH:			
kontrakty swap dla stóp procentowych	37 357 838	318 561	279 136
kontrakty FRA	6 660 000	250	-
pozagiełdowe opcje dla stóp procentowych	1 747 257	1 177	1 181
Razem procentowe instrumenty pochodne:	45 765 095	319 988	280 317
POZOSTAŁE INSTRUMENTY POCHODNE			
opcje zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	54 091	2 125	2 135
kontrakty swap dla towarów w obrocie pozagiełdowym	295 763	3 813	3 767
transakcje FX Spot	1 827 788	389	503
Razem pozostałe instrumenty pochodne:	2 177 642	6 327	6 405
INSTRUMENTY POCHODNE HANDLOWE, RAZEM:	90 175 897	715 671	783 818
<i>w tym: – wyceniane na podstawie modeli</i>	<i>90 175 897</i>	<i>715 671</i>	<i>783 818</i>

31.12.2017	Wartość nominalna	Wartość godziwa	
		Aktywa	Zobowiązania
INSTRUMENTY POCHODNE HANDLOWE			
WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE:			
walutowe transakcje terminowe (FX Forward+NDF)	3 447 179	34 264	65 128
walutowe kontrakty swap	6 655 454	108 078	68 971
walutowe transakcje (CIRS)	5 841 300	131 149	101 365
opcje walutowe zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	1 138 116	5 969	5 985
Razem walutowe instrumenty pochodne:	17 082 049	279 460	241 449
INSTRUMENTY POCHODNE STÓP PROCENTOWYCH:			
kontrakty swap dla stóp procentowych	29 873 473	173 999	166 172
kontrakty FRA	1 450 000	97	63
pozagiełdowe opcje dla stóp procentowych	2 866 088	13 071	13 142
Razem procentowe instrumenty pochodne:	34 189 561	187 167	179 377
POZOSTAŁE INSTRUMENTY POCHODNE			
opcje zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	226 962	4 010	4 004
kontrakty swap dla towarów w obrocie pozagiełdowym	110 646	2 858	2 880
transakcje FX Spot	1 365 326	295	-
pozostałe opcje	3 500	631	-
Razem pozostałe instrumenty pochodne:	1 706 434	7 794	6 884
INSTRUMENTY POCHODNE HANDLOWE, RAZEM:	52 978 044	474 421	427 710
<i>w tym: – wyceniane na podstawie modeli</i>	<i>52 978 044</i>	<i>474 421</i>	<i>427 710</i>

Wartość godziwa instrumentów pochodnych w rozbiciu na terminy zapadalności

31.12.2018	Wartość godziwa aktywa						Wartość godziwa zobowiązania					
	Razem	>1 miesiąc	>3 miesiące	>1 rok	>5 lat	Razem	>1 miesiąc	>3 miesiące	>1 rok	>5 lat		
		<=1 miesiąc	<=3 miesiące	<=12 miesięcy	<=5 lat		<=1 miesiąc	<=3 miesiące	<=12 miesięcy	<=5 lat		
INSTRUMENTY POCHODNE HANDLOWE												
WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE:												
walutowe transakcje terminowe (FX Forward+NDF)	37 571	3 140	8 298	16 544	9 589	-	84 454	2 998	7 800	36 001	34 847	2 808
walutowe kontrakty swap	211 822	84 117	55 678	49 142	22 885	-	223 383	16 067	50 352	79 290	66 166	11 508
walutowe transakcje (CIRS)	93 281	-	-	1 686	70 937	20 658	137 825	-	-	2 948	84 438	50 439
opcje walutowe zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	46 682	2 207	4 510	8 100	23 416	8 449	51 434	2 279	5 081	9 744	25 573	8 757
Razem walutowe instrumenty pochodne:	389 356	89 464	68 486	75 472	126 827	29 107	497 096	21 344	63 233	127 983	211 024	73 512
INSTRUMENTY POCHODNE STÓP PROCENTOWYCH:												
kontrakty swap dla stóp procentowych	318 561	3 450	3 993	18 235	202 122	90 761	279 136	1 456	7 376	19 350	192 339	58 615
kontrakty FRA	250	-	-	250	-	-	-	-	-	-	-	-
pozagiełdowe opcje dla stóp procentowych	1 177	-	-	16	653	508	1 181	-	-	16	654	511
Razem procentowe instrumenty pochodne:	319 988	3 450	3 993	18 501	202 775	91 269	280 317	1 456	7 376	19 366	192 993	59 126
POZOSTAŁE INSTRUMENTY POCHODNE												
opcje zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	2 125	-	-	2 125	-	-	2 135	-	-	2 135	-	-
kontrakty swap dla towarów w obrocie pozagiełdowym	3 813	1 849	979	851	134	-	3 767	1 813	958	862	134	-
transakcje FX Spot	389	389	-	-	-	-	503	503	-	-	-	-
Razem pozostałe instrumenty pochodne:	6 327	2 238	979	2 976	134	-	6 405	2 316	958	2 997	134	-
INSTRUMENTY POCHODNE HANDLOWE, RAZEM:	715 671	95 152	73 458	96 949	329 736	120 376	783 818	25 116	71 567	150 346	404 151	132 638

31.12.2017	Wartość godziwa aktywa						Wartość godziwa zobowiązania					
	Razem	>1 miesiąc	>3 miesiące	>1 rok	>5 lat	Razem	>1 miesiąc	>3 miesiące	>1 rok	>5 lat		
		<=1 miesiąc	<=3 miesiące	<=12 miesięcy	<=5 lat		<=1 miesiąc	<=3 miesiące	<=12 miesięcy	<=5 lat		
INSTRUMENTY POCHODNE HANDLOWE												
WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE:												
walutowe transakcje terminowe (FX Forward+NDF)	34 264	10 404	7 485	14 928	1 447	-	65 128	7 753	8 648	23 516	25 211	-
walutowe kontrakty swap	108 078	42 670	41 740	17 443	6 225	-	68 971	21 777	35 153	12 041	-	-
walutowe transakcje (CIRS)	131 149	-	24	4 694	96 903	29 528	101 365	-	-	-	84 986	16 379
opcje walutowe zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	5 969	518	807	2 808	1 836	-	5 985	519	808	2 810	1 848	-
Razem walutowe instrumenty pochodne:	279 460	53 592	50 056	39 873	106 411	29 528	241 449	30 049	44 609	38 367	112 045	16 379
INSTRUMENTY POCHODNE STÓP PROCENTOWYCH:												
kontrakty swap dla stóp procentowych	173 999	698	6 911	3 900	106 719	55 771	166 172	5 620	5 411	7 790	100 035	47 316
kontrakty FRA	97	-	-	97	-	-	63	-	-	63	-	-
pozagiełdowe opcje dla stóp procentowych	13 071	-	6 716	5 148	1 160	47	13 142	-	6 787	5 148	1 160	47
Razem procentowe instrumenty pochodne:	187 167	698	13 627	9 145	107 879	55 818	179 377	5 620	12 198	13 001	101 195	47 363
POZOSTAŁE INSTRUMENTY POCHODNE												
opcje zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	4 010	-	-	685	3 325	-	4 004	-	-	1 316	2 688	-
kontrakty swap dla towarów w obrocie pozagiełdowym	2 858	1 227	75	1 556	-	-	2 880	1 236	72	1 572	-	-
transakcje FX Spot	295	295	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pozostałe opcje	631	-	-	631	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem pozostałe instrumenty pochodne:	7 794	1 522	75	2 872	3 325	-	6 884	1 236	72	2 888	2 688	-
INSTRUMENTY POCHODNE HANDLOWE, RAZEM:	474 421	55 812	63 758	51 890	217 615	85 346	427 710	36 905	56 879	54 256	215 928	63 742

Terminy zapadalności:

- dla NDF, Fx forward, Fx swap, Opcji walutowych i na indeksy, IRS, CIRS wyliczone jako różnica dni pomiędzy datą zapadalności transakcji a datą bilansową
- dla Fx spot, FRA, papierów do wydania/otrzymania wyliczone jako różnica dni pomiędzy datą waluty transakcji a datą bilansową

21. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Grupa na dzień 31 grudnia 2018 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (**macro fair value hedge**).

Opis powiązania zabezpieczającego Zabezpieczane ryzyko to ryzyko stopy procentowej, a w szczególności zmiany wartości godziwej aktywów i zobowiązań o stałym oprocentowaniu, spowodowane zmianami określonej stawki referencyjnej.

Pozycje zabezpieczane Pozycjami zabezpieczanymi są rachunki bieżące o stałej stopie procentowej w walucie PLN, EUR i USD.

Instrumenty zabezpieczające Instrumenty zabezpieczające stanowią standardowe transakcje wymiany stopy procentowej (IRS), tzw. plain vanilla IRS w walucie PLN, EUR i USD w ramach których Bank otrzymuje stałą stopę procentową i płaci zmienną stopę opartą na stawkach WIBOR 6M, WIBOR 3M, EURIBOR 3M, EURIBOR 1M, USD LIBOR 1M, USD LIBOR 6M.

IRS	Wartość nominalna	Wartość godziwa	
		Aktywa	Zobowiązania
31.12.2018	7 176 981	130 405	578
31.12.2017	5 308 397	32 730	6 331

Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających Zmiana wyceny według wartości godziwej transakcji zabezpieczających ujmowana jest w wyniku na rachunkowości zabezpieczeń. Odsetki od transakcji IRS i rachunków bieżących ujmowane są w wyniku odsetkowym.

W zobowiązaniach w pozycji „Różnice z rachunkowości zabezpieczeń” znajduje się również korekta wartości instrumentów zabezpieczanych (depozytów) wynosząca:

31.12.2018 96 472 tys. zł

31.12.2017 (12 610) tys. zł

Poniższe tabele prezentują podział instrumentów pochodnych zabezpieczających według wartości nominalnej na dzień 31 grudnia 2018 oraz 31 grudnia 2017 roku w podziale na rezydualne terminy wymagalności:

Zabezpieczające instrumenty pochodne	31.12.2018								
	Wartość godziwa		Nominał						Razem
	dodatnia	ujemna	do 1 m-ca	od 1 do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	1-5 lat	> 5 lat		
Kontrakty na stopę procentową									
Swapy (IRS)	130 405	578	17 200	-	1 250 000	4 453 885	1 455 896	7 176 981	
Razem zabezpieczające instrumenty pochodne	130 405	578	17 200	-	1 250 000	4 453 885	1 455 896	7 176 981	

Zabezpieczające instrumenty pochodne	31.12.2017							Razem
	Wartość godziwa			Nominał				
	dotatnia	ujemna	do 1 m-ca	od 1 do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	1-5 lat	> 5 lat	
Kontrakty na stopę procentową								
Swapy (IRS)	32 730	6 331	16 684	-	1 104 439	3 333 001	854 273	5 308 397
Razem zabezpieczające instrumenty pochodne	32 730	6 331	16 684	-	1 104 439	3 333 001	854 273	5 308 397

Dodatkowo Grupa na dzień 31 grudnia 2018 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (**micro fair value hedge**).

Opis powiązania zabezpieczającego Zabezpieczane ryzyko to ryzyko stopy procentowej, a w szczególności zmiany wartości godziwej aktywów i zobowiązań o stałym oprocentowaniu, spowodowane zmianami określonej stawki referencyjnej.

Pozycje zabezpieczane Pozycjami zabezpieczanymi są: obligacja o stałym kuponie PS0422 oraz kredyt nr LD0536200061 na stałą stopę w EUR .

Instrumentami zabezpieczającymi są standardowe transakcje wymiany stopy procentowej (IRS), tzw. plain vanilla IRS w walucie PLN oraz EUR, w ramach, której Grupa płaci stałą stopę procentową i otrzymuje zmienną stopę opartą na stawce WIBOR 6M oraz EURIBOR 1M.

Instrumenty zabezpieczające	Wartość godziwa			
	IRS	Wartość nominalna	Aktywa	Zobowiązania
31.12.2018		854 543	-	26 550
31.12.2017		750 000	-	3 287

Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających Zmiana wyceny według wartości godziwej transakcji zabezpieczających ujmowana jest w wyniku na rachunkowości zabezpieczeń. Odsetki od transakcji IRS i pozycji zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Poniższe tabele prezentują podział instrumentów pochodnych zabezpieczających według wartości nominalnej na dzień 31 grudnia 2018 oraz 31 grudnia 2017 roku w podziale na rezydualne terminy wymagalności:

Zabezpieczające instrumenty pochodne	31.12.2018							Razem
	Wartość godziwa			Nominał				
	dotatnia	ujemna	do 1 m-ca	od 1 do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	1-5 lat	> 5 lat	
Kontrakty na stopę procentową								
Swapy (IRS)		26 550	-	-	-	854 543	-	854 543
Razem zabezpieczające instrumenty pochodne	-	26 550	-	-	-	854 543	-	854 543

Zabezpieczające instrumenty pochodne	31.12.2017								
	Wartość godziwa			Nominał					Razem
	dodatnia	ujemna	do 1 m-ca	od 1 do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	1-5 lat	> 5 lat		
Kontrakty na stopę procentową									
Swapy (IRS)	-	3 287	-	-	-	750 000	-	750 000	
Razem zabezpieczające instrumenty pochodne	-	3 287	-	-	-	750 000	-	750 000	

Kwoty rozpoznane w rachunku zysków i strat z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge)

	31.12.2018	31.12.2017
Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających	115 233	80 978
Wynik odsetkowy na instrumentach zabezpieczanych	(93 592)	(73 377)
Zmiana wyceny według wartości godziwej transakcji zabezpieczających zaprezentowana w Wyniku na rachunkowości zabezpieczeń	(9 997)	3 304
<i>w tym: zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających</i>	<i>(97 480)</i>	<i>(2 451)</i>
<i>zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczanych</i>	<i>87 483</i>	<i>5 755</i>

22. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	31.12.2018		31.12.2017	
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa brutto	Odpis
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE:				
NIEBANKOWYM PODMIOTOM FINANSOWYM	687 227	(14 641)	799 501	(3 110)
kredyty o charakterze bieżącym	361 399	(1 837)	591 642	(1 183)
kredyty inwestycyjne	96 596	(11 743)	-	-
kredyty pozostałe	229 232	(1 061)	207 859	(1 927)
KLIENTOM INDYWIDUALNYM:	27 001 876	(1 066 974)	20 939 056	(942 495)
kredyty na nieruchomości	16 054 648	(333 352)	13 628 114	(315 298)
kredyty pozostałe	10 947 228	(733 622)	7 310 942	(627 197)
PODMIOTOM GOSPODARCZYM:	42 613 747	(1 858 267)	30 794 099	(1 744 887)
kredyty o charakterze bieżącym	17 766 706	(984 066)	12 495 923	(921 987)
kredyty inwestycyjne	15 161 760	(627 944)	14 907 068	(584 833)
kredyty pozostałe	9 685 281	(246 257)	3 391 108	(238 067)
W TYM ROLNIKOM INDYWIDUALNYM:	8 681 538	(379 402)	11 004 011	(338 821)
kredyty o charakterze bieżącym	4 312 606	(160 364)	4 174 519	(108 931)
kredyty inwestycyjne	4 360 251	(218 750)	6 822 060	(228 740)
kredyty pozostałe	8 681	(288)	7 432	(1 150)
INSTYTUCJOM SEKTORA BUDŻETOWEGO:	190 073	(1 961)	172 173	(190)
kredyty o charakterze bieżącym	48 738	(550)	88 626	(98)
kredyty inwestycyjne	36 056	(505)	44 862	(45)
kredyty pozostałe	105 279	(906)	38 685	(47)
NALEŻNOŚCI LEASINGOWE	3 561 739	(115 118)	3 047 519	(94 098)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, razem	74 054 662	(3 056 961)	55 752 348	(2 784 780)

Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom w podziale na fazy przedstawia się następująco:

31.12.2018	Faza 1	Faza 2	Faza 3
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE:	63 546 544	6 350 530	4 157 588
Niebankowym podmiotom finansowym	659 169	325	27 733
Klientom indywidualnym	23 846 696	1 932 196	1 222 984
Podmiotom gospodarczym:	35 846 876	3 992 327	2 774 544
w tym rolnikom indywidualnym	7 114 796	980 508	586 234
Instytucjom sektora budżetowego	189 960	-	113
Należności leasingowe	3 003 843	425 682	132 214
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK UDZIELONYCH:	(513 974)	(505 675)	(2 037 312)
Niebankowym podmiotom finansowym	(2 931)	(42)	(11 668)
Klientom indywidualnym	(190 035)	(244 253)	(632 686)
Podmiotom gospodarczym:	(296 086)	(239 127)	(1 323 054)
w tym rolnikom indywidualnym	(78 808)	(85 095)	(215 599)
Instytucjom sektora budżetowego	(1 887)	-	(74)
Należności leasingowe	(23 035)	(22 253)	(69 830)
Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, razem	63 032 570	5 844 855	2 120 276

W portfelu należności od klientów Banku zostały uwzględnione aktywa nabyte lub udzielone z utratą wartości (POCI – ang. purchased or originated credit-impaired asset), które są wykazywane w Fazie 2 lub 3 w zależności od oceny poziomu ryzyka kredytowego, których wartość bilansowa netto według stanu na 31.12.2018 rok wynosi 681 549 tys. zł.

Odpis z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu:

ZMIANA STANU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem
Saldo na dzień 1.01.2018 zgodne z MSR 39	-	-	-	(2 784 780)
Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9	-	-	-	(805 856)
Saldo na dzień 1.01.2018 zgodne z MSSF 9	(279 307)	(492 909)	(2 818 420)	(3 590 636)
Zwiększenia z tytułu utworzenia i nabycia	(391 192)	(101 447)	(66 795)	(559 434)
Zmniejszenia z tytułu zaprzestania ujmowania	19 873	8 090	56 583	84 546
Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto)	83 623	(31 728)	(389 744)	(337 849)
Wykorzystanie w ciężar odpisów	2	15	1 193 113	1 193 130
Pozostałe zmiany (w tym różnice kursowe)	53 027	112 304	(12 049)	153 282
Saldo na dzień 31.12.2018	(513 974)	(505 675)	(2 037 312)	(3 056 961)

Zmiana stanu odpisów na należności udzielone klientom przedstawia się następująco:

	12 miesięcy do 31.12.2017
Stan odpisów z tytułu utraty wartości na początek okresu	(3 001 356)
Utworzenie odpisów	(1 020 806)
Rozwiązanie odpisów	672 520
Wykorzystanie w ciężar odpisów	548 116
Pozostałe zmiany (w tym różnice kursowe)	16 746
Stan odpisów z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(2 784 780)

*

Kredyty i pożyczki brutto według terminów zapadalności

	31.12.2018	31.12.2017
Do 1 miesiąca	643 451	12 827 277
Od 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 574 544	288 670
Od 3 miesięcy do 1 roku	7 351 183	2 617 901
Od 1 roku do 5 lat	21 498 153	12 696 811
Powyżej 5 lat	25 832 388	26 105 178
Kredyty, których termin zapadalności upłynął	17 154 943	1 216 511
Kredyty i pożyczki według terminów zapadalności, razem	74 054 662	55 752 348

Wartość brutto kredytów na nieruchomości dla osób fizycznych w walucie (w tys. zł)

Kredyty według walut	31.12.2018	31.12.2017
CHF	5 166 681	5 350 126
EUR	56 277	65 037
PLN	10 828 584	8 209 418
USD	3 106	3 533
Razem	16 054 648	13 628 114

Wartość portfela kredytowego w CHF

	31.12.2018				31.12.2017			
	Wartość bilansowa brutto	w tym zaangażowania w CHF	Odpis	w tym zaangażowania w CHF	Wartość bilansowa brutto	w tym zaangażowania w CHF	Odpis	w tym zaangażowania w CHF
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE:								
NIEBANKOWYM PODMIOTOM FINANSOWYM	687 227	-	(14 641)	-	799 501	-	(3 110)	-
kredyty o charakterze bieżącym	361 399	-	(1 837)	-	591 642	-	(1 183)	-
kredyty inwestycyjne	96 596	-	(11 743)	-	-	-	-	-
kredyty pozostałe	229 232	-	(1 061)	-	207 859	-	(1 927)	-
KLIENTOM INDYWIDUALNYM:	27 001 876	5 234 042	(1 066 974)	(199 108)	20 939 056	5 426 715	(942 495)	(217 465)
kredyty na nieruchomości	16 054 648	5 166 681	(333 352)	(190 402)	13 628 114	5 350 126	(315 298)	(206 799)
kredyty pozostałe	10 947 228	67 361	(733 622)	(8 706)	7 310 942	76 589	(627 197)	(10 666)
PODMIOTOM GOSPODARCZYM:	42 613 747	102 654	(1 858 267)	(7 647)	30 794 099	95 926	(1 744 887)	(12 702)
kredyty o charakterze bieżącym	17 766 706	49 814	(984 066)	(4 375)	12 495 923	64 221	(921 987)	(6 466)
kredyty inwestycyjne	15 161 760	13 396	(627 944)	(3 264)	14 907 068	21 149	(584 833)	(3 300)
kredyty pozostałe	9 685 281	39 444	(246 257)	(8)	3 391 108	10 556	(238 067)	(2 936)
W TYM ROLNIKOM INDYWIDUALNYM:	8 681 538	-	(379 402)	-	11 004 011	6 306	(338 821)	(1 090)
kredyty o charakterze bieżącym	4 312 606	-	(160 364)	-	4 174 519	4 490	(108 931)	(427)
kredyty inwestycyjne	4 360 251	-	(218 750)	-	6 822 060	1 816	(228 740)	(663)
kredyty pozostałe	8 681	-	(288)	-	7 432	-	(1 150)	-
INSTYTUCJOM SEKTORA BUDŻETOWEGO:	190 073	-	(1 961)	-	172 173	-	(190)	-
kredyty o charakterze bieżącym	48 738	-	(550)	-	88 626	-	(98)	-
kredyty inwestycyjne	36 056	-	(505)	-	44 862	-	(45)	-
kredyty pozostałe	105 279	-	(906)	-	38 685	-	(47)	-
NALEŻNOŚCI LEASINGOWE	3 561 739	38 531	(115 118)	(14 519)	3 047 519	74 322	(94 098)	(14 708)
Kredyty i pożyczki, razem	74 054 662	5 375 227	(3 056 961)	(221 274)	55 752 348	5 596 963	(2 784 780)	(244 875)

W 2018 roku Bank zawarł umowy dotyczące sprzedaży portfela kredytów z portfela detalicznego i MSP. Kwota wierzytelności sprzedanych w ramach umów objętych w istotnej części odpisami z tytułu utraty wartości, bądź w całości spisanych ze sprawozdania z sytuacji finansowej Banku, wynosiła 1 072 097 tys. zł (kwoty główne, odsetki i inne należności poboczne). Cena umowna sprzedaży tych portfeli została ustalona na 126 152 tys. zł. Wpływ netto na wynik Banku z tytułu sprzedaży portfeli wyniósł 30 436 tys. zł i jest prezentowany w liniach utworzenie i rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek.

Sekurytyzacja

W 2017 roku Bank zawarł 9 umów dotyczących sprzedaży portfela kredytów.

W grudniu 2017 roku Bank dokonał transakcji sekurytyzacji portfela kredytów gotówkowych i samochodowych. Zawarta transakcja jest sekurytyzacją tradycyjną polegającą na przeniesieniu prawa własności sekurytyzowanych wierzytelności na rzecz spółki SPV (BGŻ Poland ABS1 DAC z siedzibą w Irlandii). Okres rewolwingowy wynosi 24 miesiące.

SPV wyemitowała na bazie sekurytyzowanych aktywów obligacje o łącznej wartości 2 180 850 tys. zł i otrzymała pożyczkę w wysokości 119 621 tys. zł, które zostały zabezpieczone poprzez zastaw rejestrowy na prawach do przepływów pieniężnych z sekurytyzowanych aktywów.

W wyniku sekurytyzacji Bank uzyskał finansowanie działalności w zamian za oddanie praw do przyszłych przepływów wynikających z sekurytyzowanego portfela kredytów o wartości wynoszącej na 22.11.2017 r. (tzw. cut-off) 2 300 471 tys. zł. Maksymalny termin pełnego wykupu obligacji i spłaty pożyczki to 27.04.2032 rok.

Główną korzyścią przeprowadzonej transakcji jest pozytywny wpływ na wskaźniki adekwatności kapitałowej oraz poprawa płynności i dywersyfikacja źródeł finansowania.

W świetle zapisów MSR 39 oraz MSSF 9 warunki umowne sekurytyzacji nie spełniają przesłanek do usunięcia sekurytyzowanych aktywów ze sprawozdania finansowego. W związku z powyższym Bank rozpoznaje sekurytyzowane aktywa w pozycji Kredyty i pożyczki udzielone klientom na 31.12.2018 r. w wartości netto 2 150 316 tys. zł. Jednocześnie Bank rozpoznaje na 31.12.2018 r. zobowiązanie z tytułu przepływów z tytułu sekurytyzacji w pozycji Zobowiązania wobec klientów w wysokości na 31.12.2018 r. 2 178 530 tys. zł. Na dzień 31.12.2018 r. Bank posiadał również należności z tytułu rozliczeń ze spółką sekurytyzacyjną w wysokości 119 721 tys. zł, należności te są prezentowane w pozycji Inne aktywa.

Bank pełni funkcję serwisera w przedmiotowej transakcji.

Wartości bilansowe oraz wartości godziwe aktywów finansowych objętych sekurytyzacją i powiązanych z nimi zobowiązań:

	Wartość bilansowa		Wartość godziwa*	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa	2 150 316	2 194 397	2 106 646	2 194 397
Zobowiązania	2 298 995	2 303 210	2 298 995	2 303 210

*Wartość godziwa aktywów i zobowiązań z tytułu sekurytyzacji w 2017 roku równa jest wartości bilansowej ze względu na nieistotność różnicy spowodowaną krótkim okresem od daty zawarcia transakcji sekurytyzacji

23. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO

Należności z tytułu leasingu finansowego

	31.12.2018	31.12.2017
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	3 789 499	3 313 730
Niezrealizowane przychody finansowe	(227 760)	(266 211)
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	3 561 739	3 047 519
Odpisy z tytułu utraty wartości	(115 118)	(94 098)
Należności z tytułu leasingu finansowego, razem	3 446 621	2 953 421

Należności brutto z tytułu leasingu finansowego według terminów zapadalności

	31.12.2018	31.12.2017
Do 1 roku	1 159 096	977 257
Powyżej 1 roku do 5 lat	2 403 109	1 952 965
Powyżej 5 lat	227 294	383 508
Należności brutto z tytułu leasingu finansowego, razem	3 789 499	3 313 730

Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych

	31.12.2018	31.12.2017
Do 1 roku	966 097	750 015
Powyżej 1 roku do 5 lat	2 352 230	1 930 382
Powyżej 5 lat	243 412	346 037
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych , razem	3 561 739	3 026 434

24. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

	31.12.2018	31.12.2017
Kredyty preferencyjne	2 416 249	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, razem	2 416 249	-

Poniżej przedstawiono porównanie, wartości godziwej kredytów preferencyjnych z ich wartością bilansową brutto, jaka została by ujęta, gdyby Bank - zgodnie z wymogiem MSSF 9 - nie dokonał reklasyfikacji tych portfeli według wartości godziwej przez wynik finansowy.

	Wartość godziwa	Wartość bilansowa brutto	
31.12.2018	2 416 249	2 540 420	
	Faza 1	Faza 2	Faza 3
Kredyty preferencyjne według wartości godziwej	1 878 069	396 716	141 464

25. AKTYWA FINANSOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY

	31.12.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży:	-	13 870 298
emitowane przez banki centralne - bony pieniężne NBP	-	2 099 429
emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego – obligacje skarbowe	-	11 703 293
emitowane przez podmioty niefinansowe - obligacje	-	62 574
emitowane przez jednostki samorządowe – obligacje komunalne	-	5 002
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (akcje i udziały)	-	51 591
Jednostki uczestnictwa	-	651
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, razem	-	13 922 540
<i>W tym:</i>	-	
wyceniane metodą kwotowań rynkowych	-	11 703 944
wyceniane na podstawie modeli	-	2 218 596

Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży przedstawia się następująco:

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Stan na początek okresu	13 922 540	12 497 855
Zakup papierów	-	23 746 923
Sprzedaż papierów	-	(22 519 282)
Zmiana w wycenie według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	174 113
Zmiana w wycenie według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	(2 513)
Zmiana na odpisach z tytułu utraty wartości	-	(11 792)
Zmiana odsetek należnych, z tytułu różnic kursowych, dyskonta i premii	-	37 236
Implementacja MSSF 9	(13 922 540)	-
Stan na koniec okresu	-	13 922 540

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży brutto według terminów zapadalności

	31.12.2018	31.12.2017
Bez terminu zapadalności	-	52 242
Do 1 miesiąca	-	2 099 429
Od 3 miesięcy do 1 roku	-	1 947 023
Od 1 roku do 5 lat	-	4 453 985
Powyżej 5 lat	-	5 369 861
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, razem	-	13 922 540

26. PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

	31.12.2018		31.12.2017	
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa brutto	Odpis
INSTRUMENTY DŁUŻNE:				
emitowane przez banki krajowe - listy zastawne	6 006	(1)	-	-
emitowane przez instytucje rządowe - szczebla centralnego – obligacje skarbowe	11 269 967	(46)	-	-
emitowane przez podmioty niefinansowe - obligacje	618 641	(20 964)	-	-
emitowane przez jednostki samorządowe – obligacje komunalne	65 767	(132)	-	-
Instrumenty dłużne wyceniane według zamortyzowanego kosztu, razem	11 960 381	(21 143)	-	-

	Faza 1	Faza 2	Faza 3
INSTRUMENTY DŁUŻNE	11 709 065	31 479	219 837
emitowane przez banki krajowe - listy zastawne	6 006	-	-
emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego – obligacje skarbowe	11 269 967	-	-
emitowane przez podmioty niefinansowe - obligacje	367 325	31 479	219 837
emitowane przez jednostki samorządowe – obligacje komunalne	65 767	-	-
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH:	(1 734)	(2 359)	(17 050)
emitowane przez banki krajowe - listy zastawne	(1)	-	-
emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego – obligacje skarbowe	(46)	-	-
emitowane przez podmioty niefinansowe - obligacje	(1 555)	(2 359)	(17 050)
emitowane przez jednostki samorządowe – obligacje komunalne	(132)	-	-
Instrumenty dłużne netto wyceniane według zamortyzowanego kosztu, razem	11 707 331	29 120	202 787

W portfelu należności od klientów Banku zostały uwzględnione aktywa nabyte lub udzielone z utratą wartości (POCI – ang. purchased or originated credit-impaired asset), które są wykazywane w Fazie 2 lub 3 w zależności od oceny poziomu ryzyka kredytowego, których wartość bilansowa netto według stanu na 31.12.2018 rok wynosi 194 638 tys. zł.

Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, na dzień 31 grudnia 2018 r. Bank BGŻ BNP Paribas S.A. posiadał obligacje skarbowe ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie 452 587 tys. zł (o wartości nominalnej 470 000 tys. zł), które stanowiły zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych w ramach BFG (w 2017 r. w kwocie 318 038 tys. zł o wartości nominalnej 320 000 tys. zł).

Zmiana stanu instrumentów dłużnych wycenianych według amortyzowanego kosztu według wartości bilansowej:

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Stan na początek okresu	-	-
Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9	7 466 904	-
Zakup papierów	6 363 495	-
Sprzedaż papierów	(6 332 367)	-
Zmiana w wycenie według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(342)	-
Zmiana na odpisach z tytułu utraty wartości	21	-
Zmiana odsetek należnych, z tytułu różnic kursowych, dyskonta i premii	(31 831)	-
Instrumenty dłużne przejęte w wyniku połączenia jednostek	4 476 658	-
Pozostałe zmiany	(3 300)	-
Stan na koniec okresu	11 939 238	-

Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów dłużnych wycenianych według zamortyzowanego kosztu następująco:

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Stan na początek okresu	11 792	-
Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9	7 137	-
Saldo na dzień 1.01.2018	18 929	-
Zwiększenia z tytułu utworzenia i nabycia	11 274	-
Zmniejszenia z tytułu zaprzestania ujmowania	(11 295)	-
Wykorzystanie w ciężar odpisów	2 235	-
Stan na koniec okresu	21 143	-

Instrumenty dłużne wyceniane według zamortyzowanego kosztu brutto według terminów zapadalności

	31.12.2018	31.12.2017
Do 1 miesiąca	818	-
Od 3 miesięcy do 1 roku	473 913	-
Od 1 roku do 5 lat	2 850 186	-
Powyżej 5 lat	8 635 464	-
Instrumenty dłużne wyceniane według zamortyzowanego kosztu, razem	11 960 381	-

27. INSTRUMENTY FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

	31.12.2018	31.12.2017
INSTRUMENTY DŁUŻNE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Wartość bilansowa	
Obligacje skarbowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	11 941	-
Obligacje emitowane przez podmioty niefinansowe	53 612	-
Obligacje zamienne na akcje podmiotów niefinansowych	58 201	-
Instrumenty kapitałowe	80 059	-
Jednostki uczestnictwa	608	-
Instrumenty dłużne wyceniane według zamortyzowanego kosztu, razem	204 421	-

Zmiana stanu instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Stan na początek okresu	-	-
Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9	105 635	-
Zakup papierów	35 919	-
Sprzedaż papierów	(147)	-
Zmiana w wycenie według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 597	-
Zmiana odsetek należnych, z tytułu różnic kursowych, dyskonta i premii	4 799	-
Instrumenty dłużne przejęte w wyniku połączenia jednostek	47 318	-
Pozostałe zmiany	3 300	-
Stan na koniec okresu	204 421	-

Instrumenty finansowe brutto wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności:

	31.12.2018	31.12.2017
Bez terminu zapadalności	127 168	-
Do 1 miesiąca	468	-
Od 1 roku do 5 lat	13 232	-
Powyżej 5 lat	63 796	-
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, razem	204 664	-

Poniższa tabela prezentuje wartość papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w podziale na wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz obligatoryjnie wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Zaklasyfikowane obowiązkowo do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na moment początkowego ujęcia	77 496	-
Wyznaczone do ujęcia w kategorii wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na moment początkowego ujęcia	126 925	-
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, razem	204 421	-

28. PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

	31.12.2018	31.12.2017
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE		
Obligacje emitowane przez banki	516 084	-
Obligacje skarbowe emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego	15 359 255	-
PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY	15 875 339	-

Wycena dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody dokonywana jest w oparciu o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych przy użyciu bieżących rynkowych stóp procentowych, z uwzględnieniem ryzyka kredytowego emitenta w wysokości odpowiadającej parametrom obserwowanym na rynku dla transakcji o podobnym ryzyku kredytowym i horyzoncie czasowym. Wycena nie uwzględnia założeń, które nie mogą być zaobserwowane bezpośrednio na rynku.

Zmiana stanu papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody:

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Stan na początek okresu	-	-
Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9	6 834 249	-
Zakup papierów	13 343 720	-
Sprzedaż papierów	(17 544 720)	-
Zmiana w wycenie według wartości godziwej przez całkowite dochody	22 947	-
Zmiana w wycenie według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 275	-
Obligacje przejęte w wyniku połączenia jednostek	13 193 469	-
Zmiana odsetek należnych, z tytułu różnic kursowych, dyskonta i premii	14 399	-
Stan na koniec okresu	15 875 339	-

Papiery wartościowe brutto wyceniane według wartości godziwej przez całkowite dochody według terminów zapadalności:

	31.12.2018	31.12.2017
Od 3 miesięcy do 1 roku	7 112 515	-
Od 1 roku do 5 lat	6 264 867	-
Powyżej 5 lat	2 497 957	-
Papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, razem	15 875 339	-

Poniższa tabela prezentuje zyski i straty dotyczące papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, które w danym okresie zostały ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, a następnie zostały wyksięgowane z kapitału własnego i ujęte w wyniku finansowym za dany okres 12 miesięcy do 31 grudnia 2018 roku.

PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

12 miesięcy do 31.12.2018

Zyski ujęte bezpośrednio w kapitale własnym a następnie przeniesione z kapitału własnego i ujęte w wyniku finansowym	39 507
Straty ujęte bezpośrednio w kapitale własnym a następnie przeniesione z kapitału własnego i ujęte w wyniku finansowym	(303)
Razem	39 204

29. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Na dzień 31.12.2018 r. Grupa posiadała nieruchomość inwestycyjną w postaci gruntu niezabudowanego o powierzchni 46,85 ha we Wrocławiu Marszowicach.

Wartość godziwa nieruchomości w kwocie 55 868 tys. zł została oszacowana na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego w dniu 6 grudnia 2018 r. przez zewnętrznego rzeczoznawcę majątkowego na kwotę 62 076 tys. zł oraz uwzględnieniu w wycenie dodatkowych ryzyk związanych z nieruchomością inwestycyjną.

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Saldo otwarcia	54 435	54 466
Aktualizacja wartości	1 433	(31)
Saldo zamknięcia, z tego:	55 868	54 435
cena nabycia	12 246	12 246
przeszacowanie według wartości godziwej	43 622	42 189

30. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	31.12.2018	31.12.2017
Licencje	332 813	219 590
Inne wartości niematerialne	8 836	4 996
Nakłady na wartości niematerialne	179 118	63 754
Wartości niematerialne, razem	520 767	288 340

12 miesięcy do 31.12.2018	Licencje	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	Ogółem
WARTOŚĆ KSIĘGOWA BRUTTO				
Saldo na dzień 1 stycznia	494 486	12 244	64 897	571 627
<i>Zwiększenia:</i>	770 076	31 655	184 088	985 819
przeniesienie z nakładów	57 436	6 284	-	63 720
zakupy	11 684	336	151 773	163 793
nabycie w wyniku połączenia jednostek	700 956	25 035	32 315	758 306
<i>Zmniejszenia:</i>	(27 023)	(230)	(67 555)	(94 808)
przeniesienie z nakładów	-	-	(63 720)	(63 720)
sprzedaż, likwidacja, darowizna, niedobór	(27 061)	(192)	(1 508)	(28 761)
inne	38	(38)	(2 327)	(2 327)
Saldo na dzień 31 grudnia	1 237 539	43 669	181 430	1 462 638
UMORZENIE				
Saldo na dzień 1 stycznia	274 896	7 248	-	282 144
<i>Zmiany stanu:</i>	629 830	27 585	-	657 415
amortyzacja za rok obrotowy	95 385	2 844	-	98 229
sprzedaż, likwidacja, darowizna, niedobór	(26 779)	(134)	-	(26 913)
inne	561 224	24 875	-	586 099
Saldo na dzień 31 grudnia	904 726	34 833	-	939 559
ODPISY Z TYTUŁU TRWAŁEJ UTRATY WARTOŚCI				
Saldo na dzień 1 stycznia	-	-	1 143	1 143
<i>Zmiany stanu:</i>	-	-	1 169	1 169
aktualizacja odpisu	-	-	1 169	1 169
Saldo na dzień 31 grudnia	-	-	2 312	2 312
WARTOŚĆ KSIĘGOWA NETTO				
Saldo na dzień 1 stycznia	219 590	4 996	63 754	288 340
Saldo na dzień 31 grudnia	332 813	8 836	179 118	520 767

12 miesięcy do 31.12.2017	Licencje	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	Ogółem
WARTOŚĆ KSIĘGOWA BRUTTO				
Saldo na dzień 1 stycznia	730 283	18 985	46 159	795 427
<i>Zwiększenia:</i>	<i>109 170</i>	<i>2 730</i>	<i>118 666</i>	<i>230 566</i>
przeniesienie z nakładów	94 584	1 800	-	96 384
przeniesienie ze środków trwałych	367	-	-	367
zakupy	14 219	930	118 666	133 815
<i>Zmniejszenia:</i>	<i>(344 967)</i>	<i>(9 471)</i>	<i>(99 928)</i>	<i>(454 366)</i>
przeniesienie z nakładów	-	-	(96 384)	(96 384)
sprzedaż, likwidacja, darowizna, niedobór	(344 967)	(6 293)	(3 134)	(354 394)
inne	-	(3 178)	(410)	(3 588)
Saldo na dzień 31 grudnia	494 486	12 244	64 897	571 627
UMORZENIE				
Saldo na dzień 1 stycznia	534 349	12 832	-	547 181
<i>Zmiany stanu:</i>	<i>(259 453)</i>	<i>(5 584)</i>	<i>-</i>	<i>(265 037)</i>
amortyzacja za rok obrotowy	84 249	1 976	-	86 225
sprzedaż, likwidacja, darowizna, niedobór	(343 702)	(6 017)	-	(349 719)
inne	-	(1 543)	-	(1 543)
Saldo na dzień 31 grudnia	274 896	7 248	-	282 144
ODPISY Z TYTUŁU TRWAŁEJ UTRATY WARTOŚCI				
Saldo na dzień 1 stycznia	-	-	1 694	1 694
<i>Zmiany stanu:</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>(551)</i>	<i>(551)</i>
aktualizacja odpisu	-	-	(551)	(551)
Saldo na dzień 31 grudnia	-	-	1 143	1 143
WARTOŚĆ KSIĘGOWA NETTO				
Saldo na dzień 1 stycznia	195 934	6 153	44 465	246 552
Saldo na dzień 31 grudnia	219 590	4 996	63 754	288 340

W odniesieniu według wartości niematerialnych, które nie są jeszcze dostępne do użytkowania, tzn. będące w trakcie realizacji, Grupa na bieżąco identyfikuje przesłanki utraty wartości.

Grupa według stanu na 31.12.2018 r. oraz 31.12.2017 r. nie posiadała istotnych zobowiązań umownych zaciągniętych w związku z nabyciem wartości niematerialnych.

31. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	31.12.2018	31.12.2017
Środki trwałe, w tym:	474 568	488 482
grunty i budynki	192 895	225 119
sprzęt informatyczny	124 497	122 943
wyposażenie biurowe	36 239	26 717
pozostałe, w tym inwestycje w obcych środkach trwałych	120 937	113 703
Środki trwałe w budowie	36 707	12 165
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	511 275	500 647

Poniżej przedstawiono zmiany stanu rzeczowych aktywów trwałych w roku 2018 i 2017:

12 miesięcy do 31.12.2018	Grunty i budynki	Rzeczowe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
WARTOŚĆ KSIĘGOWA BRUTTO				
Saldo na dzień 1 stycznia	430 113	921 931	12 165	1 364 209
<i>Zwiększenia:</i>	16 159	448 431	48 221	512 811
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	3 155	20 166	-	23 321
zakupy	-	16 370	43 473	59 843
nabycie w wyniku połączenia jednostek	13 004	408 401	2 874	424 279
inne	-	3 494	1 874	5 368
<i>Zmniejszenia:</i>	(35 341)	(34 541)	(23 679)	(93 561)
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	-	(23 321)	(23 321)
sprzedaż, likwidacja, darowizna, niedobór, kradzież	(35 341)	(34 541)	(333)	(70 215)
inne	-	-	(25)	(25)
Saldo na dzień 31 grudnia	410 931	1 335 821	36 707	1 783 459
UMORZENIE (-)				
Saldo na dzień 1 stycznia	198 557	658 118	-	856 675
<i>Zmiany stanu:</i>	(4 470)	394 167	-	389 697
amortyzacja za rok obrotowy	10 378	81 058	-	91 436
sprzedaż, likwidacja, darowizna, niedobór	(15 259)	(31 368)	-	(46 627)
nabycie w wyniku połączenia jednostek	411	344 238	-	344 649
inne	-	239	-	239
Saldo na dzień 31 grudnia	194 087	1 052 285	-	1 246 372
ODPISY Z TYTUŁU TRWAŁEJ UTRATY WARTOŚCI (-)				
Saldo na dzień 1 stycznia	6 676	211	-	6 887
<i>Zmiany stanu:</i>	17 273	1 652	-	18 925
aktualizacja odpisu	17 301	1 863	-	19 164
inne	(28)	(211)	-	(239)
Saldo na dzień 31 grudnia	23 949	1 863	-	25 812
WARTOŚĆ KSIĘGOWA NETTO				
Saldo na dzień 1 stycznia	224 880	263 602	12 165	500 647
Saldo na dzień 31 grudnia	192 895	281 673	36 707	511 275

12 miesięcy do 31.12.2017	Grunty i budynki	Rzeczowe środki trwale	Środki trwałe w budowie	Ogółem
WARTOŚĆ KSIĘGOWA BRUTTO				
Saldo na dzień 1 stycznia	440 425	1 006 775	17 993	1 465 193
<i>Zwiększenia:</i>	4 269	84 998	31 572	120 839
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	3 862	32 722	-	36 584
zakupy	407	51 784	31 572	83 763
inne	-	492	-	492
<i>Zmniejszenia:</i>	(14 581)	(169 842)	(37 400)	(221 823)
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	-	(36 584)	(36 584)
sprzedaż, likwidacja, darowizna, niedobór, kradzież	(14 581)	(169 536)	-	(184 117)
inne	-	(306)	(816)	(1 122)
Saldo na dzień 31 grudnia	430 113	921 931	12 165	1 364 209
UMORZENIE (-)				
Saldo na dzień 1 stycznia	193 298	721 148	-	914 446
<i>Zmiany stanu:</i>	5 259	(63 030)	-	(57 771)
amortyzacja za rok obrotowy	10 529	77 372	-	87 901
sprzedaż, likwidacja, darowizna, niedobór	(5 270)	(140 144)	-	(145 414)
inne	-	(258)	-	(258)
Saldo na dzień 31 grudnia	198 557	658 118	-	856 675
ODPISY Z TYTUŁU TRWAŁEJ UTRATY WARTOŚCI (-)				
Saldo na dzień 1 stycznia	4 237	508	-	4 745
<i>Zmiany stanu:</i>	2 439	(297)	-	2 142
aktualizacja odpisu	2 439	(297)	-	2 142
Saldo na dzień 31 grudnia	6 676	211	-	6 887
WARTOŚĆ KSIĘGOWA NETTO				
Saldo na dzień 1 stycznia	242 890	285 119	17 993	546 002
Saldo na dzień 31 grudnia	224 880	263 602	12 165	500 647

Grupa według stanu na 31.12.2018 r. oraz 31.12.2017 r. nie posiadała istotnych zobowiązań umownych zaciągniętych w związku z nabyciem rzeczowych aktywów trwałych.

32. INNE AKTYWA

INNE AKTYWA:	31.12.2018	31.12.2017
Należności z tytułu umów z klientami:		
dłużnicy różni	14 698	68 092
przychody do otrzymania	145 260	86 454
rozliczenia z tytułu kart płatniczych	141 009	1 460
rozrachunki z tytułu ubezpieczeń	6 054	5 604
Pozostałe:		
rozliczenia ze spółką sekurytyzacyjną	119 721	87 699
rozrachunki międzybankowe i międzysystemowe	222 222	460
koszty do rozliczenia w czasie	50 409	34 767
rozrachunki z tytułu podatków i świadczeń publiczno-prawnych	70 115	70 461
pozostałe rozrachunki związane z działalnością leasingową	16 114	18 733
pozostałe	67 021	10 041
Inne aktywa brutto, razem	852 623	383 771
Odpisy aktualizujące wartość na należności od dłużników różnych	(89 970)	(82 730)
Inne aktywa netto, razem	762 653	301 041

33. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW

	31.12.2018	31.12.2017
Rachunki bieżące	599 176	285 008
Depozyty międzybankowe	183 006	18 131
Kredyty i pożyczki otrzymane	3 005 787	3 476 702
Inne zobowiązania	188 500	111 394
Zobowiązania wobec banków, razem	3 976 469	3 891 235

Nie doszło do złamania postanowień umownych i kowenantów związanych z sytuacją finansową Banku i obowiązkami informacyjnymi w 2018 i 2017 roku.

Zobowiązania wobec banków według terminów wymagalności

	31.12.2018	31.12.2017
Do 1 miesiąca	697 087	315 411
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	251 537	20 519
Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	874 229	507 906
Powyżej 1 roku do 5 lat	1 615 122	1 695 114
Powyżej 5 lat	538 494	1 352 285
Zobowiązania wobec banków, razem	3 976 469	3 891 235

34. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

	31.12.2018	31.12.2017
NIEBANKOWE PODMIOTY FINANSOWE	4 052 126	3 109 991
Rachunki bieżące	1 149 183	465 431
Depozyty terminowe	2 890 516	1 168 269
Kredyty i pożyczki otrzymane	-	1 475 684
Inne zobowiązania	12 427	607
KLIENCI INDYWIDUALNI	44 753 378	27 649 983
Rachunki bieżące	27 622 375	14 812 376
Depozyty terminowe	16 778 483	12 690 377
Inne zobowiązania	352 520	147 230
PODMIOTY GOSPODARCZE	37 339 344	24 662 821
Rachunki bieżące	25 998 247	14 414 954
Depozyty terminowe	10 262 953	9 912 792
Inne zobowiązania	1 078 144	335 075
W TYM ROLNICY INDYWIDUALNI	1 770 897	1 698 793
Rachunki bieżące	1 590 618	1 540 706
Depozyty terminowe	168 781	142 209
Inne zobowiązania	11 498	15 878
INSTYTUCJE SEKTORA BUDŻETOWEGO	1 046 860	906 102
Rachunki bieżące	721 146	642 122
Depozyty terminowe	307 176	262 046
Inne zobowiązania	18 538	1 934
Zobowiązania wobec klientów, razem	87 191 708	56 328 897

Zobowiązania wobec klientów według terminów wymagalności

	31.12.2018	31.12.2017
Do 1 miesiąca	71 468 046	40 743 575
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	6 453 966	6 504 661
Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	7 760 960	6 815 594
Powyżej 1 roku do 5 lat	1 505 530	801 570
Powyżej 5 lat	3 206	1 463 497
Zobowiązania wobec klientów, razem	87 191 708	56 328 897

35. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Zmiana stanu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Stan na początek okresu	2 471 966	398 059
Emisja dłużnych papierów wartościowych spółki sekuryzacyjnej	-	2 180 850
Wykup certyfikatów depozytowych	(285 000)	(109 000)
Zmiana z tytułu dyskonta, odsetek, prowizji i opłat od certyfikatów depozytowych rozliczanych według ESP, różnic kursowych	(7 542)	2 057
Stan na początek okresu	2 179 424	2 471 966

36. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

Na dzień 31 grudnia 2018 r. wartość bilansowa zobowiązań podporządkowanych wynosi 1 875 268 tys. zł (na 31.12.2017 r. wynosiła 1 645 102 tys. zł).

Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Stan na początek okresu	1 645 102	1 768 458
Zaciągnięcie pożyczek	172 000	-
Zmiana na odsetkach	(601)	(345)
Różnice kursowe	59 268	(123 011)
Stan na koniec okresu	1 875 769	1 645 102

37. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania z tytułu umów z klientami		
Wierzyciele różni	64 920	76 390
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	180 442	35 898
Przychody przyszłych okresów	169 815	75 722
Rozliczenia z tytułu umów rachunków powierniczych	70 778	138 871
Rozrachunki z tytułu ubezpieczeń	37 432	20 392
Pozostałe zobowiązania		
Rozrachunki międzybankowe i międzysystemowe	460 016	342 148
Rezerwy na koszty rzeczowe	267 908	159 650
Rezerwy na pozostałe zobowiązania wobec pracowników	245 070	134 096
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	44 997	28 990
Pozostałe rozliczenia publiczno-prawne	69 380	55 045
Pozostałe rozrachunki związane z działalnością leasingową	18 592	39 452
Pozostałe	82 291	24 901
Pozostałe zobowiązania, razem	1 711 641	1 131 555

38. REZERWY

	31.12.2018	31.12.2017
Rezerwa na restrukturyzację	171 889	10 479
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne zobowiązania	14 703	12 940
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	149 530	35 419
Rezerwa na sprawy sporne	62 156	7 109
Pozostałe rezerwy	39 134	10 906
Rezerwy, razem	437 412	76 853
	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Rezerwy na restrukturyzację		
Wartość bilansowa na początek okresu	10 479	29 523
Utworzenie rezerwy	157 613	1 602
Wykorzystanie rezerw	(19 972)	(20 884)
Rezerwa przejęta w wyniku połączenia jednostek	19 905	-
Inne zmiany	3 864	238
Wartość bilansowa na koniec okresu	171 889	10 479

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne zobowiązania		
Wartość bilansowa na początek okresu	12 940	13 332
Utworzenie rezerw	3 406	1 702
Rozwiązanie rezerw	(5 511)	(2 094)
Rezerwa przejęta w wyniku połączenia jednostek	3 868	-
Wartość bilansowa na koniec okresu	14 703	12 940
Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne		
Wartość bilansowa na początek okresu	35 419	42 659
Wpływ MSSF 9 na bilans otwarcia	38 193	-
Utworzenie rezerwy	198 995	32 277
Rozwiązanie rezerwy	(191 705)	(40 383)
Rezerwa przejęta w wyniku połączenia jednostek	63 221	-
Inne zmiany	5 407	866
Wartość bilansowa na koniec okresu	149 530	35 419
Rezerwy na sprawy sporne		
Wartość bilansowa na początek okresu	7 109	26 687
Utworzenie rezerwy	17 710	7 046
Wykorzystanie rezerw	(1 466)	(23 894)
Rozwiązanie rezerwy	(145)	(2 060)
Rezerwa przejęta w wyniku połączenia jednostek	39 014	-
Inne zmiany	(66)	(670)
Wartość bilansowa na koniec okresu	62 156	7 109
Pozostałe rezerwy		
Wartość bilansowa na początek okresu	10 906	8 840
Utworzenie rezerwy	1 356	11 764
Rozwiązanie rezerw	(5 074)	(5 747)
Rezerwa przejęta w wyniku połączenia jednostek	35 843	-
Inne zmiany	(3 897)	(3 951)
Wartość bilansowa na koniec okresu	39 134	10 906

Ryzyko prawne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku nie toczyły się postępowania przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organami administracji państwowej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności Banku, których wartość przekraczałyby 10% kapitałów własnych Banku.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku łączna wartość przedmiotu sporu w sprawach sądowych przeciwko Bankowi, a także łączna wartość przedmiotu sporu w sprawach sądowych z powództwa Banku jest mniejsza niż 10% kapitałów własnych Banku.

Wyrok w sprawie sposobu naliczania opłaty interchange

W dniu 6 października 2015 roku Sąd Apelacyjny wydał wyrok w sprawie sposobu naliczania opłaty interchange przez banki działające w porozumieniu. Sąd zmienił tym samym wyrok Sądu I instancji (Okręgowego) z roku 2013 poprzez oddalenie odwołań banków w całości, jednocześnie uwzględniając apelację Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), który kwestionował znaczące obniżenie przez Sąd I instancji kar pieniężnych. Oznacza to utrzymanie wymiaru kary z pierwotnej decyzji Prezesa UOKiK z dnia 29 grudnia 2006 roku, na mocy której nałożono na 20 banków, w tym Bank BGŻ S.A. oraz Fortis Bank Polska S.A. kary w związku z praktykami ograniczającymi konkurencję w postaci ustalania w porozumieniu opłat interchange od transakcji realizowanych z użyciem kart płatniczych systemów Visa i MasterCard w Polsce.

Całkowita kwota kary nałożona na Bank BGŻ BNP Paribas wynosiła 12 544 tys. zł, w tym: i) kara z tytułu działań Banku Gospodarki Żywnościowej w kwocie 9 650 tys. zł oraz ii) kara z tytułu działań Fortis Bank Polska S.A. (FBP) w kwocie 2 895 tys. zł. Bank zapłacił zasądzoną kwotę 19 października 2015 roku. Dnia 25 kwietnia 2016 roku Bank wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu. Orzeczeniem wydanym w dniu 25 października 2017 roku Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie i skierował sprawę do ponownego rozpoznania. Przejęcie podstawowej działalności Raiffeisen Bank Polska SA (RBPL) nie zmieniło sytuacji Banku w tym postępowaniu albowiem RBPL nie był stroną tego postępowania.

Roszczenia przedsiębiorców wobec Banku (opłata interchange)

Do dnia 31 grudnia 2018 roku Bank otrzymał łącznie 26 wniosków o zawezwanie do próby ugodowej od przedsiębiorców (marchandów) z tytułu płatności prowizji interchange od operacji dokonywanych za pomocą kart płatniczych (liczba wniosków nie uległa zmianie od 31.12.2017r.). Łączna wartość roszczeń ww. przedsiębiorców wynosi 986,06 mln zł, z których 975,99 mln zł dotyczy solidarnej odpowiedzialności Banku wraz z innymi bankami.

Postępowania wszczęte przez klientów Banku, którzy zawarli umowy kredytu walutowego oraz denominowanego i indeksowanego do CHF

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku Bank był pozwany w (100) stu sprawach sądowych, w których klienci Banku żądają bądź stwierdzenia nieważności umowy kredytu hipotecznego w zakresie udzielenia kredytu walutowego, denominowanego lub indeksowanego do waluty CHF, poprzez ustalenie, iż Bank udzielił kredytu w PLN bez denominacji do waluty obcej lub odszkodowania z tytułu nadużycia przez Bank prawa podmiotowego, w tym zasad współzycia społecznego i wprowadzenia klienta w błąd lub pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, jak również zwrotu spreadu.

Łączna wartość dochodzonych roszczeń w ww. sprawach wynosi 33,02 mln zł.

Rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne

Bank tworzy rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne („odprawy”), zgodnie z MSR 19. Rezerwa na odprawy wyliczana jest metodą aktuarialną prognozowanych uprawnień jednostkowych (ang. *Projected Unit Credit*) przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych. Podstawą do obliczenia rezerwy dla pracowników jest przewidywana kwota odprawy, jaką Bank zobowiązuje się wypłacić na podstawie Regulaminu Wynagradzania obowiązującego w Banku. Przewidywana kwota odprawy obliczana jest, jako iloczyn następujących czynników:

- przewidywanej kwoty podstawy wymiaru odprawy, zgodnie z zapisami Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy,
- przewidywanego wzrostu podstawy wymiaru od momentu wyceny do dnia wypłaty odprawy,
- współczynnika procentowego uzależnionego do stażu pracy (zgodnie z zapisami Regulaminu Wynagradzania),
- stopnia nabycia prawa do świadczenia, indywidualnego dla każdego pracownika i proporcjonalnego do jego stażu pracy w Banku.

Obliczona w powyższy sposób kwota jest dyskontowana aktuarialnie na dzień zakończenia roku. Zgodnie z wymogami MSR 19 stopa dyskonta finansowego dla obliczenia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych, ustalana jest na podstawie rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych, których waluta i termin wykupu są zbieżne z walutą i szacunkowym terminem realizacji zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych. Dyskonto aktuarialne oznacza iloczyn dyskonta finansowego, prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby do momentu wypłaty odprawy, jako pracownika Banku i prawdopodobieństwa warunkującego wypłatę świadczenia (np. prawdopodobieństwa inwalidztwa). Kwota rocznych odpisów oraz prawdopodobieństwo obliczane są na bazie modeli, w których wzięte są pod uwagę trzy następujące ryzyka:

- możliwości zwolnienia się z pracy,
- ryzyko całkowitej niezdolności do pracy,
- ryzyko śmierci.

Możliwość zwolnienia się z pracy przez pracownika szacowana jest z zastosowaniem rozkładu prawdopodobieństwa, przy uwzględnieniu danych statystycznych Banku. Prawdopodobieństwo zwolnienia się pracownika jest uzależnione od wieku pracownika i jest stałe w ciągu każdego roku pracy. Ryzyko śmierci oraz inwalidztwa oszacowane zostało na podstawie analizy najnowszych danych statystycznych z polskich tabel trwania życia dla mężczyzn i dla kobiet oraz danych historycznych, publikowanych przez GUS i ZUS.

Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej aktualizowana jest w okresach rocznych na podstawie wyceny niezależnego aktuarium, a w okresach kwartalnych, na podstawie prognoz kwartalnych.

Analiza wrażliwości

Poniższa tabela prezentuje, jaki wpływ na zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych miałyby zmiany w odpowiednich założeniach aktuarialnych o 1 punkt procentowy na dzień 31.12.2018 r. oraz 31.12.2017 r.

	wzrost o 1 punkt procentowy	spadek o 1 punkt procentowy
31.12.2018		
stopa dyskontowa	(1 457)	1 736
stopa wzrostu wynagrodzeń	1 724	(1 474)
31.12.2017		
stopa dyskontowa	(1 208)	1 428
stopa wzrostu wynagrodzeń	1 424	(1 227)

Uzgodnienie wartości bieżącej zobowiązań z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych:

	31.12.2018	31.12.2017
Wartość na początek okresu	12 784	13 237
koszty bieżącego zatrudnienia	1 263	1 220
odsetki netto od zobowiązania netto	407	420
zyski lub straty aktuarialne	1 118	(1 857)
koszty przeszłego zatrudnienia	(4 073)	-
wypłacone świadczenia	(789)	(236)
transfery pracowników (emigracje)	(83)	-
transfery pracowników (imigracje)	3 868	-
Wartość na koniec okresu	14 495	12 784

39. ODROZCZONY PODATEK DOCHODOWY

W roku obrotowym nastąpiły następujące zmiany w odroczonym podatku dochodowym:

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Podstawa do podatku odroczonego na dzień 31.12.2018	Bilans otwarcia – z połączenia jednostek	Podstawa do podatku odroczonego na dzień 31.12.2017	Obciążenie wynikające ze zmiany stanu aktywa za 2018 r.	Podatek odniesiony do kapitału w związku ze zmianą MSSF9 *
Odsetki do zapłacenia naliczone od zobowiązań, w tym odsetki i dyskonto z tytułu certyfikatów depozytowych	417 560	286 350	210 075	(14 797)	-
Wycena instrumentów pochodnych i papierów wartościowych według wartości godziwej	438 881	87 221	259 184	15 612	1 634
Niezrealizowane zobowiązania z tytułu pozycji zabezpieczanych i instrumentów zabezpieczających	96 472	-	-	18 118	-
Kwoty odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe (niebędących kosztami uzyskania przychodu), wobec których przewidziane jest uprawdopodobnienie	3 783 098	630 148	1 799 307	36 241	214 720
Korekta wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego zapadłych instrumentów pochodnych	-	-	17 250	-	3 278
Przychody pobierane z góry oraz rozliczane według zamortyzowanego kosztu z uwzgl. efektywnej stopy procentowej	969 486	502 569	429 452	7 660	-
Rezerwa na odprawę emerytalną oraz rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	156 957	23 183	32 315	19 318	(16)
Pozostałe rezerwy na koszty osobowe	279 485	119 069	146 433	2 976	(3)
Rezerwy na koszty rzeczowe	332 511	73 645	185 784	14 230	-
Odpis z tytułu utraty wartości - środki trwałe, wartości niematerialne	31 124	1 536	7 844	4 132	-
Odpis z tytułu utraty wartości akcji i udziałów w jednostkach zależnych, stowarzyszonych	46 673	23 206	23 467	-	-
Podatek PCC z tytułu nabycia udziałów w jednostkach zależnych	77	-	77	-	-
Odpis z tytułu utraty wartości - obligacje, akcje	-	-	11 792	(2 241)	-
Zapłacone noty odszkodowawcze	8 871	-	8 755	22	-

Odpisy z tytułu utraty wartości należności leasingowych	62 702	-	68 697	1 959	(802)
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów przeznaczonych do sprzedaży dotyczące działalności leasingowej	64 083	-	5 715	2 945	8 145
Nadwyżka wartości podatkowej środków trwałych w leasingu nad wartością księgową należności	807 297	-	584 925	82 091	-
Opłaty wstępne do umów leasingowych	45 084	8 060	18 244	5 015	-
Przychody rozliczane w czasie dotyczące działalności leasingowej	17 418	-	9 681	2 439	-
Odpisy z tytułu utraty wartości - pozostałe aktywa	2 211	-	4 435	(417)	(6)
Wycena wartości papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	7 788	-	24 902	(3 246)	-
Pozostałe ujemne różnice przejściowe	19 239	(34 740)	16 582	6 457	-
Razem:	7 587 017	1 720 247	3 864 916	198 513	226 950

Podstawa aktywa rozpoznana w rachunku zysków i strat (w danym roku oraz w latach ubiegłych) oraz obciążenie wynikające ze zmiany stanu aktywa	7 579 229	1 720 247	3 840 014	201 759	-
Podstawa aktywów rozpoznanych z kapitałem z aktualizacji wyceny oraz obciążenie wynikające ze zmiany stanu aktywa	7 788	-	24 902	(3 246)	-

* Z wyłączeniem kwoty 25 tys. zł ujętej w rozliczeniu sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci CSK Leszno

Nierozpoznane aktywa z tytułu podatku odroczonego związane są z odpisami z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek, których nieściągalność nie zostanie uprawdopodobniona w przyszłości. Kwota niezuananych różnic przejściowych z tego tytułu wynosiła na 31.12.2018 r. 44 875 tys. z tys. zł, a na 31.12.2017 r. wynosiła 45 181 tys. zł

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Podstawa do podatku odroczonego na dzień 31.12.2018	Bilans otwarcia – z połączenia jednostek	Podstawa do podatku odroczonego na dzień 31.12.2017	Obciążenie wynikające ze zmiany stanu rezerwy za 2018r.	Podatek odniesiony do kapitału w związku ze zmianą MSSF9 *
Przychody do otrzymania z tytułu odsetek od należności	(926 898)	(251 813)	(532 079)	66 336	93 963
Wycena instrumentów pochodnych i papierów wartościowych według wartości godziwej	(560 700)	(177 026)	(260 372)	(22 727)	701
Koszty transakcyjne od udzielonych kredytów i pożyczek	(154 637)	(150 629)	-	(761)	-
Wycena wartości papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(181 997)	-	(196 497)	(2 755)	-

Różnica amortyzacji bilansowej i podatkowej dotycząca własnych środków trwałych Banku	(279 552)	(67 621)	(144 715)	(12 745)	(11)
Przychody do otrzymania - pozostałe	(265)	(187)	(1 353)	242	-
Koszty prac rozwojowych	(5 752)	-	(5 030)	(137)	-
Niezrealizowane zobowiązania z tytułu pozycji zabezpieczanych i instrumentów zabezpieczających	-	-	(12 610)	2 396	-
Koszty rozliczane w czasie dotyczące działalności leasingowej	(32 753)	(5)	(16 613)	(5 315)	-
Pozostałe dodatnie różnice przejściowe	(44 534)	(4 054)	(42 798)	(7 656)	-
Razem:	(2 187 088)	(651 335)	(1 212 067)	16 877	94 653

Podstawa rezerwy rozpoznana w rachunku zysków i strat (w danym roku oraz w latach ubiegłych) oraz obciążenie wynikające ze zmiany stanu rezerwy

(2 005 091)	(651 335)	(1 015 570)	19 632
-------------	-----------	-------------	--------

Podstawa rezerwy odnoszonej na kapitał z aktualizacji wyceny oraz obciążenie wynikające ze zmiany stanu rezerwy

(181 997)	-	(196 497)	(2 755)	-
-----------	---	-----------	---------	---

* Z wyłączeniem kwoty 11 tys. zł ujętej w rozliczeniu sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa w postaci CSK Leszno

PREZENTOWANE JAKO

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 435 369	734 335
--	------------------	----------------

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(409 332)	(230 293)
---	------------------	------------------

Razem	1 026 037	504 042
--------------	------------------	----------------

Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 034 313	512 045
--	------------------	----------------

Rezerwa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(8 276)	(8 003)
---	----------------	----------------

40. DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA

Grupa nie prowadziła działalności, która została zaniechana w 2018 roku bądź w 2017 roku.

41. PŁATNOŚCI W FORMIE AKCJI

W Banku obowiązuje „Polityka wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku BGŻ BNP Paribas S.A.”.

Zasady i założenia zawarte w Polityce gwarantują istnienie racjonalnej, zrównoważonej i podlegającej kontroli polityki wynagradzania, zgodnej z akceptowanym poziomem ryzyka, ze standardami i wartościami BGŻ BNP Paribas S.A. oraz z odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, w szczególności z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach oraz zaleceniami zawartymi w Dyrektywie CRD4.

Wynagrodzenie zmienne jakie mają przyznawane pracownicy Banku mający istotny wpływ na profil ryzyka jest podzielone na część przyznawaną w formie instrumentu finansowego (akcje fantomowe), a pozostała część - w formie pieniężnej. Obie części wynagrodzenia zmiennego podlegają odroczeniu na 3 lata jeżeli łączna wartość wynagrodzenia zmiennego za dany rok jest wyższa niż 50 tys. zł.

Wynagrodzenie zmienne, przyznane w akcjach fantomowych, wypłacane jest jako ekwiwalent pieniężny o wartości odpowiadającej ilości przyznanych akcji. Wypłata następuje po upływie okresu retencji.

Część pieniężna wynagrodzenia zmiennego regulowana jest przez MSR 19, zaś część przyznawana w akcjach fantomowych regulowana jest przez MSSF 2.

Instrumenty finansowe – zmiany w programie za 2018 i 2017 rok.

	2018		2017	
	Instrument finansowy		Instrument finansowy	
	liczba	wartość (tys. zł)	liczba	wartość (tys. zł)
Stan na początek okresu	85 342	6 285	84 646	6 252
przyznane w danym okresie	36 943	2 389	34 573	1 656
przyznane w ramach połączenia z Raiffeisen Bank Polska	107 328	5 045	-	-
wykonane w danym okresie	(46 700)	(3 035)	(33 877)	(1 623)
Stan na koniec okresu	182 913	10 684	85 342	6 285

W 2018 roku dokonane zostały płatności z tytułu realizacji praw do akcji fantomowych odroczonej (w ramach programu za rok 2014, 2015, 2016) w kwocie 3,035 mln złotych.

Poniższa tabela przedstawia warunki Planu Nabywania Akcji w roku 2018

Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych
Data ogłoszenia programu	21 czerwca 2012 – wejście w życie Uchwały Rady Nadzorczej zatwierdzającej Politykę Wynagradzania.
Data rozpoczęcia przyznania akcji fantomowych	13 marca 2018 roku
Data zakończenia przyznania akcji fantomowych	15 marca 2018 roku
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia wynagrodzenia odroczonego za lata 2014-2016, uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz mediany ceny akcji Banku BGŻ BNP Paribas S.A. na koniec każdego dnia roboczego (tj. kurs zamknięcia) z roku poprzedzającego rok realizacji jednostek (okres styczeń-grudzień). Konwersja wynagrodzenia zmiennego za 2017 rok na akcje fantomowe zostało wyliczone w oparciu o średnią arytmetyczną ze średniej ważonej wolumenem cen akcji Banku każdego dnia roboczego z Okresu Początkowego, którego długość wynosi 25 dni roboczych od 8 lutego 2018 r.
Mediana ceny akcji Banku BGŻ BNP Paribas S.A., do przeliczenia odroczonej akcji fantomowych na gotówkę	65,00 zł
Średnia ważona cen akcji Banku BGŻ BNP Paribas S.A. do przeliczenia wynagrodzenia zmiennego na akcje fantomowe	64,98 zł

42. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

Poniższa tabela przedstawia wartość pozycji zobowiązań udzielonych i otrzymanych.

	31.12.2018	31.12.2017
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	28 688 905	19 466 753
zobowiązania dotyczące finansowania	21 893 903	15 126 896
zobowiązania gwarancyjne	6 795 002	4 339 857
OTRZYMANE ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	18 164 389	12 009 299
zobowiązania o charakterze finansowym	12 384 011	10 871 719
zobowiązania o charakterze gwarancyjnym	5 780 378	1 137 580

Zobowiązania udzielone i otrzymane według terminów zapadalności

	31.12.2018	31.12.2017
Do 1 miesiąca	9 086 205	9 398 093
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 093 655	1 096 883
Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	7 936 311	3 803 102
Powyżej 1 roku do 5 lat	6 358 372	2 802 577
Powyżej 5 lat	3 214 362	2 366 098
Zobowiązania udzielone, razem	28 688 905	19 466 753
Do 1 miesiąca	549 684	55 546
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	195 630	206 278
Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 188 486	929 132
Powyżej 1 roku do 5 lat	3 033 670	247 115
Powyżej 5 lat	13 196 919	10 571 228
Zobowiązania otrzymane, razem	18 164 389	12 009 299

43. USTANOWIONE ZABEZPIECZENIA

Grupa posiadała następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych oraz zobowiązań strony trzeciej.

Zabezpieczenia ustanowione na aktywach Grupy

Poniższa tabela prezentuje wartość bilansową aktywów finansowych, które zostały ustanowione jako zabezpieczenia z tytułu zaciągniętych zobowiązań lub zobowiązań warunkowych.

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Banku	31.12.2018	31.12.2017
FUNDUSZ OCHRONY ŚRODKÓW GWARANTOWANYCH BFG		
wartość nominalna zabezpieczenia	470 000	320 000
rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
termin wykupu zabezpieczenia	25.04.2028	25.01.2024
wartość bilansowa zabezpieczenia	452 587	318 038

ZABEZPIECZENIE WYKONYWANYCH PRZEZ BM BGŻ BNP PARIBAS S.A. OPERACJI PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI ZDEPONOWANE W KDPW W RAMACH FUNDUSZU GWARANCYJNEGO GIEŁDY

środki pieniężne	3 265	3 265
------------------	-------	-------

ZABEZPIECZENIE ROZLICZEŃ TRANSAKCJI POCHODNYCH

wartość nominalna zabezpieczenia	105 037	51 853
rodzaj zabezpieczenia	lokaty „call” (należności od banków)	lokaty „call” (należności od banków)

ZABEZPIECZENIE ROZLICZEŃ SPV Z TYTUŁU SEKURYZACJI

wartość nominalna zabezpieczenia	2 178 530	2 211 208
rodzaj zabezpieczenia	należności stanowiące przedmiot transakcji sekuryzacji	należności stanowiące przedmiot transakcji sekuryzacji

Zabezpieczenia ustanowione na aktywach klienta

Bank nie ustanowił zabezpieczenia na aktywach klientów, które może sprzedać lub zastawić.

44. WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań Bank klasyfikuje do następujących kategorii:

Poziom 1

Aktywa i zobowiązania wyceniane na podstawie kwotowań rynkowych dostępnych na aktywnych rynkach dla identycznych instrumentów.

Poziom 2

Aktywa i zobowiązania wyceniane przy zastosowaniu technik wyceny opartych o bezpośrednio lub pośrednio zaobserwowane kwotowania rynkowe lub inne informacje bazujące na kwotowaniach rynkowych.

Poziom 3

Aktywa i zobowiązania wyceniane przy zastosowaniu technik wyceny w przypadku których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych.

Bank dokonuje okresowej oceny (co najmniej raz na kwartał) przyporządkowania poszczególnych aktywów i zobowiązań do poszczególnych poziomów hierarchii wartości godziwej. Podstawą klasyfikacji do poszczególnych poziomów hierarchii wyceny są dane wejściowe użyte do wyceny, czyli kwotowania rynkowe lub inne informacje. O klasyfikacji aktywa lub zobowiązania do danego poziomu hierarchii decyduje najniższy poziom danych wejściowych użyty do wyceny, mających istotny wpływ na wyznaczenie wartości godziwej.

W przypadku zmiany użytych danych wejściowych na dane o innym poziomie, np. w wyniku zmian metodologii wyceny lub zmian źródeł danych rynkowych, Bank dokonuje transferu aktywa lub zobowiązania do właściwego poziomu wyceny w okresie sprawozdawczym, w którym ta zmiana nastąpiła.

W 2018 roku Bank nie dokonywał zmian w sposobie wyceny według wartości godziwej, które skutkowałyby transferem składników aktywów i zobowiązań finansowych pomiędzy poziomami.

Na koniec 2018 roku poszczególne instrumenty zostały zaliczone do następujących poziomów wycen:

1. do pierwszego poziomu: obligacje skarbowe (wartość godziwą ustala się bezpośrednio poprzez odniesienie do publikowanych notowań cen z aktywnego rynku);
2. do drugiego poziomu: opcje na stopę procentową w EUR i GBP, opcje walutowe, bazowe swapy procentowo-walutowe zapadające w ciągu 10 lat, kontrakty FRA zapadające w ciągu 1 roku, transakcje FX Forward, NDF i FX swap zapadające w ciągu 1 roku, swapy towarowe, swapy procentowe zapadające w ciągu 10 lat, instrumenty strukturyzowane (wartość godziwą ustala się wykorzystując techniki wyceny oparte na dostępnych, weryfikowalnych danych rynkowych), bony pieniężne, obligacje korporacyjne notowane na rynku CATALYST (wartość godziwą ustala się przy wykorzystaniu technik wyceny opartych na dostępnych, weryfikowalnych danych rynkowych lub cena pochodzi z rynku o niewielkiej płynności)
3. do trzeciego poziomu: opcje na stopę procentową w PLN, opcje walutowe zapadające w okresie dłuższym niż 1 rok, transakcje FX Forward, NDF i FX swap zapadające w okresie dłuższym niż 1 rok, bazowe swapy procentowo-walutowe o zapadalności dłuższej niż 10 lat, swapy procentowe z terminem do zapadalności przekraczającym 10 lat, instrumenty strukturyzowane (wartość godziwą ustala się stosując techniki (modele) wyceny nieoparte na dostępnych weryfikowalnych danych rynkowych), obligacje korporacyjne poza notowanymi na rynku CATALYST, akcje nienotowane na GPW, kredyty preferencyjne (wartość godziwą ustala się przy zastosowaniu technik wyceny nieopartych na dostępnych weryfikowalnych danych rynkowych, czyli w pozostałych przypadkach niż opisane w punktach 1 i 2).

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej na trzy kategorie:

31.12.2018	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Suma
AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ:	15 887 437	711 224	2 799 292	19 397 953
Pochodne instrumenty finansowe	157	592 654	122 860	715 671
Instrumenty zabezpieczające	-	72 312	58 093	130 405
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	15 875 339	-	-	15 875 339
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 941	46 258	146 222	204 421
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-	2 416 249	2 416 249
Nieruchomość inwestycyjna	-	-	55 868	55 868
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ:	18	613 869	197 058	810 945
Pochodne instrumenty finansowe	18	586 742	197 058	783 818
Instrumenty zabezpieczające	-	27 127	-	27 127
31.12.2017	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Suma
AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ:	11 703 944	2 606 666	173 516	14 484 126
Pochodne instrumenty finansowe	-	429 190	45 231	474 421
Instrumenty zabezpieczające	-	32 730	-	32 730
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	11 703 944	2 144 746	73 850	13 922 540
Nieruchomości inwestycyjne	-	-	54 435	54 435
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ:	-	382 304	55 024	437 328
Pochodne instrumenty finansowe	-	382 304	45 406	427 710
Instrumenty zabezpieczające	-	-	9 618	9 618

Wartość godziwą instrumentów finansowych z poziomu 2 oraz 3 ustala się stosując techniki wyceny (np. modele), opisane w Nocie 3.

Dane wejściowe do wyceny instrumentów klasyfikowanych do poziomu 2 oraz 3 obejmują kursy walutowe, krzywe stóp procentowych, stawki referencyjne, zmienności kursów walutowych, stawek referencyjnych oraz indeksów giełdowych i cen akcji, punkty swapowe, basis spready, wartości indeksów giełdowych oraz ceny futures.

W przypadku pochodnych instrumentów finansowych zakwalifikowanych do poziomu 3 parametrem nieobserwowalnym są korelacje pomiędzy indeksami giełdowymi, korelacje pomiędzy kursami walutowymi a indeksami giełdowym oraz zmienności implikowane akcji notowanych na GPW oraz indeksu WIG20.

W przypadku obligacji komunalnych zakwalifikowanych do poziomu 3 parametrem nieobserwowalnym jest marża na ryzyko kredytowe w wysokości marży rynkowej dla instrumentów o podobnej charakterystyce. Wpływ zmian wysokości marży kredytowej na zmiany wartości godziwej ocenia się jako nieistotny.

Poniżej przedstawiono zestawienie zmian wyceny aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do poziomu 3, a także kwoty odniesione do rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z całkowitych dochodów.

	Pochodne instrumenty finansowe -aktywa	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej	Nieruchomości inwestycyjne	Pochodne instrumenty finansowe -pasywa	Instrumenty zabezpieczające-aktywa
Stan na początek okresu	45 231	-	54 435	(45 406)	-
Zmiana wynikająca z wdrożenia MSSF 9	-	104 984	-	-	-
Łączne zyski / straty ujęte w:	34 741	13 201	1 433	(159 127)	58 093
<i> rachunku zysków i strat</i>	<i>34 741</i>	<i>13 201</i>	<i>1 433</i>	<i>(159 127)</i>	<i>58 093</i>
Przejęte w wyniku połączenia jednostek	382 523	-	-	439 518	-
Nabycie	11 955	24 519	-	6 229	-
Sprzedaż	(124 854)	(147)	-	(95 314)	-
Transfery	-	3 300	-	-	-
Odpisy	-	(243)	-	-	-
Stan na koniec okresu	349 596	145 614	55 868	145 900	58 093
Niezrealizowany wynik wykazany w rachunku zysków i strat dla aktywów/ zobowiązań posiadanych na koniec okresu	(78 158)	13 288	1 433	(248 212)	58 093
	Pochodne instrumenty finansowe -aktywa	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Nieruchomości inwestycyjne	Pochodne instrumenty finansowe -pasywa	Instrumenty zabezpieczające-pasywa
Stan na początek okresu	23 252	56 166	54 466	(14 681)	-
Łączne zyski / straty ujęte w:	21 979	4 237	(31)	(30 725)	(9 618)
<i> rachunku zysków i strat</i>	<i>21 979</i>	<i>34</i>	<i>(31)</i>	<i>(30 725)</i>	<i>(9 618)</i>
<i> sprawozdaniu z całkowitych dochodów</i>	<i>-</i>	<i>4 203</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Nabycie	-	3 300	-	-	-
Sprzedaż	-	(137)	-	-	-
Transfery	-	22 076	-	-	-
Odpisy	-	(11 792)	-	-	-
Stan na koniec okresu	45 231	73 850	54 435	(45 406)	(9 618)
Niezrealizowany wynik wykazany w rachunku zysków i strat dla aktywów/ zobowiązań posiadanych na koniec okresu	21 979	34	(31)	(30 725)	(9 618)

Bank przeprowadza wycenienia wartości godziwej dyskontując wszystkie kontraktowe przepływy transakcji przy użyciu charakterystycznych dla każdej grupy transakcji krzywych stóp procentowych. W przypadku produktów nieposiadających harmonogramu spłat przyjmuje się, że wartość godziwa jest równa wartości bilansowej transakcji.

Krzywa stóp procentowych wykorzystywana do obliczenia wartości godziwej zobowiązań (np. depozytów klientów, depozytów międzybankowych) i należności (np. kredytów klientów, lokat międzybankowych) Banku składa się z:

- krzywej stóp procentowych wolnej od ryzyka kredytowego,
- kosztu pozyskania źródeł finansowania ponad wolną od ryzyka krzywą stóp procentowych,
- marży rynkowej będącej odzwierciedleniem ryzyka kredytowego w przypadku należności.

Przy konstruowaniu krzywej rentowności do wyznaczania wartości godziwej kredytów dokonuje się podziału kredytów na podportfele w zależności od typu i waluty produktu oraz rodzaju klienta. Dla każdego wyodrębnionego podportfela wyznacza się marżę uwzględniającą ryzyko kredytowe. Marża wyznaczana jest na podstawie marż stosowanych do kredytów danego typu udzielanych w ciągu ostatnich 6 miesięcy. Dla kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych, ze względu na brak nowych transakcji, podstawą do wyznaczenia marży odzwierciedlającej ryzyko kredytowe jest marża całego portfela danego typu kredytów hipotecznych. W przypadku niewystarczającej ilości kredytów, uniemożliwiającej wiarygodne określenie wysokości marży, zastosowana została średnia marża rynkowa dla produktów danego typu.

W poniższej tabeli przedstawiono wartość księgową i godziwą tych aktywów i zobowiązań finansowych, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku według ich wartości godziwej, a także poziom klasyfikacji wyceny. W przypadku wszystkich kategorii parametrem nieobserwowalnym są bieżąca marża na ryzyko kredytowe, koszt kapitału oraz bieżąca marża płynności, których wartości nie są kwotowane na aktywnym rynku.

31.12.2018	Wartość księgową	Wartość godziwa	Poziom
AKTYWA FINANSOWE			
Należności od banków	961 496	937 216	3
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	70 997 701	70 197 205	3
Instrumenty dłużne wyceniane według zamortyzowanego kosztu	11 939 238	12 040 963	1,2,3
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE			
Zobowiązania wobec banków	3 976 469	3 892 078	3
Zobowiązania wobec klientów	87 191 708	87 260 288	3
Zobowiązania podporządkowane	1 875 769	2 034 352	3
<hr/>			
31.12.2017	Wartość księgową	Wartość godziwa	Poziom
AKTYWA FINANSOWE			
Należności od banków	2 603 689	2 600 055	3
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	52 967 568	45 939 989	3
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE			
Zobowiązania wobec banków	3 891 235	3 909 461	3
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	56 328 897	56 432 669	3
Zobowiązania podporządkowane	1 645 102	1 802 804	3

a) Należności i zobowiązania od banków

Należności i zobowiązania od banków obejmują lokaty międzybankowe oraz rozrachunki międzybankowe. Wartość godziwa lokat/depozytów o stałym i zmiennym oprocentowaniu opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych

ustalanych na podstawie stóp procentowych na rynku pieniężnym dla pozycji o podobnym ryzyku kredytowym i okresie pozostałym do terminu wymagalności.

b) Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Szacowana wartość godziwa kredytów i pożyczek stanowi zdyskontowaną kwotę przyszłych przepływów środków pieniężnych do otrzymania przy zastosowaniu bieżących stóp rynkowych skorygowanych o rzeczywiste lub oszacowane marże osiągnięte w ciągu ostatnich 6 miesięcy dla poszczególnych grup produktów.

c) Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych

Wartość godziwa inwestycji w jednostkach zależnych i stowarzyszonych została przyjęta w wartości bilansowej wynoszącej 55 686 tys. zł.

d) Zobowiązania z tytułu pożyczki podporządkowanej

Zobowiązania obejmują pożyczki podporządkowane. Wartość godziwa pożyczki o zmiennym oprocentowaniu opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych ustalanych na podstawie stóp procentowych na rynku pieniężnym dla pozycji o podobnym ryzyku kredytowym i okresie pozostałym do terminu wymagalności.

e) Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa depozytów o stałym i zmiennym oprocentowaniu opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych ustalanych na podstawie stóp procentowych na rynku pieniężnym skorygowanych o rzeczywisty koszt pozyskania środków w ciągu ostatnich 3 miesięcy. W przypadku depozytów na żądanie przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest ich wartości bilansowej.

f) Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Wartość godziwą zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oszacowano stosując model dyskontujący przyszłe przepływy pieniężne wynikające z inwestycji, bazujący na rynkowych krzywych stóp procentowych skorygowanych o ryzyko kredytowe emitenta.

W poniższej tabeli przedstawiono informację dotyczącą kompensowania instrumentów finansowych na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku.

31.12.2018	Wartość brutto wykazywana w aktywach / pasywach finansowych	Wartość netto wykazywana w aktywach / pasywach finansowych	Wartość możliwa do kompensowania w ramach zawartych umów	Wartość Cash-Collateral	Wartość netto
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne handlowe	846 076	846 076	(404 885)	(133 270)	344 916
Razem	846 076	846 076	(404 885)	(132 270)	344 916
PASYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne handlowe	810 945	810 945	(404 885)	(350 619)	66 749
Razem	810 945	810 945	(404 885)	(350 619)	66 749

31.12.2017	Wartość brutto wykazywana w aktywach / pasywach finansowych	Wartość netto wykazywana w aktywach / pasywach finansowych	Wartość możliwa do kompensowania w ramach zawartych umów	Wartość Cash-Collateral	Wartość netto
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne handlowe	506 856	506 856	(260 256)	(18 399)	228 201
Razem	506 856	506 856	(260 256)	(18 399)	228 201
PASYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne handlowe	437 328	437 328	(260 256)	(103 732)	73 340
Razem	437 328	437 328	(260 256)	(103 732)	73 340

Możliwość kompensowania niewymagalnych należności i zobowiązań, jak również rozliczenie w kwocie netto w przypadku przedterminowego rozliczenia kontraktu, wynika z postanowień umów ramowych/ ISDA zawartych z kontrahentami.

45. LEASING

Leasing finansowy - zobowiązania

Grupa jest leasingobiorcą zaangażowanym w umowy leasingu finansowego, których przedmiotem jest wyposażenie oddziałów. Grupa rozpoznaje środki z tytułu leasingu finansowego jako aktywa trwałe.

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	31.12.2018	31.12.2017
Łączna kwota minimalnych opłat leasingowych	-	32
Niezrealizowane koszty finansowe	-	(14)
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych		18
Łączna kwota minimalnych opłat leasingowych według terminów zapadalności	31.12.2018	31.12.2017
do 1 roku	-	31
od 1 roku do 5 lat	-	1
Razem		32
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych według terminów zapadalności	31.12.2018	31.12.2017
do 1 roku	-	17
od 1 roku do 5 lat	-	1
Razem		18

Leasing operacyjny

Grupa jako leasingobiorca

Grupa posiada koszty z tytułu leasingu samochodów osobowych oraz leasingu urządzeń poligraficznych. Grupa ponosi także płatności z tytułu najmu lokali. Powyższe transakcje traktowane są jako leasing operacyjny. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności	31.12.2018	31.12.2017
do 1 roku	140 778	156 073
od 1 roku do 5 lat	424 824	236 121
powyżej 5 lat	129 853	-
Razem	695 455	392 194

Grupa jako leasingodawca

Grupa uzyskuje przychody z tytułu najmu lokali. Umowy te są traktowane jako umowy leasingu operacyjnego. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy lub zmiany ceny.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności	31.12.2018	31.12.2017
do 1 roku	12 115	8 130
od 1 roku do 5 lat	6 066	4 509
powyżej 5 lat	1 193	47
Razem	19 374	12 686

46. DZIAŁALNOŚĆ POWIERNICZA

Bank prowadzi działalność powierniczą polegającą na utrzymywaniu lub lokowaniu aktywów w imieniu Klientów. Aktywa te i związane z nimi przychody nie zostały wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, ponieważ nie należą do Banku/Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Biuro Usług Powierniczych prowadziło na rzecz klientów 557 rachunków papierów wartościowych. Wartość godziwa instrumentów finansowych klientów Biura Usług Powierniczych na ten dzień wynosiła 21 462 415 tys. zł.

W okresie sprawozdawczym przechowywano papiery wartościowe znajdujące się w publicznym obrocie i papiery w formie materialnej oraz papiery wartościowe znajdujące się w obrocie za granicą. W ramach świadczenia usług powierniczych na rzecz klientów Bank współpracował z kilkoma biurami maklerskimi. Bank pełni funkcje depozytariusza dla klientów i dla portfela własnego oraz dla praw pochodnych, jest reprezentantem podmiotu niebędącego uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i uczestnikiem rozliczającym.

47. AKCJONARIAT BANKU BGŻ BNP PARIBAS S.A

Na 31 grudnia 2018 r., struktura akcjonariatu Banku BGŻ BNP Paribas S.A., z wyszczególnieniem akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu, przedstawiała się następująco:

AKCJONARIUSZ	LICZBA AKCJI	% UDZIAŁU W KAPITALE ZAKŁADOWYM	LICZBA GŁOSÓW NA WALNYM ZGROMADZENIU	% UDZIAŁ W OGÓLNEJ LICZBIE GŁOSÓW NA WALNYM ZGROMADZENIU
BNP Paribas, łącznie:	130 850 464	88,76%	130 850 464	88,76%
<i>BNP Paribas bezpośrednio</i>	95 360 238	64,69%	95 360 238	64,69%
<i>BNP Paribas Fortis SA/NV bezpośrednio</i>	35 490 226	24,07%	35 490 226	24,07%
Pozostali	16 568 454	11,24%	16 568 454	11,24%
Ogółem	147 418 918	100,00%	147 418 918	100,00%

Kapitał akcyjny Banku według stanu na 31 grudnia 2018 r. wynosił 147 419 tys. zł.

Kapitał akcyjny dzielił się na 147 418 918 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, w tym: 15 088 100 akcji serii A, 7 807 300 akcji serii B, 247 329 akcji serii C, 3 220 932 akcji serii D, 10 640 643 akcji serii E, 6 132 460 akcji serii F, 8 000 000 akcji serii G, 5 002 000 akcji serii H, 28 099 554 akcji serii I, 2 500 000 akcji serii J, 10 800 000 akcji serii K oraz 49 880 600 akcji serii L.

W 2018 r. miało miejsce podwyższenie kapitału w drodze emisji akcji serii J, K i L.

W dniu 3 lipca 2018 r. nastąpiło zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego Banku przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z kwoty 84 238 318 zł, do kwoty 97 538 318 zł, czyli o kwotę 13 300 000 zł w drodze emisji:

- 2 500 000 akcji zwykłych na okaziciela serii J obejmowanych po cenie emisyjnej wynoszącej 60,15 zł za jedną akcję oraz
- 10 800 000 akcji zwykłych imiennych serii K obejmowanych po cenie emisyjnej wynoszącej 60,15 zł za jedną akcję.

Podwyższenie kapitału zakładowego nastąpiło na podstawie uchwały nr 37 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku BGŻ BNP Paribas S.A. z dnia 18 maja 2018 r.

Natomiast w dniu 31 października 2018 r. nastąpiło zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego Banku przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z kwoty 97 538 318 zł, do kwoty 147 418 918 zł, w drodze emisji:

- 49 880 600 akcji zwykłych imiennych serii L o wartości nominalnej 1,00 zł każda w związku z podziałem Raiffeisen Bank Polska S.A. (RBPL) w trybie art. 529 § 1 pkt 4 Kodeksu spółek handlowych.

Podwyższenie kapitału zakładowego nastąpiło na podstawie uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku BGŻ BNP Paribas S.A. z dnia 24 sierpnia 2018 r.

Akcje Banku to akcje zwykłe na okaziciela oraz akcje imienne (według stanu na 31 grudnia 2018 r. – 67 005 515 akcji Banku stanowiły akcje imienne, w tym 4 akcje serii B).

Z akcjami zwykłymi na okaziciela nie są związane żadne specjalne uprawnienia kontrolne.

4 akcje imienne Banku serii B są akcjami uprzywilejowanymi, których przywilej obejmuje prawo uzyskania wypłaty pełnej sumy nominalnej przypadającej na akcję w razie likwidacji Banku, po zaspokojeniu wierzycieli, w pierwszej kolejności przed wypłatami przypadającymi na akcje zwykłe, które to wypłaty wobec wykonania przywileju mogą nie pokryć sumy nominalnej tych akcji.

Statut Banku nie wprowadza jakichkolwiek ograniczeń odnośnie wykonywania prawa głosu, jak również nie zawiera postanowień, zgodnie z którymi prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych. Każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Banku. Statut Banku nie wprowadza ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych wyemitowanych przez Bank.

Na 31 grudnia 2018 r. żaden spośród członków Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku nie deklarował posiadania akcji Banku BGŻ BNP Paribas S.A., co nie uległo zmianie od dnia przekazania raportu za III kwartał 2018 r., tj. od 15 listopada 2018 r.

Zobowiązanie inwestorskie BNP Paribas dotyczące płynności akcji Banku

Zgodnie z zobowiązaniem podjętym przez BNP Paribas SA wobec Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), złożonym we wrześniu 2014 r., liczba akcji Banku w wolnym obrocie powinna była zostać zwiększona do co najmniej 12,5% do 30 czerwca 2016 r. oraz do co najmniej 25% plus jedna akcja najpóźniej do końca 2018 r., z zastrzeżeniem, że gdyby osiągnięcie deklarowanej ilości akcji w wolnym obrocie w tym terminie było nieuzasadnione z uwagi na wystąpienie nieprzewidzianych lub wyjątkowych warunków rynkowych lub narażałoby grupę BNP Paribas na nieuzasadnione straty finansowe, BNP Paribas niezwłocznie przystąpi do rozmów z KNF, w celu uzgodnienia zmienionego harmonogramu osiągnięcia takiej ilości akcji w wolnym obrocie.

W dniu 31 maja 2016 r. Zarząd Banku BGŻ BNP Paribas S.A. powziął informację, że KNF na posiedzeniu w dniu 31 maja 2016 r. jednogłośnie zaakceptowała zmianę terminu realizacji zobowiązania inwestorskiego BNP Paribas SA z siedzibą w Paryżu dotyczącego zwiększenia płynności akcji Banku na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zmiana terminu realizacji zobowiązania inwestorskiego BNP Paribas SA, uzasadniona nieprzewidzianą niekorzystną zmianą warunków rynkowych w stosunku do momentu złożenia powyższego zobowiązania, polega na tym, że KNF uzna zobowiązanie za wykonane, jeśli płynność akcji Banku BGŻ BNP Paribas S.A. osiągnie poziom co najmniej 12,5% akcji do końca 2018 r. oraz 25% plus jedna akcja do końca 2020 r.

W dniu 14 września 2018 r. KNF odebrała od BNP Paribas SA zobowiązania dotyczące ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem. W ramach złożonych zobowiązań BNP Paribas SA zobowiązał się do zwiększenia płynności akcji Banku na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie do co najmniej 25% plus 1 akcja w terminie najpóźniej do końca 2023 r.

48. KAPITAŁ ZAPASOWY I POZOSTAŁE KAPITAŁY

Poniższa tabela przedstawia zmiany w kapitale zapasowym i pozostałych kapitałach rezerwowych:

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Kapitał zapasowy		
Stan na początek okresu	5 127 086	5 108 418
Emisja akcji	3 986 814	-
Koszty emisji	(2 867)	-
Pozostałe	-	18 668
Stan na koniec okresu	9 111 033	5 127 086
Pozostałe kapitały rezerwowe		
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	627 154	627 154
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny	141 179	141 988
Pozostałe kapitały rezerwowe	580 864	282 475
Razem	1 349 197	1 051 617
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony z zysku netto		
Stan na początek okresu	627 154	577 766
Przeniesienie z zysków lat ubiegłych	-	49 388
Stan na koniec okresu	627 154	627 154

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny		
Stan na początek okresu	141 988	(497)
Zysk/Strata netto z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	174 113
Zysk/Strata netto z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody	789	-
Wycena świadczeń pracowniczych metodą aktuarialną	(1 107)	1 849
Podatek dochodowy odroczony	(491)	(33 477)
Stan na koniec okresu	141 179	141 988
Pozostałe kapitały rezerwowe		
Stan na początek okresu	282 475	282 475
Przeniesienie z zysków z lat ubiegłych	298 389	-
Stan na koniec okresu	580 864	282 475
Wynik z lat ubiegłych		
Stan na początek okresu	16 815	17 561
Przeniesienie z zysków z bieżącego okresu	(18 682)	27 472
Wdrożenie MSSF 9	(407 752)	-
Inne	1 405	(28 218)
Stan na koniec okresu	(408 214)	16 815

Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody / dostępnych do sprzedaży

	2018		2017	
	Wartość brutto	Podatek odroczony	Wartość brutto	Podatek odroczony
Stan na początek okresu	166 133	(31 014)	(7 980)	1 590
zyski/straty z tytułu wyceny według wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(38 415)	6 748	148 570	(27 751)
przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody/dostępnych do sprzedaży	39 204	(7 449)	25 543	(4 853)
Stan na koniec okresu	166 922	(31 715)	166 133	(31 014)

49. WYPŁACONE DYWIDENDY

W Grupie za 2017 rok nie była wypłacona dywidenda. Zarząd Banku nie będzie rekomendował wypłacenia dywidendy za 2018 rok.

50. PODZIAŁ ZYSKU

Zgodnie z Uchwałą z dnia 18 maja 2018 roku Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BGŻ BNP Paribas zysk netto za 2017 rok w kwocie 298 389 tys. zł został przeznaczony na kapitał rezerwowy.

51. ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Dla potrzeb sprawozdania z przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	31.12.2018	31.12.2017
Kasa i środki w Banku Centralnym (Nota 18)	2 897 123	998 035
Rachunki bieżące banków i inne należności	225 425	1 645 170
Lokaty międzybankowe	298 837	800 000
Kredyty i pożyczki	4 078	-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych, razem	3 425 463	3 443 205

52. INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH

Różnice między bilansowymi zmianami stanu pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanych w działalności operacyjnej.

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Zmiana stanu należności od banków		
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(1 642 193)	1 370 059
Przejęcie RBPL	(770 784)	-
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(2 481 797)	(1 295 427)
Zmiana stanu należności od banków, razem	68 820	74 632
Zmiana stanu należności od klientów wycenianych według zamortyzowanego kosztu		
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(17 116 815)	2 054 347
Implementacja MSSF 9	897 759	-
Przejęcie RBPL	18 229 358	-
Zmiana stanu należności od klientów wyceniane według zamortyzowanego kosztu, razem	2 010 302	2 054 347

	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(1 362 807)	1 853 698
Przejęcie RBPL	1 201 752	-
Splata długoterminowych kredytów otrzymanych	(1 899 454)	(2 223 098)
Zaciągnięcie długoterminowych kredytów od innych banków	-	105 805
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków, razem	(2 060 509)	(263 595)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	30 853 033	1 750 489
Przejęcie RBPL	(34 929 564)	-
Splata długoterminowych kredytów otrzymanych	1 366 343	(291 002)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów, razem	(2 710 188)	1 459 487
Przepływ z działalności operacyjnej – inne korekty	12 miesięcy do 31.12.2018	12 miesięcy do 31.12.2017
Różnice kursowe od zobowiązań podporządkowanych	59 268	(123 011)
Podatek od instytucji finansowych	221 796	205 866
Rachunkowość zabezpieczeń	-	(12 971)
Wycena papierów wartościowych przez rachunek zysków i strat	-	2 513
Utworzenie odpisu na papiery wartościowe	(164)	11 792
Pozostałe korekty	(16 376)	1 870
Przepływ z działalności operacyjnej – inne korekty, razem	264 524	86 059

53. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Bank BGŻ BNP Paribas S.A. jest podmiotem należącym do Grupy Kapitałowej BNP Paribas S.A.

Bank BGŻ BNP Paribas S.A. jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej BGŻ BNP Paribas S.A.

W skład Grupy Kapitałowej BGŻ BNP Paribas S.A. na dzień 31 grudnia 2018 roku wchodzi jednostka dominująca Bank BGŻ BNP Paribas S.A. oraz jej jednostki zależne:

1. BANKOWY FUNDUSZ NIERUCHOMOŚCIOWY ACTUS SP. Z O.O. („ACTUS”).
2. TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH BGŻ BNP PARIBAS S.A. („TFI”)
3. BNP PARIBAS LEASING SERVICES SP. Z O.O. („LEASING”).
4. BNP PARIBAS GROUP SERVICE CENTER S.A.(„GSC”)
5. CAMPUS LESZNO SP. Z O.O.
6. BGZ POLAND ABS1 DAC („SPV”).
7. BNP PARIBAS FINANCIAL SERVICES SP. Z O.O.
8. BNP PARIBAS SOLUTIONS SPÓŁKA Z O.O.
9. RAIFFEISEN TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.

Wszystkie transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązаныmi wynikały z bieżącej działalności operacyjnej i obejmowały przede wszystkim kredyty, depozyty, transakcje na instrumentach pochodnych oraz przychody i koszty z tytułu usług doradczych i pośrednictwa finansowego.

Transakcje z podmiotami będącymi udziałowcami BGŻ BNP Paribas S.A. oraz podmiotami powiązanymi

31.12.2018	BNP Paribas S.A.	BNP Paribas Fortis S.A.	Pozostała grupa kapitałowa BNP Paribas S.A.	Kluczowy personel	Razem
AKTYWA	595 282	22 349	170 046	28	787 705
Należności z tytułu rachunków bieżących, kredytów i lokat	200 648	19 479	164 139	-	384 266
Pochodne instrumenty finansowe	265 576	1 034	-	-	266 610
Instrumenty zabezpieczające	128 568	1 836	-	-	130 404
Inne aktywa	490	-	5 907	28	6 425
ZOBOWIĄZANIA	2 054 013	14 753	478 496	3 905	2 551 167
Z tytułu rachunków bieżących, depozytów	183 846	14 747	216 525	3 904	419 022
Z tytułu zobowiązań podporządkowanych	1 621 433	-	258 589	-	1 880 022
Pochodne instrumenty finansowe	228 530	-	-	-	228 530
Instrumenty zabezpieczane	18 912	-	-	-	18 912
Inne zobowiązania	1 292	6	3 382	1	4 681
ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE					
Zobowiązania udzielone dotyczące finansowania	-	-	121 984	64	122 048
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	140 757	180 131	346 431	-	667 319
Zobowiązania otrzymane	147 640	122 649	517 510	-	787 799
Instrumenty pochodne (nominał)	38 122 093	249 054	-	-	38 371 147
Instrumenty pochodne zabezpieczające (nominał)	7 896 881	30 100	-	-	7 926 981
12 miesięcy do 31.12.2018					
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	1 552	3 563	(58 146)	(63)	(53 094)
Przychody z tytułu odsetek	1 894	750	-	-	2 644
Koszty z tytułu odsetek	(41 959)	(342)	(51 783)	(64)	(94 148)
Przychody z tytułu opłat i prowizji	-	155	11 420	1	11 576
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(804)	-	(81)	-	(885)
Wynik na działalności handlowej	67 983	3 140	-	-	71 123
Pozostałe przychody operacyjne	-	-	3 123	-	3 123
Pozostałe koszty operacyjne	(25 325)	(45)	(20 978)	-	(46 348)
Ogólne koszty administracyjne	(237)	(95)	153	-	(179)

31.12.2017	BNP Paribas S.A.	BNP Paribas Fortis S.A.	Pozostała grupa kapitałowa BNP Paribas S.A.	Kluczowy personel	Razem
AKTYWA	1 730 525	32 927	5 661 299	38	7 424 789
Należności z tytułu rachunków bieżących, kredytów i lokat	1 466 676	16 861	902 976	3	2 386 516
Pochodne instrumenty finansowe	263 483	16 066	-	-	279 549
Inne aktywa	366	-	4 758 323	35	4 758 724
ZOBOWIĄZANIA	2 901 637	33 249	5 186 468	4 113	8 125 467
Z tytułu otrzymanych kredytów	1 324 886	33 080	1 306 853	-	2 664 819
Z tytułu rachunków bieżących, depozytów	-	-	1 752 397	4 113	1 756 510
Z tytułu zobowiązań podporządkowanych	1 398 737	-	250 822	-	1 649 559
Pochodne instrumenty finansowe	177 919	169	-	-	178 088
Inne zobowiązania	95	-	1 876 396	-	1 876 491
ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE					
Zobowiązania udzielone dotyczące finansowania	197	18	134	44	393
Zobowiązania otrzymane	459	78	341	-	878
Instrumenty pochodne (nominał)	71 725	313	55	-	72 093
12 miesięcy do 31.12.2017					
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	13 655	(2 232)	19 969 766	(7)	19 981 182
Przychody z tytułu odsetek	335	882	1 289	-	2 506
Koszty z tytułu odsetek	(39 158)	(2 100)	(39 321)	(7)	(80 586)
Przychody z tytułu opłat i prowizji	-	356	17 963 054	-	17 963 410
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(510)	(28)	(455)	-	(993)
Przychody z tytułu dywidend	-	-	33 462	-	33 462
Wynik na działalności handlowej	86 611	(1 342)	510	-	85 779
Pozostałe przychody operacyjne	-	-	2 111 410	-	2 111 410
Pozostałe koszty operacyjne	(33 623)	-	(47 212)	-	(80 835)
Ogólne koszty administracyjne	-	-	(52 971)	-	(52 971)

Wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd	31.12.2018	31.12.2017
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	15 199	14 563
Świadczenia długoterminowe	6 546	5 907
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	90	3 698
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	3 101
Płatności w formie akcji	2 099	1 279
RAZEM	23 934	28 548
Rada Nadzorcza	31.12.2018	31.12.2017
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 861	2 011
RAZEM	1 861	2 011

54. INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI

Sprawozdawczość według segmentów

Grupa podzieliła swoją działalność oraz zastosowała identyfikację przychodów i kosztów oraz aktywów i zobowiązań na następujące sprawozdawcze segmenty operacyjne: Bankowość Detaliczna i Biznesowa, Bankowość Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Bankowość Korporacyjna, Bankowość Korporacyjna i Instytucjonalna (CIB) oraz Pozostała działalność obejmująca działalność Pionu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Corporate Center. Dodatkowo zaprezentowany został wynik klientów Agro, tj. rolników indywidualnych oraz przedsiębiorstw z branży rolno-spożywczej oraz wynik segmentu Personal Finance. Wyniki tych segmentów przecinają się z podstawowymi segmentami operacyjnymi, są one jednak dodatkowo oddzielnie monitorowane w sprawozdawczości zarządczej Grupy. Przyjęty podział odzwierciedla zasady klasyfikacji klientów do poszczególnych segmentów zgodnie z modelem biznesowym Grupy, który opiera się na kryteriach podmiotowych, finansowych oraz rodzaju prowadzonej działalności. Segmentacja przedsiębiorstw odbywa się natomiast przy użyciu kodów klasyfikacji działalności.

Monitorowanie wyników zarządczych w Grupie uwzględnia wszystkie elementy składowe rachunku zysków i strat danego segmentu do poziomu zysku brutto, tj. dla każdego segmentu wykazywane są przychody, koszty oraz odpisy netto z tytułu utraty wartości. Przychody zarządcze uwzględniają przepływy środków między segmentami klientów a jednostką zarządzającą aktywami i pasywami, wyceniane przy użyciu wewnętrznych transferowych cen funduszy opartych o ceny rynkowe oraz marże płynności określone dla danej wymagalności/zapadalności oraz waluty. Koszty zarządcze segmentów obejmują koszty bezpośrednie ich działalności oraz koszty alokowane zgodnie z przyjętym w Grupie modelem alokacji. Dodatkowo wynik zarządczy segmentów może uwzględniać rozliczenia linii biznesowych z tytułu świadczonych pomiędzy nimi usług – dane te przypisane są poszczególnym klientom Grupy.

Działalność operacyjna Grupy prowadzona jest jedynie na terytorium Polski. Nie można wyróżnić istotnych różnic w ryzykach, na które mogłoby mieć wpływ położenie geograficzne placówek Grupy, dlatego odstąpiono od ujawniania sprawozdania według informacji geograficznych.

Grupa stosuje ujednoczone i szczegółowe zasady dla wszystkich wyodrębnionych segmentów. W przypadku przychodów, poza ich standardowymi pozycjami, wyodrębnione są elementy składowe wyniku z tytułu odsetek segmentów – tj. przychody i koszty zewnętrzne oraz wewnętrzne. W przypadku kosztów działania, Grupa dokonuje alokacji kosztów pośrednich do poszczególnych segmentów działalności w pozycji Alokacja kosztów (wewnętrzne). Koszty związane z integracją banków BNP Paribas Bank Polska i Raiffeisen Bank Polska prezentowane są w całości w segmencie Pozostałe. Ze względu na specyfikę Grupy, nie występują istotne zjawiska sezonowości lub cykliczności. Grupa świadczy usługi finansowe, na które popyt ma charakter stabilny, a wpływ sezonowości jest nieistotny.

Charakterystyka segmentów operacyjnych

Segment Bankowości Detalicznej i Biznesowej oferuje kompleksową obsługę klientów indywidualnych, w tym klientów bankowości prywatnej (*Wealth Management*), tj. lokujących za pośrednictwem Grupy aktywa w wysokości minimum 1 mln zł oraz klientów biznesowych (mikroprzedsiębiorstw), w tym:

- przedsiębiorców non-Agro, nieprowadzących pełnej sprawozdawczości finansowej, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o rachunkowości, spełniających kryterium rocznych przychodów netto za poprzedni rok obrotowy poniżej 2 mln euro;
- przedsiębiorców Agro, nieprowadzących pełnej sprawozdawczości finansowej, spełniających kryterium rocznych przychodów netto za poprzedni rok obrotowy poniżej 2 mln euro, prowadzących działalność sklasyfikowaną według wybranych kodów PKD 2007;
- profesjonalistów: przedsiębiorców nieprowadzących pełnej sprawozdawczości finansowej zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o rachunkowości i wykonujących zawody zdefiniowane w odrębnym dokumencie;
- rolników indywidualnych, dla których zaangażowanie kredytowe Grupy wobec Klienta wynosi mniej niż 3 mln zł
- rolników indywidualnych, dla których zaangażowanie kredytowe Grupy wobec klienta znajduje się w przedziale od 3 mln zł i poniżej 4 mln zł, gdy zabezpieczenie na użytkach rolnych pokrywa co najmniej 50% zaangażowania kredytowego;
- organizacje non-profit (np. fundacje i stowarzyszenia);
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe.

Usługi finansowe Segmentu Bankowości Detalicznej i Biznesowej obejmują prowadzenie rachunków bieżących i kont lokacyjnych, przyjmowanie depozytów terminowych, udzielanie kredytów mieszkaniowych, kredytów gotówkowych, pożyczek hipotecznych, kredytów odnawialnych w rachunku bieżącym, kredytów przeznaczonych dla mikroprzedsiębiorstw, wydawanie kart debetowych i kredytowych, obsługę zagranicznych przekazów gotówkowych, zawieranie transakcji wymiany walutowej, sprzedaż produktów ubezpieczeniowych oraz innych usług o mniejszym znaczeniu dla dochodów Grupy. W ramach segmentu Bankowości Detalicznej i Biznesowej wykazywane są również: salda i wyniki bankowości bezpośredniej BGŻ Optima, wyniki osiągnięte na działalności maklerskiej oraz z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Klienci Bankowości Detalicznej i Biznesowej obsługiwani są przez Oddziały Banku oraz kanały alternatywne, tj. bankowość internetową, bankowość mobilną i bankowość telefoniczną, kanał bankowości bezpośredniej BGŻ Optima oraz kanał Bankowości Osobistej oraz Bankowości Prywatnej. Dodatkowo sprzedaż wybranych produktów realizowana jest poprzez pośredników finansowych zarówno o zasięgu ogólnopolskim, jak i lokalnym.

Personal Finance odpowiada za przygotowywanie oferty produktowej i zarządzanie w zakresie finansowej obsługi konsumentów, z trzema głównymi produktami: kredyty gotówkowe, kredyty samochodowe oraz karty kredytowe. Produkty te dystrybuowane są za pośrednictwem sieci oddziałów Bankowości Detalicznej i Biznesowej oraz zewnętrznych kanałów dystrybucji.

Personal Finance zapewnia silne wsparcie pozyskiwania klientów indywidualnych, generowania przychodów oraz zwiększania zyskowności.

Segment Bankowości Małych i Średnich Przedsiębiorstw obejmuje obsługę:

- rolników indywidualnych, w przypadku których zaangażowanie kredytowe wobec klienta znajduje się w przedziale od 3 mln zł i poniżej 4 mln zł oraz jednocześnie zabezpieczenie na użytkach rolnych pokrywa mniej niż 50% zaangażowania kredytowego;
- rolników indywidualnych, w przypadku których zaangażowanie kredytowe wobec Klienta wynosi powyżej 4 mln zł i poniżej 25 mln zł;
- klientów Agro MSP skupiający przedsiębiorców prowadzących pełną sprawozdawczość finansową o przychodach netto ze sprzedaży za poprzedni rok obrotowy poniżej 60 mln zł oraz zaangażowaniu kredytowym nieprzekraczającym 25 mln zł, a także grupy producentów rolnych;
- klientów non-Agro MSP skupia: (i) przedsiębiorców prowadzących pełną sprawozdawczość finansową, o przychodach netto ze sprzedaży za poprzedni rok obrotowy poniżej 60 mln zł oraz zaangażowaniu kredytowym niższym niż 25 mln zł; (ii) jednostki sektora finansów publicznych z budżetem w wysokości do 60 mln zł, które zostały objęte postępowaniem przetargowym lub zapytaniem ofertowym;
- klientów MSP małe Agro skupiających: przedsiębiorców Agro, prowadzących pełną sprawozdawczość finansową, o przychodach netto ze sprzedaży za poprzedni rok obrotowy wynoszą poniżej 10 mln zł i zaangażowanie kredytowe wynosi mniej niż 25 mln zł;
- klientów MSP małe Agro skupiających: przedsiębiorców non-Agro, prowadzących pełną sprawozdawczość finansową, o przychodach netto ze sprzedaży za poprzedni rok obrotowy wynoszą poniżej 10 mln zł i zaangażowanie kredytowe wynosi mniej niż 25 mln zł.

Sieć sprzedaży MSP została podzielona na 7 Regionów MSP, w których funkcjonują 44 Centra Biznesowe MSP dedykowane wyłącznie do obsługi klientów z segmentu Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Obszar Bankowości Korporacyjnej oferuje szeroki zakres usług finansowych świadczonych dużym i średnim przedsiębiorstwom jak również jednostkom samorządu terytorialnego o rocznych obrotach powyżej 60 mln zł lub których zaangażowanie kredytowe Grupy wobec klienta jest większe lub równe 25 mln zł oraz podmiotom wchodzącym w skład międzynarodowych grup kapitałowych.

Klienci Bankowości Korporacyjnej dzielą się na grupy:

- polskie korporacje o średniej kapitalizacji (tj. o rocznych przychodach pomiędzy 60 a 600 mln zł);
- klienci międzynarodowi (spółki należące do międzynarodowych grup kapitałowych);
- duże polskie korporacje (o rocznych obrotach powyżej 600 mln zł, notowane na giełdzie oraz z potencjałem w zakresie usług bankowości inwestycyjnej);
- kantory wymiany walut;
- podmioty sektora publicznego oraz instytucje finansowe.

W ramach powyższych grup funkcjonują podsegmenty klientów z obszaru agro i non-agro.

Obsługa realizowana jest poprzez 8 Centrów Obsługi Średnich i Dużych Przedsiębiorstw rozlokowanych na terenie całego kraju w dużych miastach, działających odrębnie od sieci oddziałów Banku. Obsługa operacyjna wszystkich segmentów instytucjonalnych prowadzona jest przez Oddziały, a dodatkowo dysponują oni również dostępem do bankowości telefonicznej i internetowej. Dodatkowo sprzedaż wybranych produktów realizowana jest poprzez pośredników finansowych zarówno o zasięgu ogólnopolskim, jak i lokalnym.

Podstawowe produkty i usługi świadczone na rzecz Klientów Korporacyjnych obejmują usługi cash management, globalne finansowanie handlu – pełna obsługa akredytyw importowych, eksportowych, gwarancji bankowych oraz inkasa dokumentowego, finansowanie łańcucha dostaw oraz finansowanie eksportu, przyjmowanie depozytów terminowych (od lokat overnight po lokaty terminowe), usługi corporate finance, czyli udzielanie kredytów w rachunku bieżącym, kredytów odnawialnych i inwestycyjnych, kredytów z grupy produktów finansowania agrobiznesu), produkty rynku finansowego, w tym zawieranie transakcji klientowskich wymiany walutowej oraz z zakresu instrumentów pochodnych, produkty leasingu i faktoringu oraz takie wyspecjalizowane usługi jak finansowanie nieruchomości, strukturyzowane finansowanie spółek o średniej kapitalizacji (mid-caps), bankowość inwestycyjną.

Segment Bankowości Korporacyjnej i Instytucjonalnej Corporate and Institutional Banking (CIB) wspiera sprzedaż produktów grupy BNP Paribas, instytucji o międzynarodowym zasięgu, skierowanych do największych polskich przedsiębiorstw. Oferuje klientom najwyższej jakości ekspertyzę, łącząc znajomość rynku polskiego z doświadczeniem rynków międzynarodowych i kompetencjami najwyższej klasy specjalistów sektorowych. Wspiera rozwój polskich przedsiębiorstw i realizację strategicznych dla Polski przedsięwzięć, takich jak budowa elektrowni, finansowanie energii zielonej czy też sektora paliwowego, pozyskiwanie finansowania na przejęcia zagraniczne spółek giełdowych. Segment ten obejmuje także instytucje finansowe.

Pozostała działalność bankowa Grupy jest operacyjnie prowadzona głównie w ramach **Pionu Zarządzania Aktywami i Pasywami**. Celem Pionu jest przede wszystkim zapewnienie właściwego i stabilnego poziomu finansowania umożliwiającego bezpieczne prowadzenie działalności przez Bank przy jednoczesnym spełnieniu norm przewidzianych prawem.

Pion Zarządzania Aktywami i Pasywami zarządza płynnością Banku, wyznacza wewnętrzne i zewnętrzne ceny referencyjne, zarządza ryzykiem stopy procentowej sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy oraz operacyjnym i strukturalnym ryzykiem walutowym. Zadania realizowane w Pionie Zarządzania Aktywami i Pasywami obejmują zarówno aspekt ostrożnościowy (przestrzeganie regulacji zewnętrznych oraz zarządzeń wewnętrznych) a także optymalizacyjny (zarządzanie kosztem finansowania oraz generowanie wyniku z zarządzania pozycjami sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy).

W segmencie **Pozostałej działalności bankowej** wykazano również koszty bezpośrednie jednostek wsparcia, które zostały zaalokowane na segmenty w pozycji Alokacja kosztów (wewnętrzne), oraz wyniki niedające się przypisać do żadnego z wyżej wymienionych segmentów (m.in. inwestycje kapitałowe, wyniki realizowane na rachunkach własnych oraz na rachunkach klientowskich bez określonego segmentu). Na segmencie tym pokazywane są także istotne jednorazowe przychody koszty, w tym związane z transakcją przejęcie przez Bank BGŻ BNP Paribas działalności podstawowej Raiffeisen Bank Polska.

31.12.2018 *	Bankowość Detałiczna i Biznesowa	Bankowość MSP	Bankowość Korporacyjna	CIB	Pozostała Działalność Bankowa	Razem	w tym klienci Agro	w tym Personal Finance
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT								
Wynik z tytułu odsetek	1 309 474	257 471	327 363	15 219	197 323	2 106 851	402 347	500 167
przychody odsetkowe zewnętrzne	1 570 048	373 928	440 366	27 071	572 416	2 983 829	680 145	732 696
koszty odsetkowe zewnętrzne	(378 009)	(71 038)	(148 112)	(2 876)	(276 944)	(876 978)	(64 131)	(34 291)
przychody odsetkowe wewnętrzne	794 131	158 664	280 440	4 965	(1 238 201)	-	138 455	-
koszty odsetkowe wewnętrzne	(676 697)	(204 083)	(245 331)	(13 941)	1 140 051	-	(352 122)	(198 239)
Wynik z tytułu prowizji	333 211	84 085	147 724	5 061	(2 692)	567 390	131 245	87 953
Przychody z tytułu dywidend	-	-	-	-	4 861	4 860	-	-
Wynik na działalności handlowej	42 416	33 378	104 589	80 999	69 392	330 773	26 300	5
Wynik na działalności inwestycyjnej	-	-	452	-	48 386	48 838	-	-
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	-	-	(9 997)	(9 997)	-	-
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	2 824	(5 687)	(1 908)	(841)	245 983	240 371	(6 468)	(6 247)
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	(178 961)	(45 777)	(57 601)	(12 941)	(262 402)	(557 682)	(95 644)	(40 501)
Koszty działania razem	(861 274)	(110 994)	(148 488)	(31 883)	(707 032)	(1 859 672)	(13 051)	(265 696)
Amortyzacja	(80 097)	(3 527)	(9 189)	(4 646)	(92 256)	(189 714)	(161)	(12 412)
Alokacja kosztów (wewnętrzne)	(358 383)	(84 802)	(63 946)	(8 583)	515 714	-	-	(87 815)
Wynik na działalności operacyjnej	209 211	124 147	298 996	42 385	7 281	682 018	444 567	175 453
Podatek od instytucji finansowych	(115 647)	(32 765)	(54 660)	(2 495)	(7 557)	(213 122)	-	(29 029)
Zysk (strata) brutto segmentu	93 564	91 383	244 336	39 890	(276)	468 896	444 567	146 424
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	(108 518)	-	-
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	360 378	-	-
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ NA 31.12.2018								
Aktywa segmentu	36 076 966	10 345 141	24 142 069	1 243 322	37 215 022	109 022 519	16 806 772	9 512 330
Zobowiązania segmentu	52 327 625	10 595 532	22 219 643	2 107 495	11 212 410	98 462 706	8 234 852	-

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

31.12.2017 *	Bankowość Detaliczna i Biznesowa	Bankowość MSP	Bankowość Korporacyjna	CIB	Pozostała Działalność Bankowa	Razem	w tym klienci Agro	w tym Personal Finance
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT								
Wynik z tytułu odsetek	1 195 143	235 234	270 807	10 272	215 289	1 926 744	371 300	459 033
przychody odsetkowe zewnętrzne	1 427 011	417 048	376 970	21 652	422 537	2 665 218	662 958	664 186
koszty odsetkowe zewnętrzne	(356 962)	(67 144)	(155 072)	-	(159 296)	(738 474)	(58 939)	(17 646)
przychody odsetkowe wewnętrzne	741 332	132 348	264 892	-	(1 138 572)	-	128 538	-
koszty odsetkowe wewnętrzne	(616 238)	(247 018)	(215 983)	(11 381)	1 090 619	-	(361 256)	(187 507)
Wynik z tytułu prowizji	287 140	83 997	116 278	3 322	(4 758)	485 979	138 157	52 755
Przychody z tytułu dywidend	53	1 336	4 257	-	4 714	10 360	-	-
Wynik na działalności handlowej	38 171	22 080	81 606	75 064	34 487	251 408	23 188	(36)
Wynik na działalności inwestycyjnej	98	-	1 930	-	26 369	28 398	-	-
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	-	-	3 304	3 304	-	-
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	(7 627)	(3 024)	843	186	(589)	(10 213)	(7 664)	(10 472)
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	(228 855)	(74 984)	(36 145)	-	(15 316)	(355 299)	(97 235)	(79 584)
Koszty działania razem	(764 709)	(98 912)	(121 243)	(29 917)	(492 086)	(1 506 866)	(10 659)	(235 289)
Amortyzacja	(60 298)	(996)	(5 605)	(2 738)	(104 428)	(174 064)	(176)	(6 022)
Alokacja kosztów (wewnętrzne)	(330 359)	(86 440)	(81 557)	(7 825)	506 183	-	-	(68 890)
Wynik na działalności operacyjnej	128 756	78 290	231 171	48 364	173 168	659 751	416 912	111 494
Podatek od instytucji finansowych	(108 972)	(40 612)	(45 203)	(1 194)	(9 884)	(205 866)	-	(27 425)
Zysk (strata) brutto segmentu	19 784	37 678	185 968	47 170	163 284	453 885	416 912	84 069
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	(174 178)	-	-
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	279 707	-	-
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ NA 31.12.2017								
Aktywa segmentu	28 791 700	10 973 502	13 250 422	424 098	19 215 771	72 655 491	15 282 400	7 605 322
Zobowiązania segmentu	30 226 848	6 322 469	14 833 125	-	14 713 585	66 096 028	6 140 949	-

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

55. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

55.1. Strategia wykorzystywania instrumentów finansowych

Podstawowa działalność biznesowa Banku skupia się wokół produktów finansowych oferowanych klientom: osobom fizycznym, przedsiębiorcom i przedsiębiorstwom, jednostkom publicznym i budżetowym, niebankowym instytucjom finansowym. Wśród pozycji o charakterze pasywnym dominują krótkoterminowe depozyty o stałym oprocentowaniu oraz rachunki bieżące i konta oszczędnościowe. Po stronie aktywnej Bank oferuje następujące produkty kredytowe: kredyty mieszkaniowe, gotówkowe, karty kredytowe, kredyty w rachunku bieżącym, kredyty inwestycyjne i obrotowe, kredyty preferencyjne z dopłatami, faktoring, leasing, gwarancje, transakcje finansowania handlu zagranicznego (np. akredytywy) – zdecydowana większość produktów kredytowych to instrumenty średnio i długoterminowe, oprocentowane w oparciu o krótkoterminowe stawki rynkowe.

Bank wykorzystuje instrumenty rynku finansowego w pierwszej kolejności do zarządzania ryzykami: płynności, stopy procentowej i walutowym, powstającymi w podstawowej działalności, zgodnie z przyjętym wewnątrznie apetytem na ryzyko oraz średnio- i długoterminowymi trendami rynkowymi.

Bank oferuje również dostęp do instrumentów rynku finansowego swoim klientom, w celu zabezpieczania ryzyka rynkowego – walutowego, stopy procentowej lub cen towarów – istniejącego w ich podstawowej działalności biznesowej.

55.2. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest wpisane w podstawową i zasadniczą działalność finansową Banku, obejmującą zarówno aktywność kredytową, jak również finansowanie z wykorzystaniem produktów rynku kapitałowego. W konsekwencji ryzyko kredytowe jest identyfikowane jako ryzyko o największym potencjalnym wpływie na aktualne, a także przyszłe, zyski oraz kapitał Banku BGŻ BNP Paribas. Istotność ryzyka kredytowego potwierdza jego 69% udział w ogólnej kwocie kapitału ekonomicznego szacowanego przez Bank na pokrycie istotnych ryzyk występujących w działalności Banku, jak również 91% udział w ogólnej kwocie kapitału regulacyjnego.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest realizacja strategii Banku poprzez harmonijny wzrost portfela kredytowego przy jednoczesnym utrzymaniu akceptowalnego poziomu apetytu na ryzyko kredytowe.

Bank w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym kieruje się następującymi zasadami:

- każda transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- gruntowna i staranna analiza finansowa stanowi podstawę do uznania za wiarygodne dane finansowe klienta oraz informacje o wartości zabezpieczenia; ostrożne analizy Banku zawsze uwzględniają niezbędny margines bezpieczeństwa,
- podstawą finansowania klienta jest – co do zasady - jego zdolność do generowania przepływów pieniężnych zapewniających spłatę zobowiązań wobec Banku,
- sporządzona ocena ryzyka kredytowego jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez niezależne od służb biznesowych, służby oceny ryzyka kredytowego,
- warunki cenowe transakcji kredytowej muszą pokrywać ryzyko tej transakcji,
- ryzyko kredytowe jest dywersyfikowane pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- decyzje kredytowe mogą podejmować jedynie osoby do tego uprawnione,
- Bank zawiera transakcje kredytowe wyłącznie z klientami, których zna, a podstawą współpracy z klientami są relacje długoterminowe,
- klient i zawarte z nim transakcje są monitorowane w sposób transparentny dla klienta i wzmacniający relacje z klientem.

Koncentracja ryzyka kredytowego

Ryzyko koncentracji jest immanentnym ryzykiem, podejmowanym przez Bank w ramach prowadzonej działalności statutowej i podlega ono określonego procesowi i zasadom zarządzania.

Zarząd dokonuje oceny przyjętej polityki zarządzania ryzykiem koncentracji pod względem sposobu jej stosowania, w szczególności w zakresie sprawdzenia jej skuteczności i adekwatności realizacji zasad w kontekście aktualnej i planowanej działalności oraz z uwzględnieniem strategii zarządzania ryzykiem. W sytuacji istotnych zmian w otoczeniu działania Banku lub strategii zarządzania ryzykiem, przegląd adekwatności procesu zarządzania ryzykiem koncentracji dokonywany jest niezwłocznie po wystąpieniu tej okoliczności.

Właściwa ocena ryzyka koncentracji ponoszonego przez Bank w istotnym stopniu zależy od prawidłowej i pełnej identyfikacji kluczowych czynników ryzyka, które wpływają na poziom ryzyka koncentracji. W uzasadnionych przypadkach Bank identyfikuje ryzyko koncentracji w procesie planowania nowej działalności obejmującej wprowadzenie i rozwój nowych produktów, usług i obecności na rynkach oraz istotne zmiany dotychczasowych produktów, usług i zmiany na rynkach.

Dywersyfikacja portfela kredytowego jest jednym z ważniejszych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym. Nadmierna koncentracja kredytowa jest zjawiskiem niepożądanym przez Bank, ponieważ powoduje wzrost ryzyka. Potencjalne straty z tym związane są na tyle dużym zagrożeniem, że stopień koncentracji powinien być monitorowany, kontrolowany i raportowany do kierownictwa Banku. Podstawowymi narzędziami ograniczania ryzyka koncentracji są mechanizmy identyfikacji i pomiaru ryzyka koncentracji oraz limity zaangażowań w poszczególnych segmentach portfela Banku oraz w spółkach zależnych. Narzędzia te pozwalają na różnicowanie portfela kredytowego i redukcję negatywnych skutków związanych z niekorzystnymi zmianami w poszczególnych obszarach gospodarki.

Za obszar (wymiar) istotnej koncentracji Bank uznaje sytuację w której udział danego obszaru (wymiaru) koncentracji w sumie bilansowej Banku jest równy lub przekracza 10% lub 5% planowanego na dany rok budżetowy wyniku finansowego netto Banku. W takiej sytuacji dany obszar (wymiar) koncentracji podlega analizom, raportowaniu i zarządzaniu w ramach procesu zarządzania ryzykiem koncentracji.

Jednym z potencjalnych źródeł ryzyka kredytowego jest wysoka koncentracja zaangażowań kredytowych Banku w poszczególne podmioty lub grupy podmiotów powiązanych ze sobą kapitałowo i organizacyjnie. W celu jej ograniczenia Rozporządzenie UE nr 575/2013 określa limit maksymalnego zaangażowania Banku. Zgodnie z art. 395 Rozporządzenia UE nr 575/2013: Instytucja nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, której wartość po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego zgodnie z art. 399–403 przekracza 25% wartości jej uznanego kapitału. Jeżeli taki klient jest instytucją lub jeżeli do grupy powiązanych klientów należy co najmniej jedna instytucja, wartość ta nie przekracza 25% wartości uznanego kapitału instytucji lub kwoty 150 mln EUR, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa, pod warunkiem że suma wartości ekspozycji wobec wszystkich powiązanych klientów niebędących instytucjami, po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego zgodnie z art. 399–403, nie przekracza 25% wartości uznanego kapitału instytucji.

Bank dokonuje monitoringu limitów koncentracji zgodnie z art. 387 Rozporządzenia UE nr 575/2013. Według stanu na koniec 2018r. limity określone w art. 395 Rozporządzenia UE nr 575/2013 nie zostały przekroczone. Według stanu na koniec 2018 roku zaangażowanie Banku w finansowanie klientów/grup klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie przekraczają limitu koncentracji zaangażowań. Suma zaangażowań równych lub przekraczających 10% funduszy własnych Grupy stanowiła 16%.

Tolerancja ryzyka koncentracji jest określona w Banku poprzez system limitów wewnętrznych, które uwzględniają zarówno zakładane kierunki i dynamikę rozwoju biznesu przez Bank, akceptowalny poziom ryzyka kredytowego i płynności, jak również zewnętrzne uwarunkowania i perspektywy makroekonomiczne i sektorowe. Limity wewnętrzne dla ryzyka koncentracji kredytowych określone są m.in. dla:

- wybranych sektorów gospodarczych/ branż,
- ekspozycji denominowanych w walucie obcej,
- segmentu klienta (wewnątrzbankowa segmentacja klientów),
- kredytów zabezpieczonych danym rodzajem zabezpieczenia,
- regionów geograficznych,
- średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (probability of default),
- ekspozycji z określonym ratingiem (wewnętrzna skala ratingowa Banku),
- ekspozycji z określonym debt-to-income,
- ekspozycji z określonym loan-to-value.

Działania ograniczające ekspozycję Banku na ryzyko koncentracji mogą obejmować działania o charakterze systemowym oraz działania o charakterze pojedynczych/ specyficznych decyzji i transakcji. Do działań ograniczających ryzyko koncentracji o charakterze systemowym Grupa zalicza:

- ograniczanie zakresu kredytowania określonego rodzaju klientów, poprzez modyfikację prowadzonej polityki kredytowej,

- obniżenie limitów w zakresie ryzyka koncentracji,
- dywersyfikację rodzajów aktywów na poziomie sprawozdania z sytuacji finansowej Banku,
- zmianę strategii biznesowej w taki sposób, aby przeciwdziałała nadmiernej koncentracji,
- dywersyfikację w zakresie przyjmowanych rodzajów zabezpieczeń.

Do działań ograniczających ryzyko koncentracji o charakterze pojedynczych/ specyficznych decyzji i transakcji Grupa zalicza:

- ograniczanie zawierania dalszych transakcji z danym klientem lub grupą powiązanych klientów,
- sprzedaż wyselekcjonowanych aktywów/ portfeli kredytowych,
- sekurytyzację aktywów,
- ustanowienie nowych zabezpieczeń (np. kredytowych instrumentów pochodnych, gwarancji, subpartycypacji, umów ubezpieczenia) dla istniejących lub nowych ekspozycji kredytowych.

Przeprowadzaną przez Grupę analizą koncentracji branżowej objęte są wszystkie ekspozycje kredytowe Banku wobec klientów instytucjonalnych z uwzględnieniem kredytów obligacyjnych. Bank definiuje branże w oparciu o Polską Klasyfikację Działalności (kod PKD 2007). Struktura zaangażowania Banku względem branż analizowana na koniec 2018 roku, podobnie jak na koniec 2017 roku, charakteryzuje się koncentracją wobec takich branż jak: *Rolnictwo, Leśnictwo, Łowiectwo i Rybactwo; Produkcja Art. Spożywczych, Napojów i Wyrobów Tytoniowych*. W roku 2017 składały się one na 43,3% zaangażowania branżowego, natomiast w roku 2018 zaangażowanie wobec tych trzech branż wyniosło 31,8%.

W 2017 r. największy udział kredytów zagrożonych w zaangażowaniu branżowym (76,1%) miało *Wydobywanie węgla, torfu; Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego; Wytwarzanie paliw gazowych; Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej*, (30,1%) *Hotele i restauracje; Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją oraz* (23,4%) *Budownictwo obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz specjalistyczne*.

W 2018 r. największy udział kredytów zagrożonych w zaangażowaniu branżowym (71,1%) miało *Wydobywanie węgla, torfu; Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego; Wytwarzanie paliw gazowych; Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej*, (20,0%) *Hotele i restauracje; Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją oraz* (15,2%) *Działalność wydawnicza i poligrafia; Działalność związana z produkcją medialną*.

Poniżej zaprezentowano tabelę, porównującą udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości w latach 2017 i 2018.
Udział kredytów zagrożonych** w zaangażowaniu branżowym (wartość bilansowa brutto)*

Branża	Zaangażowanie		Udział zagrożonych kredytów	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Rolnictwo, Leśnictwo, Łowiectwo i Rybactwo; Produkcja Art. Spożywczych, Napojów i Wyrobów Tytoniowych	15 336 409	14 545 956	6,0%	5,5%
Produkcja pojazdów samochodowych, motocykli, opon	702 537	414 488	1,2%	1,4%
Budownictwo obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz specjalistyczne	2 320 668	1 147 910	13,0%	23,4%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2 324 949	1 178 521	5,1%	6,5%
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	850 381	355 112	0,4%	0,6%
Telekomunikacja; Działalność pocztowa i kurierska	686 924	442 023	0,2%	0,2%
Wydobywanie węgla, torfu; Górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego; Wytwarzanie paliw gazowych; Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	368 395	398 615	71,1%	76,1%
Produkcja maszyn i urządzeń (z wyłączeniem komputerów i wyrobów elektronicznych)	2 285 153	1 416 669	9,1%	13,8%
Działalność finansowa	886 700	665 101	4,0%	1,7%
Opieka zdrowotna; Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków	667 854	391 706	2,9%	4,2%
Hotele i restauracje; Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją	401 386	269 805	20,0%	30,1%
Produkcja mebli, artykułów gospodarstwa domowego; Produkcja odzieży, wyrobów tekstylnych, skór	898 113	547 411	6,4%	17,7%
Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki; Działalność usługowa w zakresie informacji; Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	370 221	194 143	7,3%	6,4%
Działalność ubezpieczeniowa	25 856	18 404	7,8%	13,4%
Wydobycie i produkcja pozostałych materiałów i kruszców	3 332 494	2 331 454	3,1%	4,8%
Działalność wydawnicza i poligrafia; Działalność związana z produkcją medialną	319 174	234 205	15,2%	3,9%
Edukacja; Pomoc społeczna; Pozostała działalność usługowa	274 130	136 547	7,6%	15,8%
Budownictwo mieszkalne i niemieszkalne; Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4 553 165	2 438 335	8,6%	7,2%
Handel detaliczny	3 385 944	1 802 620	4,8%	8,2%
Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna	231 689	154 673	0,0%	0,0%
Transport i gospodarka magazynowa	2 253 142	1 198 780	7,4%	4,9%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę; Dostawa wody; Gospodarowanie ściekami i odpadami	488 210	458 586	4,6%	4,9%
Handel hurtowy	5 287 209	2 859 101	6,7%	13,2%
Razem	48 250 702	33 600 166	6,8%	8,3%

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie. Dane zawierają kredyty obligacyjne, w odróżnieniu od pozostałych tabel.

** Kredyty, dla których zidentyfikowano obiektywną przesłankę utraty wartości

Grupa zarządza także ryzykiem koncentracji zabezpieczeń. W tym celu Bank wprowadził limity zaangażowania poszczególnych rodzajów zabezpieczeń dbając o ich odpowiednią dywersyfikację. Według stanu na koniec 2018 roku, podobnie jak na koniec 2017 roku, nie zaobserwowano przekroczeń tych limitów.

W przypadku oceny indywidualnej Bank spodziewa się według stanu na 31 grudnia 2018 roku odzyskać, z tytułu ustanowionych zabezpieczeń, kwotę 947 mln złotych, co stanowi 48% całkowitego zaangażowania ocenianego indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalną ekspozycję Banku na ryzyko kredytowe dla instrumentów finansowych ujętych i nieujętych w sprawozdaniu finansowym. Maksymalna ekspozycja została zaprezentowana brutto, przed uwzględnieniem wpływu zabezpieczeń i innych instrumentów polepszenia jakości kredytów.

	31 grudnia 2018	
AKTYWA	Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe – bez uwzględniania zabezpieczeń	Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe – z uwzględnieniem zabezpieczeń
Kasa i środki w Banku Centralnym	2 897 123	2 897 123
Należności od banków	962 757	961 496
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	15 875 339	15 875 339
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	204 421	204 421
Pochodne instrumenty finansowe	715 671	715 671
Instrumenty zabezpieczające	130 405	130 405
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	74 059 759	70 997 701
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	11 960 381	11 939 238
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 034 313	1 034 313
Inne aktywa	762 653	762 653
AKTYWA RAZEM	108 602 822	105 518 360
ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE RAZEM	5 277 551	5 277 551
CAŁKOWITA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE	113 880 373	110 795 911

31 grudnia 2017

AKTYWA	Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe – bez uwzględniania zabezpieczeń	Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe – z uwzględnieniem zabezpieczeń
Kasa i środki w Banku Centralnym	998 035	998 035
Należności od banków	2 608 166	2 603 689
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	13 922 540	13 922 540
Pochodne instrumenty finansowe	474 421	474 421
Instrumenty zabezpieczające	32 730	32 730
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	55 754 543	52 967 568
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	512 045	512 045
Inne aktywa	301 041	301 041
AKTYWA RAZEM	74 603 521	71 812 069
ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE RAZEM	2 162 161	2 162 161
CAŁKOWITA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE	76 765 682	73 974 230

Ekspozycja na ryzyko kredytowe w podziale na ratingi jakości kredytowej

Poniższa tabela prezentuje istotne ekspozycje na ryzyko kredytowe, do których miał zastosowanie model oczekiwanych strat kredytowych. Podział został oparty na poniższej skali ratingowej:

31 grudnia 2018 roku

KREDYTY I POŻYCZKI BRUTTO WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU DLA KTÓRYCH ODPIS Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI JEST MIERZONY JAKO*:

Rating	12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa – ekspozycje bez utraty wartości	Oczekiwana strata kredytowa w okresie trwania ekspozycji – ekspozycje bez utraty wartości	Oczekiwana strata kredytowa w okresie trwania ekspozycji – ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Oczekiwana strata kredytowa w okresie trwania ekspozycji – ekspozycje POCl	Wartość portfela brutto dla danej kategorii ratingu	Wartość portfela netto dla danej kategorii ratingu
1	726	-	-	-	727	713
2	4 076	-	-	1	4 077	4 076
3	297 516	-	23	141	297 680	297 441
4	1 919 118	318	4	967	1 920 406	1 918 480
5	3 220 027	160 292	911	1 085	3 382 315	3 358 012
6	12 246 624	435 864	3 517	9 092	12 695 097	12 626 175
7	13 654 861	762 249	17 008	153 135	14 587 253	14 451 806
8	3 266 509	1 154 624	31 859	40 327	4 493 318	4 370 719
9	138 983	512 396	20 108	15 940	687 427	645 968
10	414 651	346 637	59 994	193 018	1 014 300	897 055
11 to 12	77 112	47 301	1 824 126	139 749	2 088 288	888 975
Razem	35 240 203	3 419 681	1 957 549	553 455	41 170 889	39 459 422

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

Dla dużych przedsiębiorstw oraz klientów z segmentu MSP, prowadzących pełną rachunkowość, Bank wyznacza wewnętrzne klasy ratingowe zgodnie z przyjętą polityką kredytową. Klasy ratingowe wyznaczone są na podstawie modelu ryzyka dedykowanego dla tej części portfela kredytowego i stanowią podstawę do szacowania wysokości rezerwy zgodnie z MSSF9. Klientom Banku przypisywane są ratingi od 1 (klienci, wobec których Bank identyfikuje najniższe ryzyko kredytowe) do 12 (klienci wobec których Bank identyfikuje najwyższe ryzyko kredytowe). Do przypisania ratingów wykorzystywane są przy tym roczne dane finansowe przedstawiane przez klienta oraz ogólna ocena jakościowa jego sytuacji na rynku. Strukturę aktywów finansowych bez zidentyfikowanej przesłanki utraty wartości w ujęciu wewnętrznych ratingów Banku przedstawia poniższa tabela.

Strukturę aktywów finansowych bez zidentyfikowanej przesłanki utraty wartości w ujęciu wewnętrznych ratingów Banku przedstawia poniższa tabela.

RATING	31.12.2017	
	wartość	udział
1	-	0,0%
2	917	0,0%
3	27 292	0,1%
4	686 279	3,4%
5	984 172	4,8%
6	7 051 214	34,6%
7	7 986 078	39,2%
8	2 762 631	13,6%
9	542 987	2,7%
10	322 178	1,6%
11-12	2 189	0,0%

* Rating klienta opracowywany jest na podstawie modelu wewnętrznego wykorzystywanego w Banku, który pozwala na uporządkowanie klientów Banku pod względem jakości kredytowej na podstawie danych finansowych oraz jakościowych (1 –najlepszy rating, 11 & 12 – najgorszy rating).

Struktura przeterminowania należności

Celem analizy zaległości w spłacie jest wskazanie poziomu potencjalnej straty kredytowej (w odniesieniu do należności bez utraty wartości). Im wyższe przeterminowanie w spłacie, tym większe prawdopodobieństwo identyfikacji obiektywnej przesłanki utraty wartości w przyszłości. Wzrost opóźnienia w spłacie powyżej zera dni zwiększa szansę identyfikacji przesłanki utraty wartości, ale nie stanowi sam w sobie podstawy do nadania tej przesłanki. W wypadku ekspozycji przeterminowanych poniżej 91 dni przesłanka może zostać jednak zidentyfikowana na podstawie dodatkowych informacji o sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta.

Strukturę portfela kredytowego w podziale na ekspozycje z utratą wartości oraz bez utraty wartości wraz z uwzględnieniem poziomu zaległości w spłacie przedstawiają poniższe tabele. Dla celów kalkulacji wysokości odpisu aktualizującego, jak i przy prezentacji danych w poniższych tabelach kredyt uznany jest za zapadły nie w dniu, w którym mija termin płatności raty, ale w dniu kolejnym.

*Struktura portfela kredytowego ze względu na utratę wartości i przeterminowanie 31.12.2018
(wartość bilansowa netto)**

31.12.2018	bez utraty wartości				z utratą wartości	razem
	0 dni	1-30 dni	31-60 dni	61-90 dni		
Kredyty i pożyczki hipoteczne	15 887 582	335 068	34 152	8 857	373 176	16 638 834
Kredyty gotówkowe	7 784 509	155 780	30 614	13 217	257 248	8 241 368
Kredyty samochodowe	1 163 838	6 795	2 485	604	15 799	1 189 520
Karty kredytowe	916 807	27 261	3 811	1 504	28 542	977 924
Kredyty inwestycyjne	21 060 712	43 648	36 934	12 715	943 467	22 097 475
Limity w rachunku bieżącym	11 648 742	42 368	26 314	9 585	364 122	12 091 131
Kredyty obrotowe przedsiębiorstw	6 010 634	23 042	4 834	8 695	167 710	6 214 916
Leasing	3 292 895	79 606	10 735	984	62 384	3 446 604
Pozostałe	2 465 000	2 902	1 434	113	53 063	2 522 512
Razem	70 230 719	716 469	151 312	56 273	2 265 512	73 420 284

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

*Struktura portfela kredytowego ze względu na utratę wartości i przeterminowanie 31.12.2017
(wartość bilansowa netto)**

31.12.2017	bez utraty wartości				z utratą wartości	razem
	0 dni	1-30 dni	31-60 dni	61-90 dni		
Kredyty i pożyczki hipoteczne	12 881 054	229 463	20 850	3 413	325 311	13 460 092
Kredyty gotówkowe	4 566 286	300 272	25 250	11 815	163 240	5 066 863
Kredyty samochodowe	1 017 087	45 594	5 058	1 288	17 917	1 086 945
Karty kredytowe	521 766	105 916	11 404	2 236	53 710	695 032
Kredyty inwestycyjne	16 168 951	91 731	20 152	7 080	683 368	16 971 282
Limity w rachunku bieżącym	8 025 209	43 427	7 843	3 768	213 322	8 293 570
Kredyty obrotowe przedsiębiorstw	3 695 971	22 072	3 620	4 028	174 341	3 900 032
Leasing	2 644 605	267 480	17 945	5 290	42 072	2 977 393
Pozostałe	554 860	16 280	2 309	441	270 454	844 344
Razem	50 075 791	1 122 235	114 433	39 359	1 943 735	53 295 553

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

Odpisy z tytułu utraty wartości

Odpisy z tytułu utraty wartości odzwierciedlają oczekiwaną stratę kredytową obliczoną z wykorzystaniem trzyletowego podejścia wymaganego przez MSSF 9, co opisano w Nocie 2.6 Zmiany zasad (polityki) rachunkowości oraz zmiany w prezentacji danych finansowych (zmiany te nie są porównywalne ze zmianami w 2017 roku, kiedy to zastosowanie miał MSR 39).

Łączny wynik na odpisach aktualizacyjnych w 2018 roku wyniósł -317 mln PLN. Pomijając wzrost i ewolucję portfela wynikające z bieżącej działalności banku, na wynik ten miały wpływ następujące czynniki:

- wzrost portfela kredytowego w wyniku przejęcie zorganizowanej części Raiffeisen Polbank,

- pozytywny wpływ pakietowych sprzedaży wierzytelności,
- utworzenie dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości na kwotę 43 mln PLN na ekspozycje klientów prowadzących gospodarstwa rolne w rejonach dotkniętych suszą w 2018 roku

Zabezpieczenia

Opis posiadanych zabezpieczeń lub innych mechanizmów poprawiających jakość kredytową

Bank ocenia zdolność kredytową każdego klienta na podstawie indywidualnej. Wartość uzyskanego zabezpieczenia, jeśli jest ono uznane za niezbędne przez Bank z racji udzielenia danego kredytu, podlega wycenieniu przez Bank. Bank akceptuje zróżnicowane formy zabezpieczeń dla kredytów, ale do głównych kategorii można zaliczyć:

- hipotekę na nieruchomości;
- ubezpieczenie nieruchomości będącej przedmiotem hipoteki;
- ubezpieczenie na życie kredytobiorcy;
- zastaw rejestrowy;

Wpływ posiadanych zabezpieczeń na wycenę ekspozycji ze zidentyfikowaną utratą wartości*:

31.12.2018	Wartość brutto ze zidentyfikowaną utratą wartości	Wartość posiadanych zabezpieczeń	Wartość netto ekspozycji ze zidentyfikowaną utratą wartości
W RACHUNKU BIEŻĄCYM:	707 112	497 406	364 186
przedsiębiorstwa	421 780	323 094	210 970
gospodarstwa domowe:	285 332	174 312	153 215
klienci indywidualni	31 002	210	16 545
przedsiębiorcy indywidualni	100 912	26 777	27 590
rolnicy	153 418	147 325	109 079
pozostałe podmioty	-	-	r
KREDYTY I POŻYCZKI:	3 463 498	2 348 123	1 838 941
przedsiębiorstwa	1 639 028	1 332 491	867 963
inwestycyjne	736 307	680 054	401 360
obrotowe	432 016	274 660	56 240
pozostałe	470 705	377 776	410 363
gospodarstwa domowe:	1 824 469	1 015 633	970 978
klienci indywidualni, w tym:	1 202 368	548 273	575 895
nieruchomości	519 868	466 081	287 632
przedsiębiorcy indywidualni	381 249	253 767	224 161
rolnicy	240 852	213 593	170 923
pozostałe podmioty	-	-	-
należności leasingowe	132 214	-	62 384
Kredyty i pożyczki brutto, razem	4 302 824	2 845 530	
Odpisy na należności (wielkość ujemna)	(2 037 312)		
Kredyty i pożyczki netto, razem	2 265 512		

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym nie nastąpiły istotne zmiany w jakości zabezpieczenia w wyniku pogorszenia lub zmian w polityce zabezpieczeń Banku.

Kredyty i pożyczki – jakość kredytowa

	31.12.2017
Kredyty i pożyczki brutto	
Ekspozycje nieprzeterminowane i bez zidentyfikowanej utraty wartości	51 629 424
Ekspozycje ze zidentyfikowaną utratą wartości	4 122 924

Kredyty i pożyczki są klasyfikowane do kategorii przeterminowanych, ale bez zidentyfikowanej utraty wartości kiedy rynkowa bieżąca wartość zabezpieczenia jest wystarczająca dla pokrycia wartości kapitału, odsetek i innych opłat należnych Bankowi wymagalnych dla danej ekspozycji.

Kredyty mieszkaniowe denominowane w walutach obcych

W związku z istotnością portfela kredytów mieszkaniowych dla klientów detalicznych denominowanych w walutach obcych, Bank ujawnia szereg dodatkowych, różnorodnych informacji w zakresie zaangażowania tego portfela.

Kredyty mieszkaniowe dla klientów indywidualnych stanowią około 15,9% całego portfela kredytowego Banku (wartości bilansowej brutto), z czego (35,8%) to kredyty denominowane w walucie obcej, z czego, z kolei, zdecydowana większość (98,9%) to kredyty denominowane we frankach szwajcarskich. Łączna wartość bilansowa brutto kredytów mieszkaniowych denominowanych w walutach obcych to niewiele ponad 5,2 miliarda złotych.

Bank dokonuje aktualizacji wartości nieruchomości mieszkaniowych stanowiących zabezpieczenie hipoteczne udzielonych kredytów w okresach rocznych, z uwzględnieniem poniższych założeń:

- w odniesieniu do kredytów w kwocie pierwotnej do 2 mln PLN włącznie i zadłużeniu poniżej 1 mln PLN na dzień aktualizacji – wartość nieruchomości aktualizowana jest metodą statystyczną,
- w odniesieniu do kredytów w kwocie pierwotnej powyżej 2 mln PLN lub o zadłużeniu powyżej 1 mln PLN na dzień aktualizacji - wartość nieruchomości podlega aktualizacji w drodze indywidualnej.

Zaktualizowane wartości nieruchomości są podstawą do wyliczenia bieżącego poziomu LTV dla pojedynczej ekspozycji oraz średniego LTV dla całego portfela, jako średnia ważona wartością bilansową brutto pojedynczych LTV.

Poniżej zaprezentowano tabele z łącznym zaangażowaniem bilansowym oraz średnią wartością LTV dla kredytów mieszkaniowych denominowanych w walutach obcych ze względu na rozpoznaną utratę wartości oraz dni przeterminowania.

Struktura ekspozycji oraz średnie bieżące LTV ze względu na utratę wartości i przeterminowanie

dni przeterminowania	wartość bilansowa brutto	średnie LTV ważne WBB
0-30 dni	5 002 933	78,98%
31-60 dni	20 609	88,77%
61-90 dni	7 001	74,22%
powyżej 90 dni	195 202	105,33%
Razem	5 225 745	80,00%

rozpoznana utrata wartości	wartość bilansowa brutto	średnie LTV ważone WBB
NIE	4 902 935	78,74%
TAK	322 810	99,05%
Razem	5 225 745	80,00%

Średni poziom wskaźnika bieżącego LTV, który dla całego portfela mieszkaniowego denominowanego w walutach obcych przekracza średni poziom bieżącego LTV dla złotówkowych kredytów mieszkaniowych (77%).

Struktura ekspozycji oraz średnie bieżące LTV ze względu na lata udzielenia kredytu (kredyty mieszkaniowe denominowane w walutach)

*kredyty bez rozpoznanej utraty wartości

rok umowy	liczba udzielonych kredytów	wartość bilansowa brutto	średnie LTV ważone WBB	rok umowy	wartość bilansowa brutto *
2005 i poniżej	3 095	367 067	40,57%	2005 i poniżej	351 323
2006	5 518	1 206 207	57,57%	2006	1 159 400
2007	4 730	1 608 395	87,29%	2007	1 519 167
2008	6 028	1 774 078	97,60%	2008	1 648 586
2009	654	145 122	64,23%	2009	136 881
2010i więcej	334	124 876	87,15%	2010 i więcej	87 578
Razem	20 359	5 225 745	80,00%	Razem	4 902 935

Praktyki „forbearance”

Bank uznaje ekspozycję jako forborne w przypadku przyznania udogodnienia ze względów ekonomicznych (trudności finansowych) w tym każdego udogodnienia przyznanego dla ekspozycji z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. W przypadku udzielenia udogodnienia z istotną stratą ekonomiczną bank klasyfikuje klienta do statusu default.

Jako przyznanie udogodnienia rozumie się m.in. wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych zdarzeń:

- zmiana harmonogramu spłat, w tym w szczególności wydłużenie daty zapadalności kredytu
- anulowanie kwoty zaległej (np. kapitalizacja kwoty zaległej, która może być spłacana w późniejszym terminie)
- umorzenie kapitału, odsetek lub prowizji
- konsolidacja posiadanych kredytów w jeden nowy produkt, o ile kwoty spłat skonsolidowanego kredytu są niższe niż suma spłat przed konsolidacją,
- obniżenie wysokości bazy stopy procentowej lub marży,
- udzielenie nowego kredytu na spłatę istniejącego zadłużenia.

wyłącznie w czasie gdy klient posiada trudności finansowe lub z uwagi na zmiany rynkowe trudności takie mogą u niego wystąpić, tzn.:

- ekspozycja jest w obsłudze windykacyjnej, lub
- ekspozycja nie jest w obsłudze windykacyjnej ale istnieją dowody (dostarczone przez klienta lub uzyskane w procesie decyzyjnym), że klient posiada lub może w najbliższym czasie posiadać trudności finansowe.

Bank uznaje za istotną stratę ekonomiczną spadek wartości bieżącej oczekiwanych przepływów pieniężnych w wyniku przyznanych udogodnień w wysokości równej lub wyższej niż 5%. Spadek wartości liczony jest według następującego wzoru:

$$\frac{NPV_0 - NPV_1}{NPV_0}$$

gdzie:

NPV0 – wartość bieżąca oczekiwanych przepływów pieniężnych (uwzględniających odsetki oraz opłaty/prowizje) przed wprowadzeniem zmian w warunkach kredytowania zdyskontowane pierwotną efektywną stopą procentową,

NPV1 – wartość bieżąca oczekiwanych przepływów pieniężnych (uwzględniające odsetki oraz opłaty/prowizje) po wprowadzeniu zmian w warunkach kredytowania zdyskontowane pierwotną efektywną stopą procentową. W przypadku konsolidacji wielu kredytów za pierwotną stopę procentową na potrzeby oceny istotności straty ekonomicznej przyjmuje się średnią ESP ważoną ekspozycją bilansową brutto na moment przyznania udogodnienia.

Status forborne przestaje być rozpoznawany jeśli zostaną spełnione poniższe warunki:

- ekspozycja przeklasyfikowana została do portfela pracującego w następstwie przeanalizowania sytuacji finansowej (dotyczy portfela korporacyjnego), która wykazała, że klient nie spełnia już warunków utrzymania go w portfelu z utratą wartości.
- ekspozycja od 24 miesięcy nieprzerwanie jest klasyfikowana do kategorii bez przesłanki utraty wartości,
- klient nie zalega powyżej 30 dni na żadnej ekspozycji,
- przez przynajmniej połowę okresu próbnego kredytobiorca dokonywał regularnych i istotnych spłat.

Wartość ekspozycji „forborne”

	Portfel ogółem	w tym zaangażowania forbearance	w tym modyfikacja warunków	w tym refinansowanie
31.12.2018				
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE:	74 054 662	964 935	682 508	282 427
Niebankowym podmiotom finansowym	687 227	-	-	-
Klientom indywidualnym	27 001 876	397 729	290 021	107 708
Podmiotom gospodarczym:	42 613 747	567 206	392 487	174 719
w tym rolnikom indywidualnym	8 681 538	128 344	95 900	32 444
Instytucjom sektora budżetowego	190 073	-	-	-
Należności leasingowe	3 561 739	-	-	-
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK UDZIELONYCH:	(3 056 961)	(298 790)	(190 417)	(108 373)
Niebankowym podmiotom finansowym	(14 641)	-	-	-
Klientom indywidualnym	(1 066 974)	(107 728)	(84 891)	(22 837)
Podmiotom gospodarczym:	(1 858 267)	(191 062)	(105 526)	(85 536)
w tym rolnikom indywidualnym	(379 402)	(22 965)	(7 491)	(15 474)
Instytucjom sektora budżetowego	(1 961)	-	-	-
Należności leasingowe	(115 118)	-	-	-
Kredyty i pożyczki netto, razem	70 997 701	666 145	492 091	174 054

31.12.2017	Portfel ogółem	w tym		
		zaangażowania forbearance	w tym modyfikacja warunków	w tym refinansowanie
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE:	55 752 348	818 737	589 021	229 716
Niebankowym podmiotom finansowym	799 501	-	-	-
Klientom indywidualnym	20 939 056	235 137	153 198	81 939
Podmiotom gospodarczym:	30 794 099	583 600	435 823	147 777
w tym rolnikom indywidualnym	11 004 011	41 824	11 503	30 321
Instytucjom sektora budżetowego	172 173	-	-	-
Należności leasingowe	3 047 519	-	-	-
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW I POŻYCZEK UDZIELONYCH:	(2 784 780)	(300 826)	(171 220)	(129 606)
Niebankowym podmiotom finansowym	(3 110)	-	-	-
Klientom indywidualnym	(942 495)	(100 661)	(60 627)	(40 034)
Podmiotom gospodarczym:	(1 744 887)	(200 165)	(110 593)	(89 572)
w tym rolnikom indywidualnym	(338 821)	(15 933)	(1 748)	(14 185)
Instytucjom sektora budżetowego	(190)	-	-	-
Należności leasingowe	(94 098)	-	-	-
Kredyty i pożyczki netto, razem	52 967 568	517 911	417 801	100 110

55.3. Ryzyko rynkowe i ALM (zarządzanie aktywami i pasywami)

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem rynkowym

Działalność Banku BGŻ BNP Paribas S.A. jest podzielona na księgę handlową i bankową. Zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, cen papierów wartościowych oraz zmienności implikowanej instrumentów opcyjnych powodują zmiany w wyniku odsetkowym oraz wyniku z wyceny wartości bieżącej tych ksiąg. Ryzyko niekorzystnej zmiany wartości na skutek zmian w/w czynników Bank rozpoznaje jako ryzyko rynkowe i ze względu na różny charakter ksiąg ryzyko to jest monitorowane oraz zarządzane za pomocą narzędzi i miar dostosowanych do charakterystyki danego ryzyka w ramach danej księgi.

W celu właściwego odzwierciedlenia specyfiki transakcji rynku finansowego, tj. intencji ich zawarcia, dominujących ryzyk i sposobu ewidencji księgowej, Bank przyporządkowuje wszystkie pozycje bilansowe i transakcje pozabilansowe do księgi bankowej lub księgi handlowej. Precyzyjne kryteria tego podziału określają wprowadzone w życie uchwałami Zarządu Banku dokumenty („polityki” i „metodyki”), regulujące cel prowadzenia danej księgi, profil i typy podejmowanego ryzyka, metody ich pomiaru i limitowania oraz uprawnienia i umiejscowienie poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku w procesie generowania, pomiaru, limitowania i raportowania ryzyka.

Proces zawierania transakcji, ich ewidencji, nadzoru nad poziomem ryzyka i stanowienia limitów ryzyka jest prowadzony przez niezależne jednostki. Rada Nadzorcza Banku, uwzględniając długoterminową strategię Banku oraz plan finansowy wyznacza tolerancję ryzyka czyli akceptowalny poziom i profil ryzyka, który dalej – w postaci limitów ryzyka – jest przypisywany do ksiąg i portfeli przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Komitet Zarządzania Ryzykiem. Za bieżące zarządzanie ryzykiem księgi handlowej operacyjnie odpowiada Pion Rynków Finansowych, działający w ramach ustalonych limitów ryzyka rynkowego. Ryzykiem strukturalnym stopy procentowej i walutowym w ramach księgi bankowej oraz ryzykiem rynkowym krótkoterminowej pozycji płynnościowej zarządza Pion Zarządzania Aktywami i Pasywami. Zarządzanie bieżącą operacyjną pozycją ryzyka walutowego Banku jest scentralizowane i ma miejsce w księdze handlowej. Za pomiar i raportowanie wielkości ryzyka oraz przekroczeń limitów odpowiedzialne są Pion Ryzyka Finansowego i Kontrahenta oraz Biuro Finansów i Operacji ALM Treasury. Pion Ryzyka Finansowego i Kontrahenta zapewnia również poprawność wyceny instrumentów finansowych. Kalkulacja wyniku zarządczego prowadzona jest przez Biuro Monitorowania Transakcji Rynków Finansowych, a ewidencja księgowa i rozliczanie transakcji przez Departament Obsługi Transakcji Rynków Finansowych. System akceptacji przekroczeń limitów ma charakter hierarchiczny, zależnie od czasu trwania przekroczenia i jego wielkości jest on umiejscowiony na poziomie dyrektora Departamentu lub członków Zarządu Banku nadzorujących Obszar Ryzyka i Obszar w którym nastąpiło przekroczenie limitu. Niezależnie od ww. procesu, wszystkie przekroczenia są raportowane natychmiast po ich powstaniu oraz dyskutowane na comiesięcznych posiedzeniach Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami lub Komitetu Zarządzania Ryzykiem.

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej (ALM Treasury)

Księga bankowa BGŻ BNP Paribas S.A. składa się z dwóch części: pierwsza z nich to portfel ALM, w ramach którego są zarządzane strukturalne ryzyka: stopy procentowej, walutowe oraz płynności, wynikające ze struktury sprawozdania z sytuacji finansowej kształtowanej przez podstawową działalność kredytowo-depozytową oraz inwestycyjną Banku. Z kolei portfel Treasury stanowi centrum zarządzania płynnością bieżącą i krótkoterminową, równocześnie poprzez ten portfel Bank prowadzi działalność inwestycyjną i operacje zabezpieczające na rynku finansowym.

W skład portfela ALM wchodzi – przekazywane w zarządzanie do Pionu Zarządzania Aktywami i Pasywami poprzez system Transferowych Cen Funduszy (TCF) – rachunki, depozyty i kredyty, pozycje o charakterze strategicznym (inwestycje długoterminowe, własne emisje długu i pożyczki długoterminowe), operacje rynku finansowego o charakterze zabezpieczającym ten portfel (instrumenty pochodne) oraz pozycje bezodsetkowe (m.in. kapitał, aktywa rzeczowe, aktywa niematerialne, podatki i rezerwy, bieżący wynik).

Portfel Treasury obejmuje m.in. płynne papiery wartościowe (bufor płynnościowy), lokaty i depozyty międzybankowe, rachunki nostro i loro oraz zabezpieczające ryzyko rynkowe tego portfela operacje rynku finansowego (instrumenty pochodne).

Polityką Banku w zakresie księgi bankowej – portfeli ALM i Treasury zarządzanych łącznie – jest osiągnięcie dodatkowych, stabilnych przychodów ponad marżę produktową, bez narażania stabilności środków zdeponowanych przez klientów, kapitału i wyniku finansowego. Bank osiąga ten cel poprzez utrzymanie lub dopasowanie naturalnej ekspozycji, generowanej przez podstawową działalność depozytowo-kredytową Banku, w ramach obowiązujących limitów ryzyka gwarantujących ograniczoną wrażliwość wyniku Banku na zmiany czynników rynkowych, jednocześnie dostosowując tę ekspozycję w kierunku zgodnym z przewidywanymi średnio- i długoterminowymi trendami rynku finansowego.

Warunki konkurencyjne lokalnego rynku finansowego i oczekiwania klientów są głównymi czynnikami kształtującymi politykę produktową Banku, w szczególności stosowanie zmiennego oprocentowania dla średnio- i długoterminowych produktów kredytowych oraz finansowanie tych aktywów krótkimi depozytami i nieoprocentowanymi rachunkami.

Podstawowymi miarami ryzyka rynkowego w księdze bankowej – obejmującym portfele ALM i Treasury łącznie – są: urealniona luka stopy procentowej oraz wrażliwość wyniku odsetkowego. Główne założenia przyjęte do urealnienia luki stopy procentowej i wykorzystane dalej do kalkulacji wrażliwości wyniku odsetkowego są następujące:

- poszczególne pozycje aktywów, pasywów i transakcji pozabilansowych są uwzględniane w wartości nominalnej, od której naliczane są odsetki,
- pozycje i transakcje oparte o zmienne stopy referencyjne, np. WIBOR, LIBOR, EURIBOR, stopę redyskonta weksli NBP, itp. uwzględnia się w luce w najbliższym właściwym danemu kontraktowi terminie przeszacowania tej stawki,
- pozycje oparte o zmienne stopy referencyjne skalowane mnożnikiem, uwzględnia się w luce w najbliższym właściwym danemu kontraktowi terminie przeszacowania tej stawki w kwocie nominalnej przeskalowanej mnożnikiem, a kwotę nominalną przeskalowaną wartością $(1 - \text{mnożnik})$ uwzględnia się w dacie zapadalności lub proporcjonalnie w datach spłaty kapitału,
- pozycje i transakcje o stałym oprocentowaniu uwzględnia się w luce w terminach spłat kapitału, w kwotach kapitału spłacanego w danym terminie lub jednorazowo w dacie zapadalności dla pozycji bez spłaty kapitału (np. depozyty terminowe),
- pozycje i transakcje o nieokreślonym terminie zapadalności, terminie zmiany oprocentowania lub nieoprocentowane uwzględnia się zgodnie z profilem uzyskanym w wyniku modelowania, którego celem jest najlepsze możliwe odzwierciedlenie zmienności przepływów odsetkowych i kapitałowych w reakcji na czynniki zewnętrzne, w szczególności poziom rynkowych stóp procentowych

Poniższe tabele prezentują urealnioną lukę stopy procentowej Banku w ujęciu skonsolidowanym wg. stanu na 31 grudnia 2018 r. oraz 31 grudnia 2017 r w tys. zł*:

Luka stopy procentowej 31.12.2018	Do 1 miesiąca	1-3 miesiące	3-12 miesiące	1 - 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Kasa i środki w Banku Centralnym	2 797 755	99 368	-	-	-	2 897 123
Należności od banków	765 352	269 151	28 034	-	-	1 062 538
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-	-	-
Kredyty udzielone klientom	18 311 550	34 722 279	16 971 513	4 384 739	499 787	74 889 867
Lokacyjne papiery wartościowe:						
– dostępne do sprzedaży	2 292 360	2 292 360	7 575 361	5 956 000	8 665 000	26 781 082
– pozostałe dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	-	-
Inne aktywa	698 341	74 250	214 206	1 142 433	583 117	2 712 347
Aktywa Razem:	24 865 359	37 457 409	24 789 114	11 483 172	9 747 904	108 342 957
Zobowiązania wobec banków	(3 521 273)	(1 501 265)	(828 699)	(1 000)	-	(5 852 238)
Zobowiązania wobec klientów	(24 729 401)	(25 287 645)	(14 725 492)	(13 632 325)	(6 618 884)	(84 993 746)
Pozostałe pożyczone środki	(2 348 371)	(284 651)	(566 477)	(1 061 970)	(62 177)	(4 323 648)
Pozostałe zobowiązania	(2 361 922)	(82 428)	-	-	-	(2 444 350)
Pasywa razem:	(32 960 967)	(27 155 990)	(16 120 668)	(14 695 295)	(6 681 062)	(97 613 982)
Zobowiązania pozabilansowe netto	(758 529)	(3 265 721)	(2 145 111)	4 661 450	1 499 236	(8 676)
Luka stopy procentowej	(8 854 138)	7 035 698	6 523 334	1 449 326	4 566 078	

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

Luka stopy procentowej 31.12.2017	Do 1 miesiąca	1-3 miesiące	3-12 miesiące	1 - 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Kasa i środki w Banku Centralnym	998 035	-	-	-	-	998 035
Należności od banków	2 583 505	23 287	-	-	-	2 606 792
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-	-	-
Kredyty udzielone klientom	20 528 548	20 024 689	8 268 185	4 296 292	103 627	53 221 340
Lokacyjne papiery wartościowe:						
– dostępne do sprzedaży	2 600 000	-	1 940 000	4 100 000	5 033 000	13 673 000
– pozostałe dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	-	-
Inne aktywa	427 381	76 555	333 383	889 021	-	1 726 340
Aktywa Razem:	27 137 469	20 124 530	10 541 568	9 285 313	5 136 627	72 225 507
Zobowiązania wobec banków	(4 047 731)	(1 484 311)	(1 399)	-	-	(5 533 441)
Zobowiązania wobec klientów	(23 915 008)	(8 330 109)	(11 522 417)	(9 220 277)	(3 802 158)	(56 789 969)
Pozostałe pożyczone środki	(586 963)	(932 751)	(412 867)	(2 835)	(2 546)	(1 937 962)
Pozostałe zobowiązania	(1 746 582)	-	-	-	-	(1 746 582)
Pasywa razem:	(30 296 284)	(10 747 171)	(11 936 682)	(9 223 112)	(3 804 705)	(66 007 954)
Zobowiązania pozabilansowe netto	(1 789 472)	(3 157 341)	271 032	3 723 542	996 301	44 061
Luka stopy procentowej	(4 948 287)	6 220 018	(1 124 083)	3 785 743	2 328 223	

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

Miarą wrażliwości wyniku odsetkowego jest oszacowanie spadku lub wzrostu wyniku odsetkowego na portfelu bankowym w okresie od 1 do 3 lat, wywołanego zmianą rynkowych stóp procentowych. Dla celów zarządczych oraz kontroli ryzyka Bank kalkuluje wrażliwość na wiele różnych scenariuszy zmian parametrów rynkowych – przesunięcia: natychmiastowe i rozłożone w czasie, równoległe i nierównoległe, w warunkach normalnych i stresowych, zróżnicowane w zależności od waluty, rynku i instrumentu.

Poniżej zaprezentowano – w tys. zł – wrażliwość wyniku odsetkowego w okresie 1 roku na natychmiastowe przesunięcie stóp rynkowych o 50bps:

Natychmiastowa zmiana stóp proc. 50bps:	31.12.2018	31.12.2017
- w górę	67 362	30 059
- w dół	(60 870)	(18 198)

Ryzyko rynkowe w księdze handlowej

Działalność handlowa ma charakter uzupełniający, wspierający sprzedaż produktów finansowych klientom korporacyjnym, finansowym niebankowym (bezpośrednio) i detalicznym (poprzez produkty strukturyzowane, formalnie klasyfikowane w księdze bankowej). Otwierając w tym celu własne pozycje, Bank generuje przychody z tytułu krótkoterminowych zmian parametrów cenowych (kursów walutowych czy stóp procentowych), przy zachowaniu wielkości ekspozycji w ramach ustalonych limitów ryzyka. Bank posiada w ofercie instrumenty towarowe, ale sam nie utrzymuje otwartych pozycji w tych instrumentach.

W ramach ekspozycji na ryzyko stopy procentowej, stanowiącej główną ekspozycję portfela handlowego, Bank mógł dokonywać transakcji IRS, OIS, CIRS, FRA, basis swap oraz zakupu i sprzedaży opcji walutowych i na stopę procentową. Na ryzyko stopy procentowej wpływ miały również pozycje wynikające z transakcji FX swap oraz FX Forward. Od listopada 2018 r., w ramach przyznanych wewnętrznie limitów ryzyka, Bank utrzymywał otwartą pozycję opcyjną w celu optymalizacji wyniku, tj. generowania dodatkowych korzyści z tytułu braku konieczności natychmiastowego domknięcia pozycji klientów transakcjami odwrotnymi na rynku międzybankowym. Priorytetem Banku pozostaje zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego.

Głównymi miarami ryzyka stopy procentowej w portfelu handlowym są wrażliwość pozycji na przesunięcie krzywych stóp procentowych oraz VaR. Ponadto Bank przeprowadza analizy wrażliwości na warunki skrajne stosując znacznie większe niż zazwyczaj obserwowane zmiany stóp procentowych (testy warunków skrajnych).

Ryzyko stopy procentowej dla pozycji w PLN mierzone wrażliwością na zmianę krzywych stóp procentowych w portfelu handlowym było w 2018 r. wyższe (średnio 43 tys. zł) niż w roku 2017 (16 tys. zł). Poniższa tabela prezentuje ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej w ujęciu BPV (ang. *Basis Point Value*, w tys. zł):

BPV ¹	2018		2017	
	PLN	EUR	PLN	EUR
31.12	64	(3)	(6)	(15)
średnio	43	1	(16)	(12)
max	125	49	58	46
min	(18)	(49)	(120)	(47)

¹⁾ miara wrażliwości wycen instrumentów przesunięcie krzywych stóp procentowych o 1 punkt bazowy

Bank przy pomiarze ryzyka walutowego wykorzystuje metodę wartości zagrożonej, Value at Risk (VaR). Jest to miara pozwalająca oszacować zmianę wartości rynkowej składnika aktywów lub portfela aktywów przy określonych założeniach dotyczących parametrów rynkowych, w ustalonym czasie i z zadaniem prawdopodobieństwem. Dla potrzeb monitorowania ryzyka walutowego Bank wykorzystuje VaR wyznaczony z 99-procentowym poziomem ufności z jednodniowym terminem utrzymania pozycji. Metodologia VaR podlega kwartalnej walidacji, poprzez wykonywanie weryfikacji polegającej na porównaniu prognozowanych wartości i wartości wyznaczonych na bazie faktycznych zmian kursów wymiany walut, przy założeniu utrzymywania danej pozycji walutowej (weryfikacja historyczna lub tzw. „back testing”). Okres porównawczy to ostatnie 250 dni roboczych. Weryfikacje historyczne modelu VaR przeprowadzone w 2018 nie wykazały konieczności korekty modelu.

Obszar transakcji walutowych służący do zarządzania pozycją walutową Banku charakteryzowały stabilna ekspozycja i niskie ryzyko. Ryzyko wynikające z walutowych transakcji zawieranych z klientami było domykane niezwłocznie. Z tego względu również wielkość ekspozycji walutowej w ciągu dnia roboczego (tzw. *intraday*) pozostawała na niskim poziomie. Poniższa tabela prezentuje ryzyko walutowe Banku wyrażone przez FX VaR (w tys. PLN):

	31.12.2018	31.12.2017
FX VAR¹		
średnio	214	112
max	1 256	831
min	13	27

¹⁾ Bank stosuje metodę wykładniczą historyczną zakładającą 99% poziom ufności i 1-dniowy okres utrzymania pozycji

Poniższa tabela przedstawia strukturę walutową aktywów i zobowiązań w wartości bilansowej brutto wyrażonych w tys. zł:

Składniki pozycji walutowej	31.12.2018		31.12.2017	
	Aktywa	Pasywa	Aktywa	Pasywa
USD	1 885 104	4 117 855	179 327	976 871
GBP	583 136	803 425	91 282	169 533
CHF	5 459 752	1 043 877	5 365 818	3 264 284
EUR	12 746 017	14 122 847	7 100 966	6 567 655
Inne waluty wymienne	856 780	982 902	171 515	119 855
PLN	87 491 730	87 951 613	59 746 583	61 557 293
Razem	109 022 519	109 022 519	72 655 491	72 655 491

55.4. Ryzyko płynności

System zarządzania płynnością w Banku ma charakter kompleksowy, tzn. obejmuje zarówno płynność natychmiastową (śróddzienną) jak i przyszłą (bieżącą, krótkoterminową, jak również strukturalną płynność średnio- i długoterminową). Bank zarządza ryzykiem poprzez kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej oraz transakcji i zobowiązań pozabilansowych w sposób zapewniający zachowanie płynności w każdym momencie, uwzględniając charakter prowadzonej działalności, specyfikę i zachowania klientów oraz potrzeby mogące się pojawić w wyniku zmian na rynku finansowym. Stosowane metody identyfikacji i pomiaru ryzyka umożliwiają również prognozowanie przyszłych poziomów płynności, w tym również w warunkach stresowych.

Bank zapewnia rozdzielenie i niezależność funkcji operacyjnych, zarządzania ryzykiem, kontrolnych i raportowych – w szczególności za zawieranie transakcji z kontrahentami i klientami Banku odpowiedzialne są pionierzy biznesowe, ich potwierdzanie i rozliczenie prowadzi Pion Operacji, za zarządzanie płynnością natychmiastową (śróddzienną) i przyszłą odpowiada Pion Zarządzania Aktywami i Pasywami, za bieżący nadzór nad poziomem ryzyka i dotrzymaniem limitów ryzyka czuwa Obszar Ryzyka, a za niezależne raportowanie nadzorczych miar płynności odpowiada Pion Finansów.

Obowiązujące w Banku limity ryzyka płynności ograniczają narażenie Banku na ryzyko. Monitoring i kontrola ryzyka prowadzone są w oparciu o wprowadzone uchwałą Zarządu Banku oraz pismem okólnym Wiceprezesa Zarządu dokumenty (politykę i metodologię dot. pomiaru i monitorowania ryzyka), opracowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rekomendacji „P” Komisji Nadzoru Finansowego, zapisami uchwały nr 386/2008 KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności i Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/61. Bank posiada wewnętrzny system cen transferowych, który zapewnia właściwe odzwierciedlenie realnego kosztu finansowania dla poszczególnych rodzajów operacji, a struktura cen transferowych stymuluje optymalizację sprawozdania z sytuacji finansowej – w tym dywersyfikację źródeł finansowania – z punktu widzenia ryzyka płynności. Istotnym elementem uzupełniającym są limity wskaźnika kredytów do depozytów dla poszczególnych linii biznesowych, wspomagające utrzymanie bezpiecznego i adekwatnego do specyfiki danej linii poziomu relacji aktywów do pasywów.

Apetyt na ryzyko płynności jest wyznaczany przez Radę Nadzorczą Banku, oparta o ten apetyt polityka zarządzania ryzykiem w tym określenie ogólnych miar ryzyka płynności zatwierdzone są przez Zarząd Banku, natomiast określenie konkretnych poziomów limitów ryzyka i monitorowanie ich dotrzymania są realizowane przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza sprawują nadzór nad skutecznością procesu zarządzania ryzykiem płynności w oparciu o okresowe informacje i bieżące raporty.

Zgodnie z wymogami Rekomendacji „P” KNF, Bank przeprowadza szereg analiz dotyczących zdolności utrzymania płynności w sytuacjach kryzysowych. W ramach programu testów warunków skrajnych uwzględniane są przekrojowe scenariusze obejmujące uwarunkowania wewnętrzne, systemowe jak również stanowiące połączenie różnych wariantów z uwzględnieniem możliwych interakcji. Rezultaty testów warunków skrajnych uwzględniane są między innymi przy ustalaniu wysokości limitów płynności. Bank posiada również kompleksowy plan awaryjny zawierający scenariusze rozwoju wydarzeń oraz sposób postępowania w sytuacji kryzysu płynności wewnątrz Banku i w systemie bankowym. Wyniki testów warunków skrajnych skorelowane są z planem awaryjnym i w przypadku przekroczenia poziomów ostrzegawczych umożliwiają aktywację planu awaryjnego.

W okresach kwartalnych Bank prowadzi analizę ryzyka płynności na poziomie skonsolidowanym, uwzględniając pojedyncze podmioty zależne których suma bilansowa przekracza 2% wartości aktywów Banku oraz inne podmioty zależne, jeżeli ich łączna suma bilansowa przekracza 3% aktywów Banku.

Miary ryzyka

W Banku obowiązują zewnętrzne i wewnętrzne miary ryzyka. Normy wewnętrzne obejmują m.in. analizę trendów i zmienności poszczególnych źródeł finansowania w relacji do portfela kredytowego (wskaźniki kredyty do depozytów), urealnioną o czynniki behawioralne lukę płynności i oparte na niej limity struktury niedopasowania, analizę nadwyżki płynności i dostępnych źródeł finansowania, analizę stabilności i koncentracji bazy depozytowej, przegląd struktury wolumenowej i terminowej środków złożonych w Banku przez największych deponentów. Dodatkowo prowadzony jest monitoring realizacji planów sprzedażowych – kredytów i depozytów – w układzie poszczególnych linii biznesowych oraz przygotowywane są analizy symulacyjne. Prowadzona jest również analiza kosztów bazy depozytowej, zmierzająca do optymalizacji wielkości bufora płynnościowego i racjonalizacji wykorzystania narzędzi takich jak marża płynności i polityka cenowa.

Normy zewnętrzne obejmują nadzorcze wskaźniki płynności krótkoterminowej i długoterminowej, wprowadzone uchwałą 386/2008 KNF, wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR) określony w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) 2015/61 i wskaźnik stabilnego finansowania netto (NSFR) określony w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 oraz opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 680/2014 i dokumentem bazylejskim dotyczącym NSFR.

Jako narzędzie wczesnego ostrzegania w ramach bieżącego nadzoru, co miesiąc sprawozdawane są dodatkowe wskaźniki monitorowania płynności określone w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2016/313.

Ryzyko płynności

W 2018 roku Bank utrzymywał bezpieczny poziom płynności finansowej. Posiadane środki finansowe pozwalały na terminowe regulowanie wszystkich zobowiązań Banku. Portfel najbardziej płynnych papierów wartościowych utrzymywany był na wysokim poziomie zabezpieczającym w pełni ewentualny odpływ środków największych deponentów.

Na koniec 2018 roku Bank utrzymywał nadwyżkę płynności na poziomie skonsolidowanym 22,43 mld zł:

	31.12.2018	31.12.2017
Środki na rachunku NBP (ponad rezerwę obow.)	(2 327 327)	(1 837 228)
Środki w innych bankach do 30 dni	243 708	2 584 169
Wysoko płynne papiery wartościowe	24 521 566	12 718 975
Nadwyżka płynności do 30 dni	22 437 947	13 465 916

Nadwyżka płynności uległa znacznemu zwiększeniu w stosunku do końca 2017 r. głównie dzięki przejściu zorganizowanej części przedsiębiorstwa Raiffeisen Bank Polska w październiku 2018 r.

W okresie całego 2018 roku, w tym w szczególności na dzień 31 grudnia 2018 roku Bank dotrzymywał wymaganych poziomów miar nadzorczych (dane skonsolidowane):

	31.12.2018	31.12.2017
M3	8,54	7,56
M4	1,25	1,16
limit	1,00	1,00

	31.12.2018	31.12.2017	limit
Wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR)	151%	153%	100%

W 2018 roku Bank, przygotowując się do przejścia zorganizowanej części Raiffeisen Bank Polska, kontynuował optymalizację źródeł finansowania, której celem jest redukcja zbędnej, a jednocześnie kosztownej i mało stabilnej nadwyżki finansowania. Dodatkowo w grudniu 2018 Bank przedpłacił istotną część średnio i długoterminowych pożyczek do Grupy BNPP oraz jej spółek zależnych. W tym samym czasie zostały zawarte średnio i długoterminowe transakcje wymiany walut finansujące portfel kredytów mieszkaniowych w walucie CHF.

Stabilność źródeł finansowania Banku utrzymywała się przez cały 2018 rok na wysokim poziomie:

	31.12.2018		31.12.2017	
	saldo	stabilne (%)	saldo	stabilne (%)
długoterminowe pożyczki z Grupy	1 992 212	100,0%	4 741 766	100,0%
inne długoterminowe pożyczki	623 207	100,0%	1 003 362	100,0%
emisje papierów dłużnych	2 178 430	-	2 465 850	100,0%
detal	51 876 788	90,0%	33 091 186	90,0%
przedsiębiorstwa	34 597 993	81,4%	20 861 364	81,1%
podmioty finansowe	1 195 474	25%	1 464 590	76,2%
banki i inne niestabilne źródła	48 864	0,0%	881 815	0,0%
Razem	92 512 968	84,0%	64 509 934	86,9%

Zestawienie oczekiwanych – zgodnie z zawartymi umowami – wpływów i wypływów przedstawione jest w postaci kontraktowej luki płynności:

Kontraktowa luka płynności
31.12.2018 r.

	Do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-12 miesięcy	1-5 lat	Powyżej 5 lat
AKTYWA					
Kredyty udzielone klientom	17 266 916	2 418 630	9 013 358	23 232 182	19 050 101
Dłużne papiery wartościowe	11 001	-	7 364 532	8 593 788	11 061 000
Lokaty międzybankowe	148 837	150 000	21 000	-	-
Kasa i środki w NBP	2 255 969	-	-	-	-
Aktywa trwałe	-	-	-	-	1 019 415
Pozostałe aktywa	3 337 222	-	-	-	916 997
Zobowiązania pozabilansowe, w tym:	21 440 457	3 125 218	6 524 568	7 757 000	42 092
<i>poходne</i>	7 847 899	3 125 218	6 524 568	7 757 000	42 092
PASYWA					
Depozyty klientów detalicznych	39 122 276	4 994 791	6 726 616	1 302 292	2
Depozyty klientów korporacyjnych	32 641 164	1 431 801	979 267	194 351	166 836
Depozyty międzybankowe	34 112	-	-	-	-
Pożyczki od instytucji finansowych	3 779	11 030	388 427	208 635	8 057
Emisje papierów dłużnych	123 336	188 622	679 440	1 255 656	51 097
Kapitały i zobowiązania podporządkowane	-	-	364 739	-	12 095 734
Pozostałe pasywa	3 001 043	-	-	-	-
Zobowiązania pozabilansowe, w tym:	38 715 006	3 162 669	6 587 521	7 803 947	43 031
<i>poходne</i>	7 815 801	3 162 669	6 587 521	7 803 947	43 031
Razem należności	44 460 401	5 693 847	22 923 459	39 582 970	32 089 605
Razem zobowiązania	113 640 715	9 788 913	15 726 009	10 764 881	12 364 758
Luka płynności	(69 180 314)	(4 095 066)	7 197 449	28 818 089	19 724 847

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

Skonsolidowana kontraktowa luka płynności
31.12.2017 r. (w tys. zł)

	Do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-12 miesięcy	1-5 lat	Powyżej 5 lat
AKTYWA					
Kredyty udzielone klientom	10 802 967	1 206 823	6 098 742	18 305 748	15 780 923
Dłużne papiery wartościowe	2 103 300	-	1 940 000	4 303 500	5 383 000
Lokaty międzybankowe	800 000	-	-	-	-
Kasa i środki w NBP	998 035	-	-	-	-
Aktywa trwałe		-	-	-	788 256
Pozostałe aktywa	2 218 741	-	-	-	468 617
Zobowiązania pozabilansowe, w tym:	12 033 249	7 810	4 385	24 407	1 242
<i>poходne</i>	25 650	7 810	4 385	24 407	1 242
PASYWA					
Depozyty klientów detalicznych	22 496 406	4 155 248	5 789 106	650 431	2
Depozyty klientów korporacyjnych	17 980 506	2 577 192	1 073 846	163 026	107 550
Depozyty międzybankowe	18 120	-	-	-	-
Pożyczki od instytucji finansowych	23 449	84 522	522 854	2 445 132	1 024 070
Emisje papierów dłużnych	256 493	198 275	491 239	1 364 086	155 757
Kapitały i zobowiązania podporządkowane	-	-	298 389	-	7 907 972
Pozostałe pasywa	1 593 217	-	-	-	-
Zobowiązania pozabilansowe, w tym:	18 943 133	69	458 104	-	-
<i>poходne</i>	(458 000)	69	458 104	-	-
Razem należności	28 956 292	1 214 633	8 043 127	22 633 655	22 422 038
Razem zobowiązania	61 311 325	7 015 306	8 633 537	4 622 676	9 195 350
Luka płynności	(32 355 033)	(5 800 673)	(590 410)	18 010 979	13 226 688

*Dane finansowe zostały zaokrąglone i przedstawione w tysiącach złotych, w związku z tym, w niektórych wypadkach suma liczb może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie.

55.5. Ryzyko kraju i kontrahenta

Ryzyko kraju

Ryzyko kraju obejmuje wszystkie ryzyka, które są związane z zawarciem umów finansowych z partnerem zagranicznym, gdzie istnieje możliwość, że wydarzenia gospodarcze, społeczne lub polityczne niekorzystnie wpłyną na wiarygodność kredytową dłużników Banku w danym kraju lub gdzie interwencja zagranicznego rządu mogłaby powstrzymać dłużnika (którym mógłby być sam rząd) przed wywiązaniem się z jego zobowiązań finansowych.

Bank kontynuował konserwatywną politykę w zakresie podejmowania ryzyka krajów. Dokonywał okresowych przeglądów limitów na kraje i modyfikował poziom limitów dopasowując je ściśle do prognozowanych potrzeb biznesowych Banku i apetytu na ryzyko.

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. ponad jedną czwartą (27%) ekspozycji Banku wobec krajów stanowiły transakcje skarbowe (w tym transakcje lokacyjne i pochodne), 42% związane było z zagraniczną działalnością kredytową Banku, resztę, czyli 30% stanowiły transakcje handlu zagranicznego (akredytywy i gwarancje). Francja skupiała 31% ekspozycji,

Holandia 13%, Austria 11%, Luksemburg 10%, Belgia 7% i Wielka Brytania 5%. Pozostałe ekspozycje koncentrowały się wokół Niemiec, Hiszpanii i Mołdawii.

Ryzyko kontrahenta

Ryzyko kontrahenta jest ryzykiem kredytowym dotyczącym kontrahenta, z którym zawierane są transakcje, dla których kwota zobowiązania może przyjmować różne wartości w czasie, w zależności od parametrów rynkowych. Ryzyko kontrahenta jest więc związane z transakcjami na instrumentach, których wartość może zmieniać się w czasie w zależności od czynników takich jak poziom stóp procentowych czy kursy wymiany walut. Różna wartość ekspozycji może wpłynąć na wypłacalność klienta i ma zasadnicze znaczenie dla zdolności wywiązania się klienta ze zobowiązań w momencie rozliczenia transakcji. Bank oferuje klientom możliwość zawierania transakcji rynku finansowego. Bank wyznacza wysokość ekspozycji na podstawie bieżącej wyceny kontraktów oraz potencjalnej przyszłej zmiany wartości ekspozycji, zależnej od typu transakcji, typu klienta, czy dat rozliczenia.

Na koniec grudnia 2018 roku kalkulacja ryzyka kontrahenta obejmuje następujące typy transakcji zaliczanych do portfela handlowego Banku: transakcje wymiany walut, transakcje wymiany stopy procentowej, opcje walutowe, opcje stopy procentowej i instrumenty pochodne na towary.

Ocena ryzyka kredytowego kontrahenta dla transakcji generujących ryzyko kontrahenta jest analogiczna, jak przy udzielaniu kredytów. Oznacza to, że w procesie kredytowym transakcje te objęte są limitami, których wartość bezpośrednio wynika z oceny wiarygodności kredytowej klientów. W ocenie uwzględnia się jednak również specyficzny charakter transakcji, a w szczególności ich zmienną wartość w czasie, czy bezpośrednią zależność od parametrów rynkowych.

Zasady dotyczące zawierania transakcji wymiany walut, transakcji pochodnych oraz przyznawania, wykorzystania i monitorowania limitów kredytowych dla transakcji objętych limitami ryzyka kontrahenta regulują dedykowane do tego procedury. Zgodnie z przyjętą polityką, Bank zawiera wszystkie transakcje na podstawie indywidualnie przyznanych limitów oraz kieruje się znajomością klienta. Bank różnicuje dostępność produktów, które są oferowane klientom w zależności od posiadanych przez nich wiedzy i doświadczenia. Bank posiada przejrzyste zasady zabezpieczania ekspozycji ryzyka kredytowego kontrahenta.

Na koniec grudnia 2018 roku ekspozycja Banku na ryzyko kontrahenta z tytułu zawartych transakcji pochodnych wynosiła 1,63 mld zł. Klienci korporacyjni i finansowi skupiali 60% ekspozycji, zaś pozostałe 40% koncentrowało się wokół banków.

55.6. Ryzyko operacyjne

Bank definiuje ryzyko operacyjne zgodnie z wymogami Komisji Nadzoru Finansowego zawartymi w Rekomendacji M, jako możliwość poniesienia straty lub nieuzasadnionego kosztu, spowodowane przez niewłaściwe lub zawodne procesy wewnętrzne, ludzi, systemy techniczne lub wpływ czynników zewnętrznych. Określenie to obejmuje ryzyko prawne, natomiast nie obejmuje ryzyka strategicznego. Ryzyko operacyjne towarzyszy każdemu rodzajowi działalności bankowej.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie strat i kosztów powodowanych przez to ryzyko, zapewnienie najwyższej jakości świadczonych przez Bank usług, a także bezpieczeństwo oraz zgodność działania Banku z przepisami prawa i obowiązującymi standardami.

Procedury

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym to podejmowanie działań ukierunkowanych na identyfikację, analizę, monitorowanie, kontrolę, raportowanie oraz podejmowanie działań ograniczających ryzyko operacyjne. Działania te uwzględniają struktury, procesy, zasoby i zakresy odpowiedzialności za te procesy na różnych szczeblach organizacyjnych. Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym została opisana w dokumencie „Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku BGŻ BNP Paribas S.A.” zatwierdzonym przez Zarząd Banku oraz zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą. Ramy organizacyjne oraz standardy zarządzania ryzykiem operacyjnym zostały opisane w dokumencie „Polityka ryzyka operacyjnego Banku BGŻ BNP Paribas S.A.”, przyjętym przez Zarząd Banku. Dokumenty te odnoszą się do wszystkich obszarów działalności Banku. Określają cele Banku i sposoby ich osiągnięcia w zakresie jakości zarządzania ryzykiem operacyjnym i dostosowania do wymogów prawnych wynikających z rekomendacji oraz uchwał wydanych przez lokalne organy nadzoru bankowego. Cele Banku w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym to w szczególności utrzymanie wysokiego poziomu standardów zarządzania ryzykiem operacyjnym, zapewniających bezpieczeństwo depozytów klientów, kapitałów Banku, stabilność wyniku finansowego Banku oraz utrzymanie ryzyka operacyjnego w ramach przyjętego apetytu i tolerancji na ryzyko operacyjne. Rozwijając system zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank kieruje

się wymogami prawnymi, w tym w szczególności rekomendacjami i uchwałami krajowego nadzoru finansowego oraz standardami grupy BNP Paribas.

Zgodnie z Polityką instrumenty zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmują między innymi:

- narzędzia do rejestracji zdarzeń operacyjnych wraz z zasadami ich ewidencjonowania, alokacji i raportowania;
- analizę ryzyka operacyjnego oraz jego monitorowanie i bieżąca kontrolę;
- przeciwdziałanie podwyższonemu poziomowi ryzyka operacyjnego, w tym transfer ryzyka;
- kalkulację wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

Zarząd Banku dokonuje okresowej oceny realizacji założeń polityki ryzyka operacyjnego i – jeśli to konieczne – zleca wprowadzanie niezbędnych korekt w celu usprawnienia tego system. W tym celu Zarząd Banku jest regularnie informowany o skali i rodzajach ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, jego skutków i metod zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Środowisko wewnętrzne

Bank precyzyjnie określa podział obowiązków w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej. Bieżącym badaniem ryzyka operacyjnego oraz rozwojem i doskonaleniem adekwatnych technik jego kontroli i ograniczania zajmuje się Departament Ryzyka Operacyjnego. Określanie i realizacja strategii Banku w zakresie ubezpieczeń, jako metody ograniczania ryzyk, stanowi kompetencję Departamentu Nieruchomości i Administracji. Natomiast zarządzanie ciągłością działania znajduje się w gestii Departamentu Bezpieczeństwa i Zapewnienia Ciągłości Działania.

W ramach zarządzania ryzykiem prawnym Pion Prawny monitoruje, identyfikuje i analizuje zmiany prawa powszechnego oraz ich wpływ na działalność Grupy oraz postępowania sądowe i administracyjne, które dotyczą Banku. Bieżącym badaniem ryzyka braku zgodności oraz rozwojem i doskonaleniem adekwatnych technik jego kontroli zajmuje się Departament ds. Monitorowania Zgodności.

Mając na uwadze wzrost zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń noszących znamiona nadużycia lub przestępstwa, wymierzonych przeciwko aktywom Banku i jego klientów, Bank rozszerzył i udoskonalił procesy przeciwdziałania, wykrywania i badania tego typu przypadków. Realizacją tych celów zajmuje się Departament Przeciwdziałania Nadużyciom.

Zarządzanie ryzykiem

Bank przywiązuje szczególną uwagę do procesów identyfikacji i oceny przyczyn bieżącej ekspozycji na ryzyko operacyjne w obrębie produktów bankowych. Bank dąży do zmniejszania poziomu ryzyka operacyjnego poprzez poprawę procesów wewnętrznych, a także do ograniczania ryzyka operacyjnego, towarzyszącego wprowadzaniu nowych produktów i usług, oraz zlecenia czynności na zewnątrz (outsourcing).

Zgodnie z „Polityką Ryzyka Operacyjnego Banku BGŻ BNP Paribas S.A.”, analiza ryzyka operacyjnego ma na celu zrozumienie zależności występujących pomiędzy czynnikami generującymi to ryzyko i typami zdarzeń operacyjnych, a jej najważniejszym wynikiem jest określenie profilu ryzyka operacyjnego.

Profil ryzyka operacyjnego stanowi ocenę poziomu istotności tego ryzyka, rozumianego jako skala i struktura ekspozycji na ryzyko operacyjne, określająca stopień narażenia na to ryzyko (tj. na straty operacyjne), wyrażona w wybranych przez Bank wymiarach strukturalnych oraz wymiarach skali. Okresowa ocena i przegląd profilu ryzyka operacyjnego Banku przeprowadzane są w oparciu o analizę aktualnych parametrów ryzyka Banku, zmian i ryzyk występujących w otoczeniu Banku, realizacji strategii działalności biznesowej, jak również oceny adekwatności struktury organizacyjnej oraz efektywności funkcjonującego w Banku systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej.

Rejestracja zdarzeń operacyjnych pozwala na efektywne analizowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego. Proces ewidencji zdarzeń operacyjnych jest nadzorowany przez Departament Ryzyka Operacyjnego, który weryfikuje jakość i kompletność danych dotyczących zdarzeń operacyjnych zarejestrowanych w dedykowanych narzędziach dostępnych dla wszystkich jednostek organizacyjnych Banku.

System kontroli wewnętrznej

Celem prowadzenia kontroli wewnętrznej jest efektywna kontrola ryzyka, w tym zapobieganie powstawaniu ryzyka lub też jego wczesne wykrycie. Rolą systemu kontroli wewnętrznej jest realizacja celów ogólnych i szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej, które powinny być uwzględniane na etapie projektowania mechanizmów kontrolnych. Zasady systemu kontroli wewnętrznej określone zostały w dokumencie „Polityka sprawowania kontroli wewnętrznej w Banku BGŻ BNP Paribas S.A.”, zatwierdzonym przez Zarząd Banku. Dokument ten określa główne zasady, ramy organizacyjne

i standardy funkcjonowania środowiska kontroli w Banku, zachowując zgodność z wymogami KNF określonymi w Rekomendacji H i Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Szczegółowe uregulowania wewnętrzne, dotyczące poszczególnych obszarów działalności Banku dostosowane są do specyfiki prowadzonej przez Bank działalności. Za opracowanie szczegółowych regulacji odnoszących się do obszaru kontroli wewnętrznej, odpowiadają właściwe komórki organizacyjne Banku, zgodnie z zakresem przypisanych im zadań.

System kontroli wewnętrznej w Banku oparty jest na modelu 3 linii obrony, na które składają się:

- 1 linia obrony, którą stanowią komórki organizacyjne z poszczególnych obszarów bankowości i obszarów wsparcia,
- 2 linia obrony, którą stanowią komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii obrony oraz komórka do spraw zgodności,
- 3 linia obrony, którą stanowi niezależna i obiektywna komórka audytu wewnętrznego.

Bank zapewnia sprawowanie kontroli wewnętrznej poprzez niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, obejmujące weryfikację bieżącą i testowanie.

Monitoring i raportowanie

Bank dokonuje okresowej weryfikacji funkcjonowania wdrożonego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz jego adekwatności do aktualnego profilu ryzyka Banku. Przeglądy organizacji systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym są dokonywane w ramach kontroli okresowej przez Pion Audytu Wewnętrznego, który nie uczestniczy bezpośrednio w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym, natomiast dostarcza profesjonalnej i niezależnej opinii, wspierając osiągnięcie celów Banku. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność.

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego

Bank zgodnie z obowiązującymi regulacjami wyznacza kapitał regulacyjny na pokrycie ryzyka operacyjnego. Do kalkulacji Bank stosuje metodę standardową (STA). W zakresie podmiotów zależnych wobec Banku, w ujęciu skonsolidowanym, wymogi odnoszące się do tych podmiotów są wyznaczane według metody wskaźnika bazowego (BIA).

Podmioty zależne

Zgodnie z regulacjami nadzorczymi, w Banku sprawowany jest nadzór nad ryzykiem operacyjnym związanym z działalnością jego podmiotów zależnych. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w podmiotach zależnych realizowane jest w ramach dedykowanych jednostek / osób do tego powołanych. Sposób i metody zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach zależnych jest zorganizowane adekwatnie do zakresu działania podmiotu oraz profilu jego działalności, zgodnie z zasadami obowiązującymi w Grupie.

56. ZARZĄDZANIE ADEKWATNOŚCIĄ KAPITAŁOWĄ

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest spełnienie przez Grupę regulacji ostrożnościowych w zakresie wymogów kapitałowych z tytułu ponoszonego ryzyka, skwantyfikowanych w postaci współczynnika kapitałowego.

Od 1 stycznia 2014 roku banki obowiązują nowe zasady wyliczania współczynników kapitałowych, w związku z wejściem w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i form inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Współczynniki kapitałowe, wymogi kapitałowe oraz fundusze własne zostały policzone zgodnie z ww. Rozporządzeniem przy zastosowaniu opcji narodowych zgodnych z założeniami wykorzystywanymi przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) do sprawozdawczości tymczasowej.

Poziom współczynników kapitału podstawowego Tier I (CET I), kapitału Tier1 oraz łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) zarówno w ujęciu jednostkowym jak i skonsolidowanym ukształtowały się powyżej poziomów regulacyjnych obowiązujących banki w 2018 r.

W dniu 15 października 2018 roku Bank otrzymał od Komisji Nadzoru Finansowego zalecenie utrzymania przez Bank funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego na poziomie 0,36 p.p. w celu zabezpieczenia ryzyka

wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada 0,27 p.p.).

W dniu 8 sierpnia 2018 roku Bank otrzymał pismo Komisji Nadzoru Finansowego informujące o przeprowadzeniu przez Komisję przeglądu adekwatności wskaźnika bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym. W rezultacie przeglądu Komisja stwierdziła, że nie zachodzą przesłanki uzasadniające uchylenie lub zmianę decyzji Komisji z dnia 4 października 2016 roku, w brzmieniu ustalonym decyzją Komisji z dnia 19 grudnia 2017 roku w sprawie nałożenia na Bank (na zasadzie skonsolidowanej i indywidualnej) bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości równoważnej 0,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

Poziom współczynników kapitału Tier I (Tier I) zarówno w ujęciu jednostkowym jak i skonsolidowanym oraz łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) w ujęciu skonsolidowanym ukształtowały się powyżej nowych wymogów.

Jednocześnie Bank spełnia wymogi prawa wynikających z Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w sektorze finansowym.

Minimalne skonsolidowane współczynniki wypłacalności Grupy wynikające z przepisów prawa oraz z decyzji administracyjnych wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego („KNF”) obowiązujących Grupę na datę sprawozdawczą 31 grudnia 2018 roku, wynoszą:

CET I = 9,83%

Tier I = 11,40%

Total Capital Ratio = 13,49%

Na datę 31.12.2018. skonsolidowane współczynniki wypłacalności Grupy wynosiły:

CET I = 12,38%

Tier I = 12,38%

Total Capital Ratio = 14,63%

Minimalne jednostkowe współczynniki wypłacalności Banku wynikające z przepisów prawa oraz z decyzji administracyjnych wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego („KNF”) obowiązujących Bank na datę sprawozdawczą 31 grudnia roku 2018 roku, wynoszą:

CET I = 9,83%

Tier I = 11,40%

Total Capital Ratio = 13,49%

Na datę 31.12.2018. jednostkowe współczynniki wypłacalności Banku wynosiły:

CET I = 12,72%

Tier I = 12,72%

Total Capital Ratio = 15,02%

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 poziom współczynników kapitału Tier I (Tier I) zarówno w ujęciu jednostkowym jak i skonsolidowanym ukształtowały się powyżej wymogów regulacyjnych.

57. ZDARZENIA PO DNIU BILANSOWYM

28.01.2019 Uchwała Zarządu Banku w przedmiocie implementacji założeń dotyczących wydzielenia z Banku działalności faktoringowej i przeniesienia jej do spółki BGŻ BNP Paribas Faktoring sp. z o.o.

Działalność faktoringowa, która będzie przedmiotem wydzielenia, została nabyta przez Bank w następstwie przeniesienia podstawowej działalności Raiffeisen Bank Polska S.A. na Bank. W 2017 r. Bank dokonał zbycia spółki BGZ BNP Paribas Faktoring sp. z o.o. („Spółka”) na rzecz BNP Paribas („Akcjonariusz Spółki”)

Szczegółowy tryb oraz warunki dokonania wydzielenia działalności faktoringowej z Banku do Spółki będą przedmiotem dalszych ustaleń Banku ze Spółką oraz z Akcjonariuszem Spółki. Zakończenie prac związanych z wydzieleniem działalności faktoringowej przewidziane jest do końca III kwartału 2019 r. oraz jest uzależnione od otrzymania zgód wymaganych przepisami prawa, w tym odpowiednich decyzji korporacyjnych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. wartość należności z tytułu działalności faktoringowej wyniosła 1,6 mld zł.

Bank oraz Spółka planują kontynuację współpracy, wykorzystując silną ofertę faktoringową do wspierania działalności klientów Banku.

13.03.2019	Przemysław Gdański <i>Prezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Jean-Charles Aranda <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Daniel Astraud <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Philippe Paul Bézieau <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Andre Boulanger <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Przemysław Furlepa <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Wojciech Kemblowski <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Kazimierz Łabno <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Jaromir Pelczarski <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>
13.03.2019	Jerzy Śledziwski <i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i>

Warszawa, dnia 13 marca 2019 roku